

THEMATISCH VERSLAG 01

JAARVERSLAG 2022

Rechten van de huishoudelijke
afnemers en werking van de
gas- en elektriciteitsmarkten

brugel●●

Bekijk het jaarverslag online
<http://annual-report-2022.brugel.brussels>

INHOUDSOPGAVE

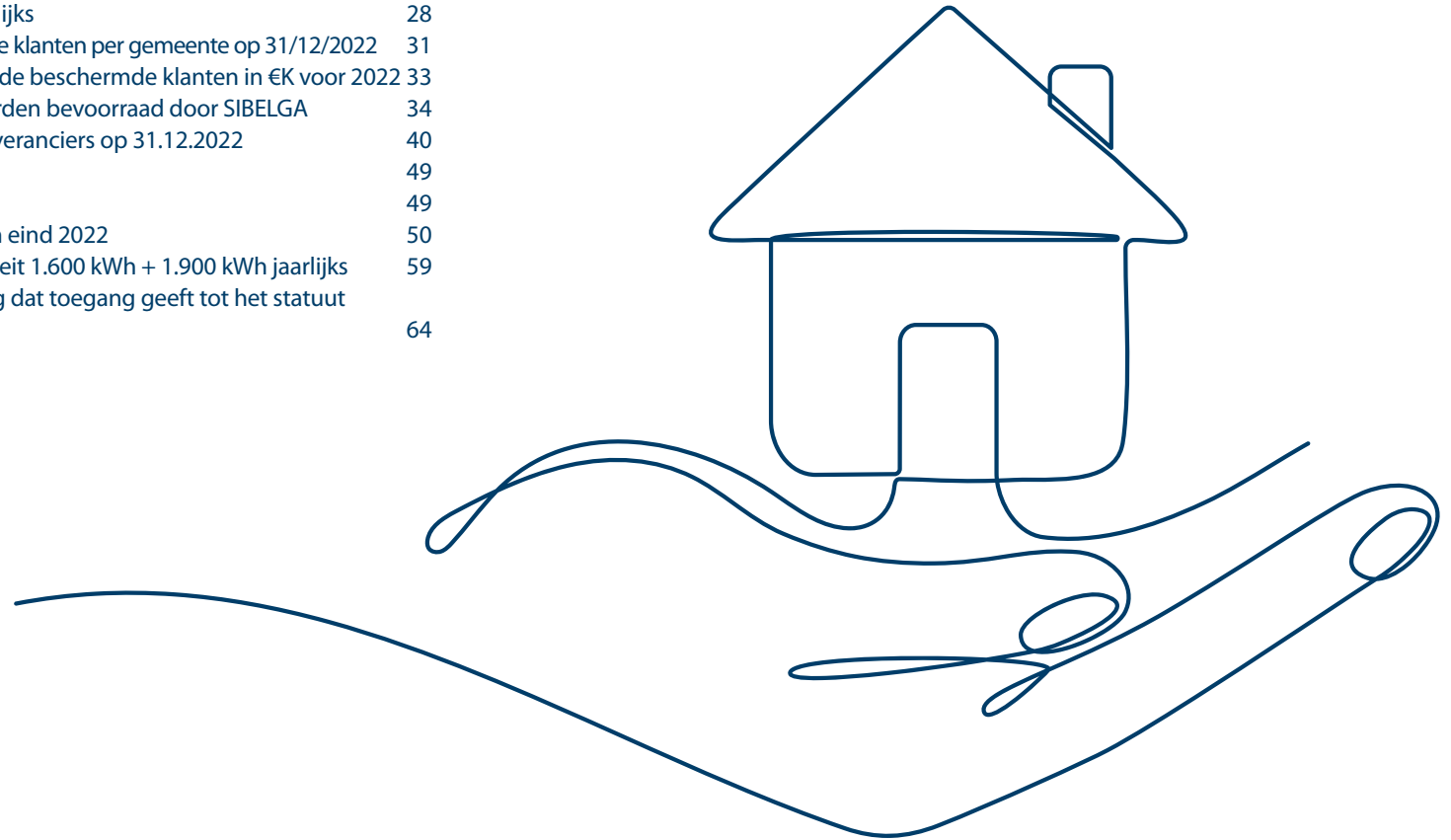
Executive summary	5
Wettelijke grondslagen	7
Inleiding	8
1 Monitoring van de huishoudelijke markt	9
1.1. Marktaandeel	9
1.2. Switching	13
1.3. Atrias en MIG6	14
2 De evolutie van de netwerken	16
2.1. Ontwikkelingsplan	16
2.2. Slimme meters	17
2.3. Integratie van elektrische voertuigen	17
2.4. Flexibiliteit	18
3 Follow-up van de prijsevolutie	19
3.1. Evolutie van de beschikbare aanbiedingen in het BHG	19
3.2. Prijs in het BHG en in de andere Gewesten	20
3.3. Evolutie van de factuur van de huishoudelijke verbruikers	21
3.4. Evolutie van de prijs van het gedeelte energie	25
3.5. Evolutie van het sociaal tarief	26
3.6. Distributietarieven	27
4 Bescherming van de huishoudelijke verbruiker	29
4.1. Organisatie van de gewestelijke bescherming	29
4.2. De procedure in geval van niet-betaling voor de huishoudelijke afnemers	39
5 De openbare dienstverplichtingen (ODV) ten laste van SIBELGA	48
5.1. Controle van de openbare dienstverplichtingen	48
5.2. De kostprijs van de openbare dienstverplichtingen	48
5.3. Financiering van de openbare dienstverplichtingen in 2022 voor elektriciteit en gas	49
6 Groene elektriciteitsproductie	50
6.1. Park voor de productie van groene stroom	50
6.2. Certificering van de installaties	51
6.3. Elektriciteit delen	51
7 Informatie voor consumenten	52
7.1. Energiecrisis	52
7.2. Campagne in de massamedia	53
8 Conclusies	54
Bijlage 1: economische bijlage	55
Bijlage 2: sociale bijlage	60

Lijst van de illustraties

Figuur 1: Marktaandeelen van de leveranciers (in percentage leveringspunten) op 31.12.2022, huishoudelijke afnemers	9	Figuur 32: Aandeel klanten dat een aanmaning/ingebrekestelling (IG) heeft ontvangen voor elektriciteit en voor gas, 2022	39
Figuur 2: Evolutie van de HHI voor elektriciteit, huishoudelijke afnemers	12	Figuur 33: Aandeel huishoudelijke afnemers die minstens één aanmaning/ingebrekestelling (IG) hebben ontvangen voor elektriciteit, 2022	39
Figuur 3: Evolutie van de C3-index voor elektriciteit, huishoudelijke afnemers	12	Figuur 34: Aandeel huishoudelijke afnemers die het SST genieten per leverancier, 2022	40
Figuur 4: Supplier Switch – Huishoudelijk – Elektriciteit	13	Figuur 35: Volume schulden per aantal betrokken actieve klanten voor elektriciteit, 2022	41
Figuur 5: Evolutie supplier switch-E-Huishoudelijk	14	Figuur 36: Volume schulden per aantal betrokken actieve klanten voor gas, 2022	41
Figuur 6: Evolutie van de slecht werkende aansluitpunten in Atrias	15	Figuur 37: Figuur 38: Inactieve klanten per schijf voor elektriciteit, 2019-2022	42
Figuur 7: Aanbiedingen per Gewest	19	Figuur 38: Opgelopen schuldenlast van de inactieve klanten voor elektriciteit, 2019-2022	42
Figuur 8: Vergelijking van de prijzen per gewest	20	Figuur 39: Inactieve klanten per schijf voor gas, 2019-2022	43
Figuur 9: Evolutie van de factuurprijs van een mediane afnemer elektriciteit	21	Figuur 40: Gecumuleerde schuldenlast van de inactieve afnemers per drempelwaarde voor gas, 2019-2022	43
Figuur 10: Ontleding van de elektriciteitsfactuur voor een mediane afnemer	22	Figuur 41: De invorderingsprocedure in fasen en het aantal betrokken gezinnen voor elektriciteit, 2022	44
Figuur 11: Ontleding van de elektriciteitsfactuur voor een mediane afnemer	23	Figuur 42: Aantal afsluitingen na beslissing van de vrederechter en aantal afsluitingen in het kader van een 'End of Contract', 2011-2022	45
Figuur 12: Ontleding van de elektriciteitsfactuur voor een kleine professionele afnemer	23	Figuur 43: Aantal energieafsluitingen naar aanleiding van een MOZA voor elektriciteit (E) en gas (G), 2019-2022	46
Figuur 13: Ontleding van de gasfactuur voor een mediane afnemer	24	Figuur 44: Aantal toegekende afbetalingsplannen voor elektriciteit en gas (uitgedrukt per leverancier en in % van de huishoudelijke afnemers), 2022	46
Figuur 14: Ontleding van de gasfactuur voor een kleine professionele afnemer	24	Figuur 45: Gemiddeld jaarlijks bedrag van de afbetalingsplannen voor elektriciteit (E) en gas (G) per leverancier, 2022	47
Figuur 15: Evolutie van het gedeelte energie voor de elektriciteit op de jaarlijkse factuur van een afnemer	25	Figuur 46: Marktaandeelen van de leveranciers (in percentage leveringspunten) op 31.12.2021, huishoudelijke afnemers	55
Figuur 16: Evolutie van het gedeelte energie voor het gas op de jaarlijkse factuur van een afnemer	25	Figuur 47: Evolutie van de HHI voor gas, huishoudelijke afnemers	55
Figuur 17: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Elektriciteit	26	Figuur 48: Evolutie van de C3-index voor gas, huishoudelijke afnemers	55
Figuur 18: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Gas	26	Figuur 49: Supplier Switch – Huishoudelijk – Gas	56
Figuur 19: Ontleding van het distributietarief LS - Elektriciteit 2.036 kWh - 2022	27	Figuur 50: Evolutie van de factuurprijs van een mediane afnemer gas (verbruik van 12.728 kWh/jaar)	57
Figuur 20: Ontleding distributietarief - Gas - 12.728 kWh – 2022	28	Figuur 51: Meest voordelige aanbod ten opzichte van standaardaanbod, gas	58
Figuur 21: Aantal vermogensbegrenzers, 2011-2022 (situatie op 31.12 van elk jaar)	30	Figuur 52: Evolutie van de gemiddelde factuurprijs, gas	58
Figuur 22: Behandelde IUA's in 2022	30	Figuur 53: Ontleding van het distributietarief LS - Elektriciteit 3.500 kWh - 2022	59
Figuur 23: Aantal beschermde klanten en winterklanten elektriciteit, 2011-2022	32	Figuur 54: Proces voor de follow-up van een aanvraagdossier voor het statuut van beschermde klant bij BRUGEL	64
Figuur 24: Vergelijking van het aantal beschermde klanten en het aantal gezinnen in energiearmoede	33	Figuur 55: Evolutie van sociale levering gas, 2007-2022	65
Figuur 25: Evolutie van de sociale levering elektriciteit, 2007-2022	34	Figuur 56: Aandeel huishoudelijke klanten dat minstens één aanmaning/ingebrekestelling (IG) heeft ontvangen voor gas, 2022	66
Figuur 26: Aantal aanvragen voor het statuut van beschermde klant per maand in 2022	35		
Figuur 27: Beslissing van BRUGEL over het statuut van beschermde klant, 2022	35		
Figuur 28: Toekenning van het statuut van beschermde klant van BRUGEL per leverancier, 2022	36		
Figuur 29: Inkomsten van de gezinnen die het statuut van beschermde afnemer hebben verkregen, 2016-2022	37		
Figuur 30: Bedrag van de schuld per groep, 2022	37		
Figuur 31: Evolutie van het aantal winterklanten voor elektriciteit en gas, oktober 2020 tot december 2022	38		

Lijst van de tabellen

Tabel 1: Verdeling van het jaarlijkse elektriciteitsverbruik (in kWh) van de huishoudelijke afnemers in 2022 per gemeente	10
Tabel 2: Verdeling van het jaarlijkse gasverbruik (in kWh) van de huishoudelijke afnemers in 2022 per gemeente	11
Tabel 3: Evolutie van het aantal aanbiedingen in het BHG, december als referentie, elektriciteit	19
Tabel 4: Evolutie van het aantal aanbiedingen in het BHG, december als referentie, gas	19
Tabel 5: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Elektriciteit	26
Tabel 6: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Gas	26
Tabel 7: Evolutie distributietarieven – Elektriciteit 2.036 kWh jaarlijks	27
Tabel 8: Evolutie tarieven doorrekening gedeelte transmissie – Elektriciteit 2036 kWh jaarlijks	28
Tabel 9: Evolutie distributietarieven – Gas 12.728 kWh jaarlijks	28
Tabel 10: Oorspronkelijk aanvraagkanaal voor de beschermde klanten per gemeente op 31/12/2022	31
Tabel 11: Budget van de ODV-activiteiten gerelateerd aan de beschermde klanten in €K voor 2022	33
Tabel 12: Schuldenlast van de afnemers die worden of werden bevoorrad door SIBELGA	34
Tabel 13: Totaal van de verschuldigde bedragen aan de leveranciers op 31.12.2022	40
Tabel 14: Overzicht van de kosten voor elektriciteit, 2022	49
Tabel 15: Overzicht van de kosten voor gas, 2022	49
Tabel 16: Actief park voor de productie van groene stroom eind 2022	50
Tabel 17: Evolutie van de distributietarieven LS – Elektriciteit 1.600 kWh + 1.900 kWh jaarlijks	59
Tabel 18: Inkomensniveau volgens de gezinssamenstelling dat toegang geeft tot het statuut van beschermde klant op 31.12.2022	64

EXECUTIVE SUMMARY

Dit verslag bevat de gegevens en de informatie die werden verstrekt door de commerciële leveranciers die actief zijn op de markt van de Brusselse huishoudelijke afnemers en door de distributienetbeheerder. Het behandelt de resultaten van de maatschappelijke maatregelen en de verplichtingen met betrekking tot de openbare dienstverlening op de elektriciteits- en de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het jaar 2022.

De informatie in dit verslag heeft tot doel om de situatie te beschrijven die werd vastgesteld op de energiemarkt in 2022 en om, voor bepaalde gegevens, een vergelijking met de voorgaande jaren mogelijk te maken.

Eind 2022 waren er nog maar 2 commerciële leveranciers actief op de Brusselse gas- en elektriciteitsmarkt. Deze twee leveranciers hebben logischerwijs de grootste marktaandeelen, namelijk 70% voor Engie Electrabel en 17% voor TotalEnergies, aangezien de andere leveranciers een meer passieve houding aannemen. Het marktaandeel van de historische leverancier nam in 2022 zelfs toe.

Wat de marktdynamiek en de indicatoren voor het veranderen van leverancier betreft, zijn zowel de indicator 'supplier switch' als de indicator 'combined switch' voor het eerst sinds de liberalisering gestagneerd of zelfs gedaald, wat erop wijst dat leveranciers minder geïnteresseerd zijn in de Brusselse markt.

2022 werd gekenmerkt door zeer hoge groothandelsprijzen voor gas en elektriciteit die onmiddellijk een impact hadden op de factuur van de gezinnen met een contract met variabele prijs. De redenen voor deze hoge prijzen zijn te vinden in het wereldwijde economische herstel na opeenvolgende gezondheids crises, een trend die sterk is versterkt door de geopolitieke spanningen tussen Rusland en Oekraïne, die hebben geleid tot angst voor de bevoorradingszekerheid in Europa.

Op 31 december 2022 had 39% van de Brusselse gezinnen minstens één aanmaning voor hun elektriciteitsfactuur ontvangen en 16% een ingebrekestelling. Voor gas had meer dan 41% van de gezinnen een aanmaning voor hun factuur ontvangen en 17% een ingebrekestelling.

Wat de schuldenlast betreft, is 48% van de totale schulden geconcentreerd bij ongeveer 7,5% van de residentiële elektriciteitsafnemers, met bedragen die hoger zijn dan € 1.500 per huishouden, en is ongeveer 34% van de totale schulden geconcentreerd bij ongeveer 4,5% van de residentiële gasafnemers, met bedragen die hoger zijn dan € 3.000 per huishouden.

Eind december 2022 stonden 6.884 huishoudens op een begrenzer, vergeleken met 19.553 eind 2021, wat neerkomt op een scherpe daling na de afschaffing van de maatregel in april 2022. Daarnaast voerde SIBELGA 16.224

telefoongesprekken met klanten die hun leverancier niet hadden betaald. Deze nieuwe maatregel, die in 2022 zal worden ingevoerd ter vervanging van de maatregel met betrekking tot de installatie van begrenzers, is enerzijds bedoeld om klanten te informeren over de risico's die gepaard gaan met de door de leverancier geïnitieerde herstelprocedure en anderzijds over de bestaande beschermingsmaatregelen.

De meest kwetsbare afnemers kunnen het statuut van beschermde klant aanvragen dat hen beschermt tegen afsluiting en toelaat om tegen het sociale tarief te worden bevoorrad. Dit gewestelijke sociale tarief kan de begunstigde van de bescherming een gemiddelde jaarlijkse winst opleveren van € 930 in elektriciteit en € 2.463 in gas¹ bij afname van de twee energievormen. Een duwtje in de rug dat hen helpt bij de afbetaling van hun schuld.

Ten gevolge van de verhoging van de inkomensplafonds en de automatisering van het statuut van de begunstigten van het sociaal tarief, maatregelen voorzien in de ordonnanties die in maart 2022 werden herzien, is het aantal beschermde elektriciteitsklanten gestegen van 2.171 in 2021 tot 5.322 in 2022. Dit aantal is nog steeds te laag gezien de 68.882 huishoudens die volgens de Koning Boudewijnstichting in energiearmoede leven².

1 Gegevens BRUGEL, 'prijzenobservatorium' 2022

2 Bron: Koning Boudewijnstichting, *Barometer energiearmoede*, Negende editie, 2023

Zoals reeds vermeld in onze vorige verslagen, kan het geringe aandeel beschermde klanten ten opzichte van het aantal gezinnen dat een ingebrekestelling heeft ontvangen van zijn leverancier, nog altijd worden verklaard door enerzijds de complexiteit van het statuut als dusdanig en meer bepaald de toekenningswijze, die niet erg is aangepast aan de Brusselse bevolking, en de gedeeltelijke automatische toekenning, en anderzijds door de geringe aantrekkelijkheid van het statuut voor de sociale actoren als gevolg van zijn complexiteit en de noodzaak om aan de toekenning van het statuut een sociale begeleiding van de klant te verbinden, zonder te beschikken over de noodzakelijke middelen om deze begeleiding uit te voeren.

Toch moet de ontwikkeling van het in 2022 ingevoerde kader voor "beschermde klanten" worden benadrukt. Er werd een positieve dynamiek rond de maatregel op gang gebracht.

In 2022 waren er in totaal 921 afsluitingen ten opzichte van 2.341 in 2021. Deze duidelijke daling kan worden verklaard door de uitbreiding van het sociale tarief tot de begunstigen van de verhoogde interventie (BVI) begin 2021, waardoor 14% van de Brusselse gezinnen van het tariefschild kon genieten. In totaal profiteert 27% van de huishoudens in Brussel van het federale sociaal tarief.

Zoals al vaak werd vermeld, is BRUGEL van mening dat het huidige beschermingssysteem van de afnemer toe is aan een hervorming³. Er werden hierover al meerdere voorstellen naar voren geschoven. Het is daarbij de bedoeling om doeltreffende, billijke maatregelen in te voeren, die op de doelgroep zijn afgestemd en die de kwetsbare gezinnen de

mogelijkheid bieden om te ontsnappen aan de stresserende handelingen die aan de schuldvordering en aan het inroepen van bescherming verbonden zijn.

Het hele jaar door zorgt BRUGEL ervoor dat de huishoudens zo goed mogelijk worden geïnformeerd over de verschillende aspecten van de markt, via de website of door in overleg met de verschillende spelers mee te werken aan de verbetering van de documenten die noodzakelijk zijn voor de goede werking van deze markt. De informatieopdracht voor het 'grote publiek' is een essentiële opdracht van de regulator, die over een permanente optimalisering waakt.

De verschillende mededelingen die in 2022 werden uitgevoerd, waren zeer sterk gericht op de energiecrisis en, meer specifiek, op de verschillende oplossingen die beschikbaar zijn om huishoudens in moeilijkheden te helpen. Er zijn een aantal initiatieven genomen om consumenten uitgebreid te informeren over de beschikbare hulp en over het statuut van beschermde klant.

Op het vlak van netwerkontwikkeling werd het elektriciteitsontwikkelingsplan 2023-2027 van Sibelga goedgekeurd, op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met een aantal verzoeken, met name de verkorting van de overgangperiode voor de uitrol van slimme meters. Sibelga heeft in de loop van 2022 ook 11.566 slimme meters geïnstalleerd, wat het totale aantal in het Gewest tegen het einde van het jaar op ongeveer 40.000 brengt. De wijziging van de Elektriciteitsordonnantie heeft ook het kader voor de uitrol aangepast, met inbegrip van systemische plaatsing in 11 niches.

Wat de installatie van oplaadpunten voor elektrische voertuigen betreft, werden er in het kader van de concessie voor 2022 499 oplaadpunten geïnstalleerd op 242 plaatsen op de openbare wegen in het Gewest. De concessie voor 2023 voorziet in de installatie van 1.400 oplaadpunten.

Er zijn maar heel weinig Brusselse DNG's die flexibiliteitsdiensten aanbieden, aangezien deze diensten nauwelijks toegankelijk zijn voor eindklanten die aangesloten zijn op het distributienetwerk. De enige klanten die in 2022 flexibiliteitsdiensten aanboden, waren de klanten die aangesloten waren op hoogspanning en deelnamen aan de tertiaire reserve van ELIA. Alleen de opbrengsten van de primaire reserve waren beschikbaar voor laagspannings-DNG's en er werden geen Brusselse deelnemers geregistreerd.

Wat de productie van groene stroom in Brussel betreft, was er in 2022 een aanzienlijke toename van het aantal fotovoltaïsche en warmtekrachtkoppelinginstallaties. Eind 2022 waren er 16.190 fotovoltaïsche installaties en 564 WKK-installaties.

De toename van het aantal installaties in 2022 kan zowel worden verklaard door de stijging van de elektriciteitsprijs voor bedrijven en huishoudens als door het feit dat projectontwikkelaars anticiperen op de verlaging van het steunniveau in mei 2022 voor warmtekrachtkoppeling en in 2023 voor fotovoltaïsche energie.

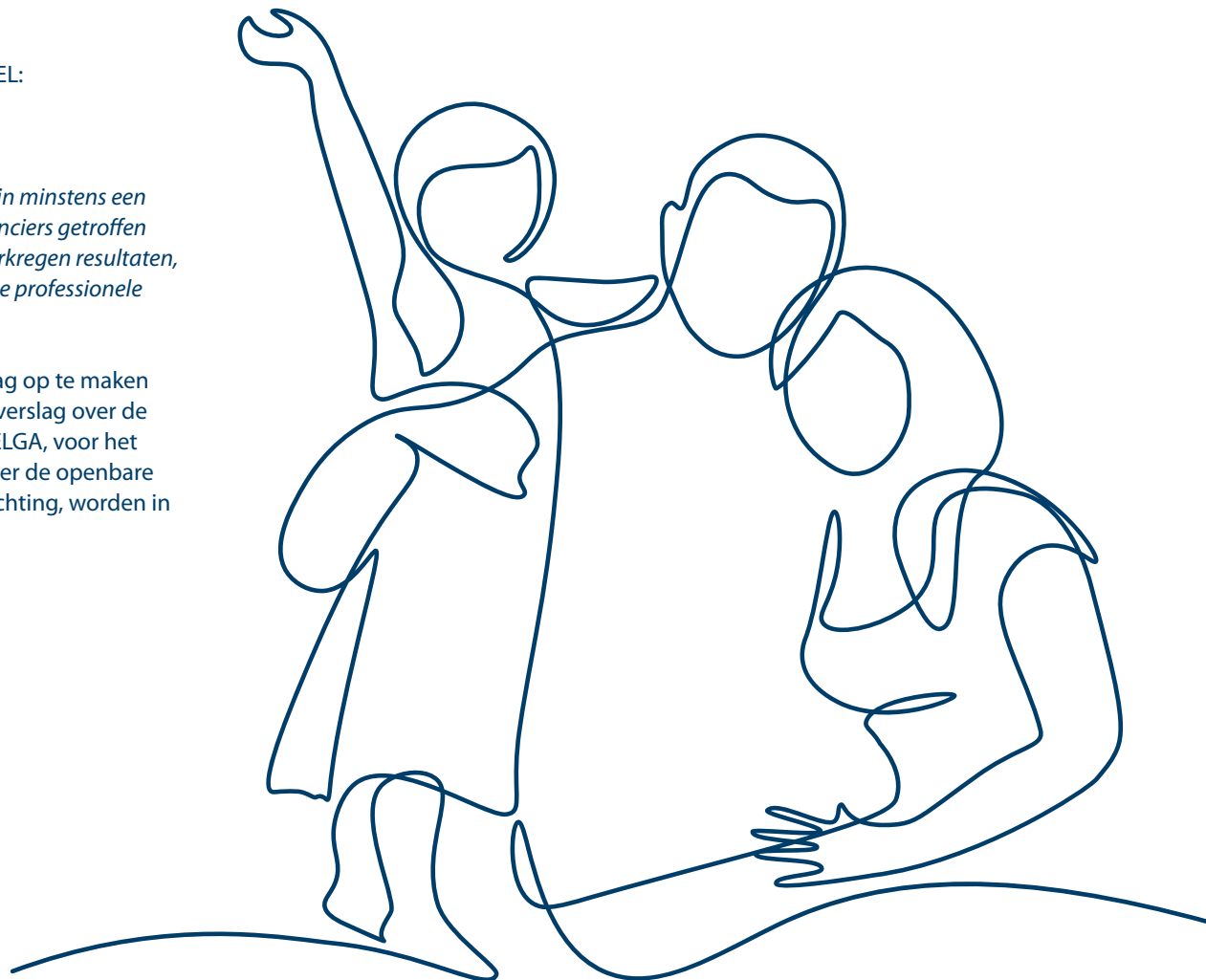
WETTELIJKE GRONDSLAGEN

Krachtens artikel 30bis, § 2 9° van de Elektriciteitsordonnantie moet BRUGEL:

9° de volgende stukken opstellen en aan het Parlement voorleggen:

- a) een jaarverslag over de evolutie van de elektriciteits- en de gasmarkt, waarin minstens een analyse is opgenomen van de door de distributienetbeheerder en de leveranciers getroffen maatregelen in het kader van hun openbare dienstverplichtingen, en de verkregen resultaten, en dan voornamelijk met betrekking tot de rechten van de residentiële en de professionele klanten;

Met dit document komt BRUGEL zijn verplichting na om jaarlijks een verslag op te maken over de rechten van de huishoudelijke verbruikers en een advies over het verslag over de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen en -opdrachten van SIBELGA, voor het onderdeel huishoudelijke afnemer. De andere aspecten van het verslag over de openbare dienstverplichtingen (ODV) van SIBELGA, meer bepaald de openbare verlichting, worden in een apart advies besproken.

INLEIDING

In dit thematisch verslag toont BRUGEL de evolutie van de rechten van de huishoudelijke afnemers en de werking van de gas- en de elektriciteitsmarkt in 2022. De informatie in dit verslag heeft tot doel om de situatie te beschrijven die werd vastgesteld in 2022 en om voor bepaalde gegevens een vergelijking met de voorgaande jaren mogelijk te maken. Het is de bedoeling om de ontwikkelingen in kaart te brengen en over een langere periode vergelijkingen te maken tussen de spelers, om de stijgende of dalende trends te schetsen.

Dit verslag, dat uitsluitend op de huishoudelijke afnemers is gericht, geeft een globaal overzicht van de markt voor particulieren en werd opgesteld op basis van de volgende assen: de voorstellen van de leveranciers, de evolutie van de prijzen, de energiefactuur, de bescherming van de consumenten en de openbare dienstverplichtingen.

Wat de openbare dienstverplichtingen (ODV) ten laste van de leveranciers en de distributienetbeheerder (DNB) SIBELGA betreft, heeft de wetgever deze verplichtingen aan hen opgelegd om de hele bevolking toegang te bieden tot energie en om een goede marktwerking mogelijk te maken, bevoorradingszekerheid en een sterkere bescherming van de verbruiker en het milieu te verzekeren. Als regulator heeft BRUGEL de opdracht om te zorgen voor de naleving en de toepassing van deze ODV door de verschillende marktspelers. BRUGEL vermeldt in dit verslag een analyse van de uitvoering van deze verplichtingen, evenals een evaluatie van de kosten die de ODV genereren voor de actoren uit de sector en meer bepaald voor de DNB.

Dit thematische verslag bevat eveneens de sociale maatregelen voor de elektriciteits- en gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het is de bedoeling te komen tot een nauwkeurige analyse van de trends en de evoluties van de situatie van de huishoudelijke afnemers, en meer bepaald van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen.

1

MONITORING VAN DE HUISHOUDELIJKE MARKT

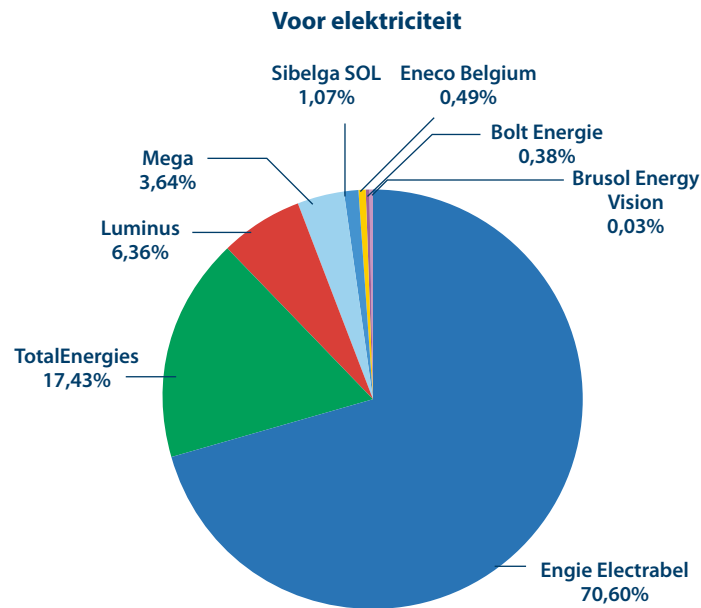
Aangezien de figuren en de conclusies voor gas vergelijkbaar zijn met die voor elektriciteit, werd die informatie als bijlage bijgevoegd.

1.1. MARKTAANDELEN

Net als in de voorgaande jaren vormen Engie Electrabel, TotalEnergies en Luminus het top trio voor de levering van gas en elektriciteit. De onderstaande tabellen tonen de marktaandelen van de leveranciers die in december 2022 op de residentiële markt actief waren⁴.

De marktaandelen van de leveranciers bevinden zich op pagina 8 van [het observatorium van de marktindicatoren van de elektriciteits- en de gasector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).

Figuur 1: Marktaandelen van de leveranciers (in percentage leveringspunten) op 31.12.2022, huishoudelijke afnemers

Bron: SIBELGA

⁴ Microsoft Power BI

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden 533.546 leveringspunten bevoorrad met elektriciteit en 370.385 met

gas. De onderstaande tabel toont het verbruik per gemeente en per deciel.

Tabel 1: Verdeling van het jaarlijkse elektriciteitsverbruik (in kWh) van de huishoudelijke afnemers in 2022 per gemeente

Gemeente	Verdeling van het jaarlijkse elektriciteitsverbruik (in kWh) van residentiële afnemers (Foto genomen uit gegevens per 31.12.2022)								
	1e deciel	2e deciel	3e deciel	4e deciel	5e deciel	6e deciel	7e deciel	8e deciel	9e deciel
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	599	944	1.212	1.457	1.702	1.980	2.342	2.887	3.860
Anderlecht	600	967	1.248	1.503	1.729	2.016	2.356	2.899	3.889
Oudergem	714	1.047	1.316	1.567	1.854	2.156	2.559	3.112	4.053
Berchem	732	1.107	1.412	1.681	1.965	2.267	2.689	3.289	4.406
Brussel	545	875	1.136	1.383	1.635	1.902	2.229	2.772	3.696
Etterbeek	552	867	1.124	1.346	1.572	1.805	2.127	2.628	3.509
Evere	678	992	1.240	1.480	1.701	1.971	2.298	2.787	3.591
Vorst	544	901	1.159	1.402	1.662	1.915	2.223	2.743	3.593
Ganshoren	711	1.071	1.330	1.560	1.792	2.046	2.376	2.872	3.690
Elsene	537	863	1.129	1.366	1.591	1.839	2.188	2.728	3.730
Jette	652	1.001	1.248	1.483	1.712	1.988	2.333	2.828	3.721
Koekelberg	635	987	1.250	1.488	1.729	2.031	2.403	2.943	4.033
Molenbeek	634	1.000	1.272	1.527	1.771	2.065	2.438	3.000	4.132
Sint-Gillis	430	759	1.000	1.231	1.489	1.748	2.061	2.599	3.573
Sint-Joost-ten-Node	483	824	1.079	1.333	1.587	1.828	2.179	2.721	3.679
Schaarbeek	595	946	1.205	1.439	1.673	1.945	2.278	2.783	3.663
Ukkel	679	1.042	1.338	1.618	1.907	2.250	2.712	3.364	4.664
Watermaal	736	1.072	1.328	1.588	1.859	2.169	2.566	3.111	4.084
Sint-Lambrechts-Woluwe	708	1.021	1.269	1.492	1.729	2.008	2.344	2.842	3.719
Sint-Pieters-Woluwe	762	1.139	1.419	1.695	1.998	2.343	2.797	3.444	4.624

Tabel 2: Verdeling van het jaarlijkse gasverbruik (in kWh) van de huishoudelijke afnemers in 2022 per gemeente

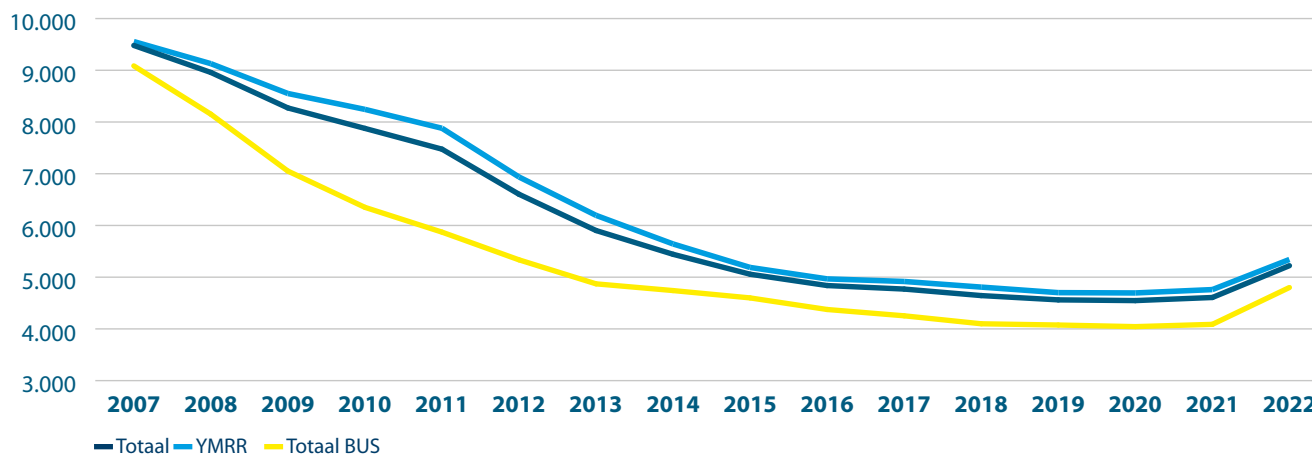
Gemeente	Verdeling van het jaarlijkse gasverbruik (in kWh) van residentiële afnemers (Foto genomen uit gegevens per 31.12.2022)								
	1e deciel	2e deciel	3e deciel	4e deciel	5e deciel	6e deciel	7e deciel	8e deciel	9e deciel
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	499	2.494	4.509	6.230	7.789	9.247	11.340	14.488	20.086
Anderlecht	777	2.930	4.761	6.353	7.850	9.013	10.879	13.463	17.804
Oudergem	554	3.703	5.938	8.008	10.019	11.977	14.393	17.478	22.859
Berchem	930	3.410	5.483	7.193	8.878	10.507	12.764	15.480	20.137
Brussel	532	2.284	4.090	5.718	7.158	8.700	10.286	13.135	18.509
Etterbeek	397	2.294	4.302	6.132	7.367	8.713	10.344	13.233	19.455
Evere	546	2.555	4.211	5.665	7.248	8.965	10.703	13.365	17.352
Vorst	347	1.693	3.724	5.420	7.027	8.858	10.356	13.338	18.964
Ganshoren	339	1.740	4.307	6.134	7.813	9.353	11.267	13.760	18.087
Elsene	261	1.496	3.715	5.604	7.064	8.515	10.214	13.642	21.471
Jette	514	2.494	4.375	6.019	7.611	9.013	10.978	13.520	17.840
Koekelberg	432	1.866	4.106	5.592	7.094	8.796	10.182	12.685	17.337
Molenbeek	600	2.122	3.901	5.584	6.942	8.417	9.813	12.219	16.317
Sint-Gillis	613	2.464	4.020	5.403	6.827	8.297	9.870	12.611	18.101
Sint-Joost-ten-Node	775	2.631	4.283	5.890	7.409	9.013	10.317	13.044	17.868
Schaarbeek	649	2.792	4.789	6.224	7.692	9.013	10.830	13.690	18.579
Ukkel	388	3.033	5.733	7.902	10.007	12.405	15.637	20.274	29.034
Watermaal	2.228	6.245	8.560	10.214	12.110	14.371	17.178	20.409	25.901
Sint-Lambrechts-Woluwe	332	2.293	5.026	6.865	8.662	10.321	12.844	16.212	21.868
Sint-Pieters-Woluwe	454	4.106	6.961	9.423	11.478	14.189	17.492	22.050	29.582

Economisch gezien wordt de concentratie van de markten vaak via verschillende indicatoren gemeten. De in het kader van de elektriciteits- en gasmarkt gebruikte indicatoren zijn de Herfindahl-Hirschman-index (HHI⁵) en de C3-concentratie-indicator⁶. Zij meten de concentratie in termen van het aantal actieve actoren van de energielevering en hun respectieve marktaandelen.

In het kader van dit thematische verslag worden deze indices geobserveerd naargelang het aantal leveringspunten in de portefeuille van de marktdeelnemers en in het algemeen geldt: hoe hoger de HHI en de C3, hoe meer de markt geconcentreerd is.

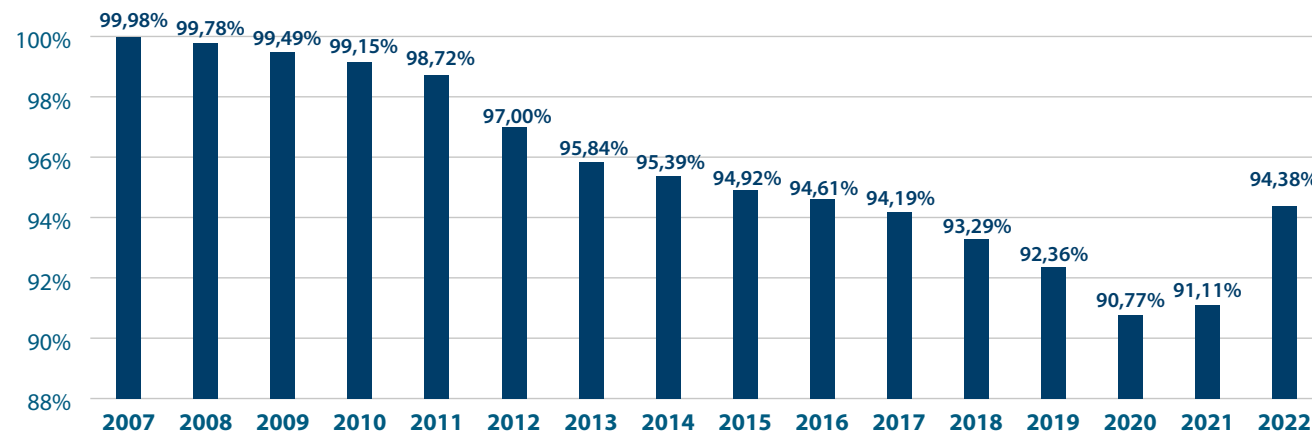
De onderstaande tabellen geven deze indicatoren weer voor de huishoudelijke afnemers.

Figuur 2: Evolutie van de HHI voor elektriciteit, huishoudelijke afnemers

Bron: BRUGEL

Figuur 3: Evolutie van de C3-index voor elektriciteit, huishoudelijke afnemers

Bron: BRUGEL

5 De HHI wordt berekend door het kwadraat van de marktaandelen van alle ondernemingen binnen de betreffende sector op te tellen. Deze index daalt wanneer het aantal firma's dat op de markt actief is, toeneemt, en andersom. De index stijgt ook wanneer de markt asymmetrischer wordt, en andersom. We beschouwen een markt als concurrentieel wanneer de HHI gelijk is aan of lager is dan 2.000. Is de HHI gelijk aan 10.000, dan hebben we te maken met een monopolie. Ligt de HHI dicht bij 0, dan telt de markt een groot aantal kleine aanbieders.

6 De concentratie-indicator C3 geeft het gecumuleerde marktaandeel van de grootste drie leveranciers weer.

Sinds de volledige liberalisering van de elektriciteitsmarkt in 2007 tonen deze twee indicatoren aan dat de Brusselse markt zich steeds meer heeft opengesteld voor concurrentie. De trend keert echter om in 2021 en wordt duidelijk bevestigd in 2022. De afgelopen twee jaar is het marktaandeel opnieuw geconcentreerd in de handen van een paar dominante spelers, waarbij het gevestigde Engie Electrabel een steeds dominantere positie inneemt.

1.2. SWITCHING

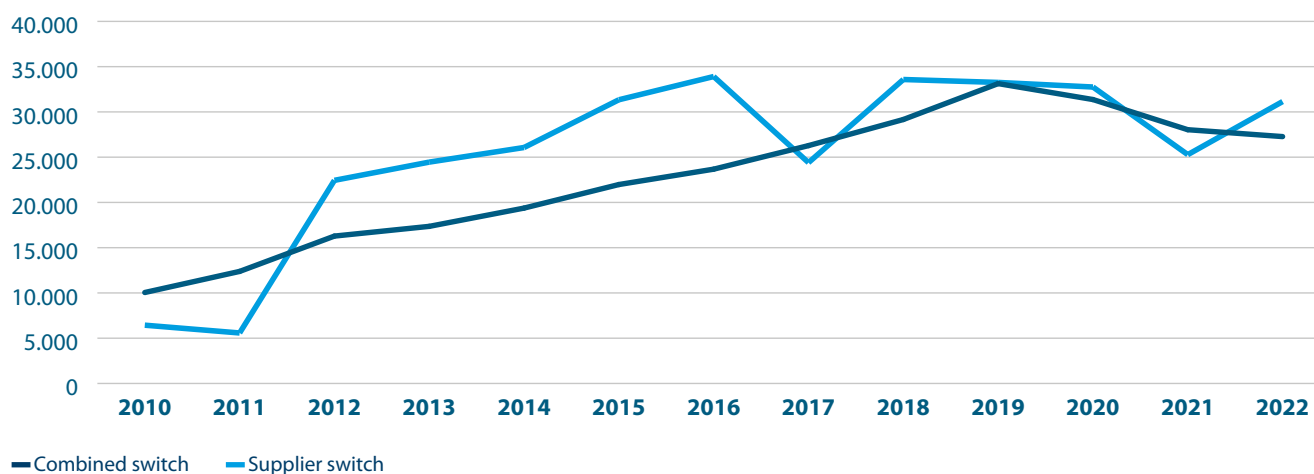
In het kader van zijn marktanalyse volgt BRUGEL in het bijzonder de indicatoren van bepaalde marktprocessen die het activiteitsniveau van de Brusselse leveranciers en verbruikers weergeven, zoals de 'supplier switches' en de 'combined switches'. We wijzen erop dat de heronderhandeling van een contract zonder verandering van leverancier niet als een switch wordt beschouwd. De onderstaande figuren tonen de evolutie over tien jaar van het proces van de leverancierswissel, die tot op zekere hoogte de dynamiek van de retailmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest weerspiegelt.

De 'supplier switches' en de 'combined switches' bevinden zich op pagina 6 van [het observatorium van de marktindicatoren van de elektriciteits- en de gasector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).

De figuren met betrekking tot het huishoudelijke gas- en elektriciteitssegment laten een vergelijkbare trend zien voor zowel de indicator 'supplier switch' als voor de indicator 'combined switch', en de belangrijkste verklaring voor deze gelijkenis kan worden gebaseerd op twee hoofdkenmerken.

Het eerste kenmerk is inherent aan de Brusselse markt zelf, waarvan de penetratiegraad voor gas zeer hoog ligt. In de meeste gevallen maakt de Brusselse huishoudelijke klant gebruik van elektriciteit en gas voor zijn huishoudelijke behoeften.

Figuur 4: Supplier Switch – Huishoudelijk – Elektriciteit

Bron: BRUGEL

Het tweede kenmerk berust in het feit dat de financiële voordelen van een leverancierswijziging voor gas aanzienlijk hoger kunnen uitvallen dan die van een elektriciteitsleverancier. Gas zou daarom voor een klant de voornaamste trigger kunnen zijn om van leverancier te veranderen. Gezien het feit dat de huishoudelijke klant die een gasleveringspunt heeft, noodzakelijkerwijs ook een leveringspunt voor elektriciteit heeft en dat de meeste huishoudelijke klanten met het oog op een eenvoudige levering en betaling kiezen voor een enkele energiefactuur, kan een verandering van gasleverancier ook een verandering van elektriciteitsleverancier met zich meebrengen.

Zowel voor de indicator 'supplier switch' als voor de indicator 'combined switch' hebben de figuren voor gas en elektriciteit een algemene opwaartse trend getoond sinds de vrijmaking van de markt.

BRUGEL merkt echter op dat de 'supplier switches' de afgelopen jaren een plateau lijken te hebben bereikt en dat het aantal 'combined switches' sinds 2019 daalt.

De opwaartse trends hangt samen met meerdere factoren. We noemen met name de verschillende wijzigingen aan de federale wetgeving, de terbeschikkingstelling van een nieuwe, performante tariefvergelijker en de federale en gewestelijke communicatiecampagnes van 2012, die een belangrijke rol binnen de marktdynamiek zijn blijven spelen. De impact van deze factoren is in de jaren nadien in zekere mate zichtbaar gebleven, want de gemiddelde bereikte niveaus vertonen deze opwaartse trend tot in 2016.

De intensiteitsdaling die in 2017 voor het eerst in aanzienlijke mate werd waargenomen, hangt samen met de wijziging van de groeistrategie van Luminus na structurele problemen op de Brusselse huishoudelijke markt. Deze speler leverde tussen 2013 en 2017 de grootste bijdrage in volume voor de activiteit leverancierswijziging. Toch is

bij deze speler in de daaropvolgende jaren een daling te zien voor het volume leverancierswijzigingen, voor gas en elektriciteit samen.

Zoals we zien in figuur 4 heeft de stijging in 2018 voornamelijk te maken met het aantal 'supplier switches' van TotalEnergies, dat tussen 2017 en 2018 zowel voor gas als elektriciteit verdubbeld is. Sinds 2019 sluiten leveranciers die concurreren met de historische leverancier Engie Electrabel echter steeds minder contracten met klanten, met een zeer uitgesproken daling in 2022. BRUGEL stelt dan ook vast dat de belangstelling voor de Brusselse markt afneemt.

De neerwaartse trend en stagnatie van de afgelopen jaren kan worden toegeschreven aan de energieleveranciers die besloten hebben om hun aanbod op de Brusselse residentiële markt stop te zetten (Mega, Brusol, Bolt, Luminus), waarbij het voor sommigen om een tijdelijke beslissing ging, terwijl anderen de markt volledig hebben verlaten (Octa+, AECO), met de respectieve gevolgen voor de dynamiek van de Brusselse markt. In 2023 publiceerde BRUGEL een advies over de liberalisering van de Brusselse markt en de conclusies die daaruit kunnen worden getrokken in termen van marktdynamiek, voor lezers die zich in het onderwerp willen verdiepen⁷.

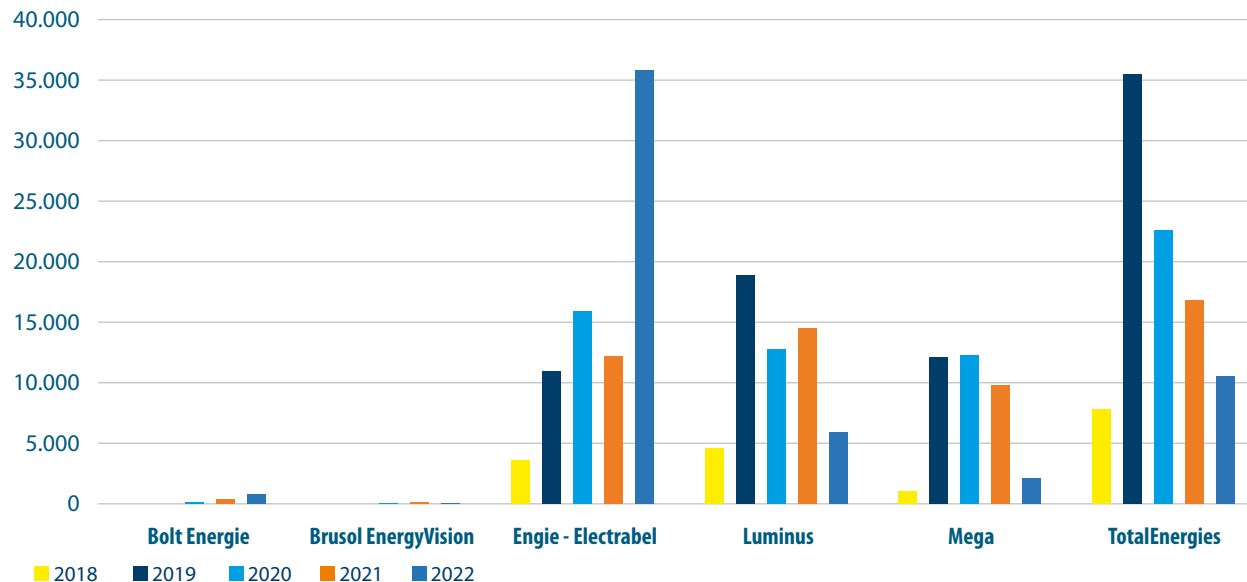
1.3. ATRIAS EN MIG6

Sinds november 2021 is de retailmarkt volledig overgeschakeld op het nieuwe interregionale platform Central Market System (CMS) van Atrias. Dit nieuwe platform, dat de nieuwe MIG6 toepast ter vervanging van MIG4, heeft als doel de uitwisselingen tussen marktspelers te vergemakkelijken en te harmoniseren en rekening te houden met nieuwe functionaliteiten die zijn aangepast aan de realiteit en de behoeften van de markt.

De migratie naar het nieuwe platform heeft geleid tot een verslechtering van de werking van de markt, die regelmatig wordt gecontroleerd door de toezichthouders.

Meer dan een jaar na de invoering van het CMS lijkt de situatie niet te verbeteren zoals verwacht, en naast de gevolgen die al door verschillende belanghebbenden naar voren zijn gebracht, lijkt het erop dat de gevolgen van de geconstateerde storingen zorgwekkende effecten hebben voor consumenten. Vertragingen in de verwerking van processen, zoals het doorgeven van meetgegevens en aanvragen voor leverancierswissels, betekenen dat de situatie op bepaalde leveringspunten niet is geregulariseerd, wat, in combinatie met de energiecrisis, ernstige gevolgen kan hebben voor consumenten. Eind 2022 waren in totaal 11.771 aansluitpunten in België getroffen door storingen in Atrias, waaronder 4.668 punten die al meer dan 3 maanden niet meer werkten (zie onderstaande illustratie). Daarnaast zijn er ook aansluitpunten waar de IT-systemen van distributienetbeheerders en leveranciers niet goed functioneren. Dit probleem wordt ook weerspiegeld in de aanzienlijke toename van het aantal klachten dat via de verschillende kanalen wordt ingediend.

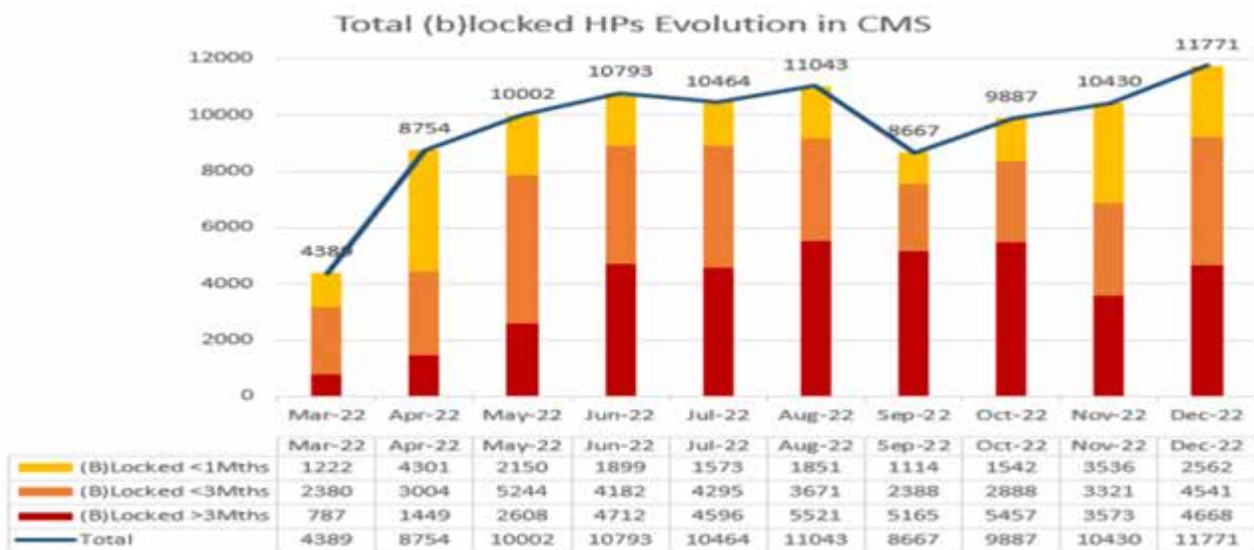
Figuur 5: Evolutie supplier switch-E-Huishoudelijk

Bron: BRUGEL

7 Zie het initiatiefadvies (BRUGEL-AVIS20230425-366) over de liberalisering van de elektriciteits- en gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: wat zijn de bevindingen op het vlak van marktdynamiek? <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2023/nl/ADVIES-366-EVOLUTIE-MARKT-BHG.pdf>

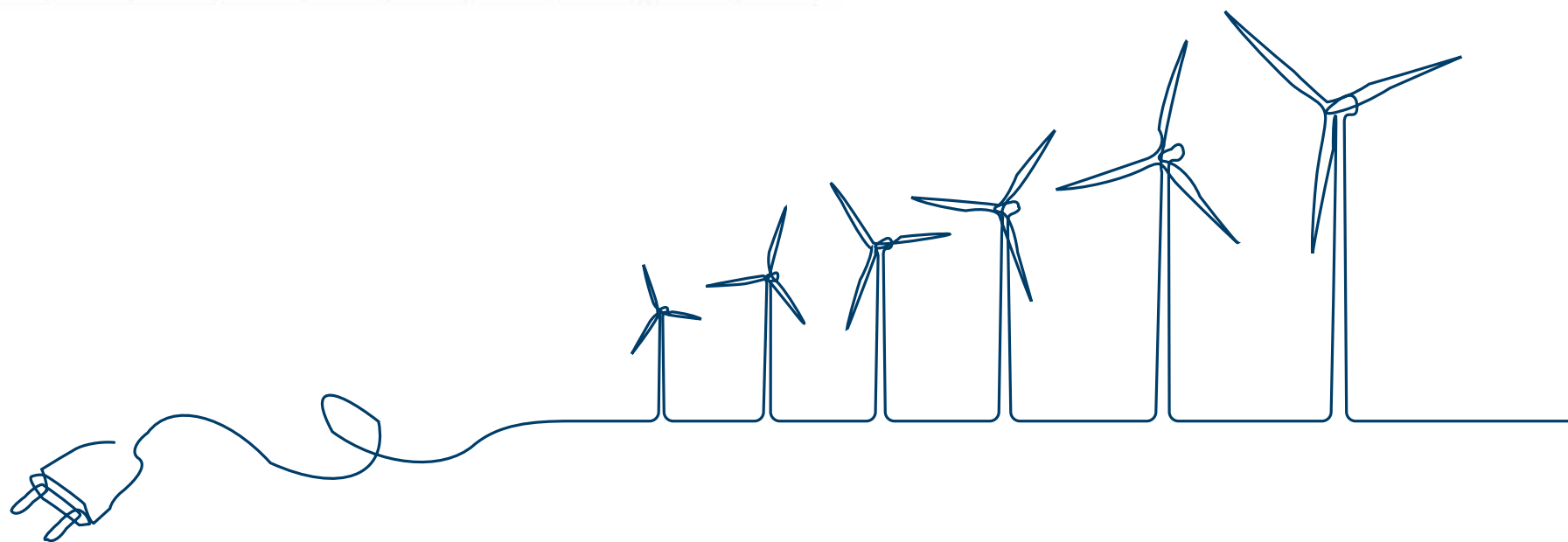
Figuur 6: Evolutie van de slecht werkende aansluitpunten in Atrias

Bron: Atrias

De belangrijkste redenen voor deze vaststelling zijn de zeer lange implementatietijd - met cascade-effecten voor de markt - de complexiteit van het MIG6-protocol en het asymmetrische begrip van de problemen tussen de betrokken spelers.

In het kader van de algemene opdracht van de gewestelijke regulatoren om te waken over de goede werking van de markt en over de naleving door de DNB's van de bepalingen van de decreten/ordonnanties, besluiten en technische reglementen, werd voor de sectorale vaststellingen gevraagd om een structurele kwantitatieve monitoring van de processen die binnen de sector worden beheerd en de implementatie van KPI's om een snelle terugkeer naar de kwaliteitsnormen voor de transacties die in overeenstemming zijn met de geldende regelgeving te garanderen.

2

DE EVOLUTIE VAN DE NETWERKEN

2.1. ONTWIKKELINGSPLAN

Het wettelijke kader (artikel 12 van de Elektriciteitsordonnantie) bepaalt dat de netbeheerders SIBELGA en ELIA respectievelijk om het jaar en om de twee jaar hun ontwerpen van ontwikkelingsplan (hierna 'OOP's') moeten opstellen, raadplegen en vervolgens aan BRUGEL overmaken. BRUGEL heeft een advies opgesteld over de verschillende respectieve OOP's, die samen met de OOP's ter goedkeuring aan de Regering werden overgemaakt.

Met betrekking tot het OOP van SIBELGA voor elektriciteit voor de periode 2023-2027, heeft BRUGEL in haar advies 352⁸ onder andere de volgende opmerkingen geformuleerd:

- **Model en procedure:** Wat de organisatie van de openbare raadplegingen over de OOP's betreft, vraagt BRUGEL aan SIBELGA om voor de volgende OOP's de communicatiemodaliteiten in verband hiermee aan te passen teneinde een betere publiciteit te verzekeren om een breed publiek te kunnen bereiken en om de bij de OOP's betrokken administraties, de raad van gebruikers en de gewestelijke transmissienetbeheerder formeel te kunnen raadplegen. Bovendien moet SIBELGA, overeenkomstig de Elektriciteitsordonnantie, het verslag van de raadpleging met de antwoorden op de gestelde vragen en zijn OOP's publiceren;
- **Bevoorradingzekerheid:** uit de analyse van de door SIBELGA overgemaakte metingen van de belasting van de HS-en de LS-netten blijkt dat,

afgezien van enkele op zichzelf staande situaties, het Brusselse elektriciteitsdistributienet over een goede reservecapaciteit beschikt. Om deze capaciteit in stand te houden, heeft SIBELGA vanaf 2024 jaarlijkse investeringen gepland om te anticiperen op mogelijke toekomstige congestie in verband met de behoefte aan een 'natuurlijke' capaciteitsverhoging (nieuwe vormen van gebruik).

De capaciteit van het netwerk om een groot aantal oplaadpunten voor elektrische voertuigen te herbergen is echter niet aangetoond. BRUGEL is daarnaast van mening dat de door SIBELGA toegepaste methodologie voor het meten van de belastingstoestand van de belangrijkste activa van zijn net moet worden herzien om rekening te houden met de eisen van de energietransitie (komst van nieuwe vormen van gebruik). BRUGEL herhaalt dus haar verzoek om de studie over de integratie van het opladen van elektrische voertuigen in het net te actualiseren, rekening houdend met de gewestelijke context die gekenmerkt wordt door zijn stedelijke kenmerken en de gewestelijke ambities inzake koolstofneutraliteit;

- **Bevoorradingkwaliteit:** de door BRUGEL opgevolgde indicatoren tonen aan dat de bevoorradingkwaliteit van de Brusselse netgebruikers de afgelopen tien jaar over het algemeen lichtjes is verbeterd. Toch zijn het aantal onderbrekingen en de gemiddelde onderbrekingsduur voor een Brusselse consument in 2021 toegenomen, zonder dat het investeringsbeleid van SIBELGA in vraag wordt gesteld;
- **Slim netwerk:** het stappenplan voor het 'verslimmen' van het netwerk moet uiterlijk op 1 januari 2024 klaar

zijn. BRUGEL zal het voorstel van SIBELGA onderzoeken in het licht van de capaciteit van de voorgestelde projecten om de belangrijkste door BRUGEL gedefinieerde functionaliteiten voor een slim net te verwezenlijken en de bijbehorende kosten-batenanalyses BRUGEL zal ook de invoering onderzoeken van een stimuleringsmechanisme voor de omvorming van het elektriciteitsnet tot een slim net in het kader van de nieuwe tariefmethodologie;

- **Slimme meters:** de door SIBELGA voorgestelde strategie is weinig ambitieus en voorziet in een vrij lange overgangperiode om systematisch slimme meters te installeren in de gevallen die in de Elektriciteitsordonnantie worden opgesomd. De door SIBELGA opgeworpen beperkingen mogen de verwezenlijking van de doelstellingen van het Gewest inzake energietransitie niet in gevaar brengen, noch de eisen van de markt en de klanten negeren. BRUGEL vraagt dan ook dat de voorgestelde overgangperiode met één jaar wordt ingekort om SIBELGA in staat te stellen een ambitieuzer plan voor te stellen dat verenigbaar is met de vereisten van de energietransitie.

Tijdens de vergadering van de ministerraad van 15 december 2022 heeft de regering het OOP gedeeltelijk goedgekeurd, op voorwaarde dat de schema's en middelen voor de uitrol van slimme meters en hun functionaliteiten worden geoptimaliseerd, zodat de overgangperiode in het uitrolschema wordt beperkt.

8 Advies 352 betreffende het definitief ontwerp van ontwikkelingsplan voor elektriciteit, voorgesteld door Sibelga voor de periode 2023-2027: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2022/nl/ADVIES-352-DEF-ONTWERP-SIBELGA-ELEK.pdf>

2.2. SLIMME METERS

De wijziging van de Elektriciteitsordonnantie van 20 april 2022 heeft het kader voor de uitrol van slimme meters aangepast. Het bevel voorziet daarom in een systematische inzet in 11 verschillende gevallen:

- 1° *als er een aansluiting wordt uitgevoerd in een nieuw of een ingrijpend gerenoveerd gebouw; onder 'ingrijpende renovatie' wordt verstaan: de renovatie met betrekking tot de bouwschil of de technische bouwsystemen met een totale kostprijs van meer dan 25% van de waarde van het gebouw, exclusief de grond waarop het zich bevindt;*
- 2° *als een meter vervangen wordt wegens ouderdom of technisch defect;*
- 3° *als een gebruiker van het distributienet prosumant is of wordt;*
- 4° *als een gebruiker van het distributienet vraagt om het vermogen van zijn aansluiting te wijzigen;*
- 5° *als een gebruiker van het distributienet een elektrisch voertuig oplaadt*
- 6° *als een gebruiker van het distributienet deelneemt aan het delen van elektriciteit of overtollige zelf opgewekte elektriciteit laat aankopen of aankoopt;*
- 7° *als een gebruiker van het distributienet deelneemt aan flexibiliteits- of aggregatiediensten;*
- 8° *als een gebruiker van het distributienet elektriciteit opslaat;*
- 9° *als een gebruiker van het distributienet een jaarlijks verbruik heeft van meer dan 6.000 kWh per jaar;*
- 10° *als een gebruiker van het distributienet beschikt over een warmtepomp;*
- 11° *als een gebruiker van het distributienet hierom verzoekt." (artikel 26octies)*

In principe kan plaatsing in bovengenoemde gevallen niet worden geweigerd. De Regering moet de procedure en de specifieke maatregelen bepalen die door de distributienetbeheerder moeten worden genomen wanneer een eindklant, of een lid van zijn huishouden, dat wordt of zou worden blootgesteld aan de elektromagnetische velden die worden uitgezonden door een slimme meter onder de voorwaarden bepaald door de Regering, verklaart dat deze blootstelling een naar behoren geobjectiveerd risico inhoudt voor zijn gezondheid.

De DNB kan ook aanbieden om een bestaande meter te vervangen door een slimme meter, maar hiervoor is de toestemming van de betrokken DNG vereist.

Wanneer persoonsgegevens op afstand worden verzameld, moet de DNB eerst toestemming krijgen van de DNG. Niettemin moet de DNG de communicatiefunctie van de slimme meter activeren om de volgende activiteiten te kunnen uitvoeren: een elektrisch voertuig opladen, deelnemen aan flexibiliteits- of aggregatiediensten, elektriciteit delen, elektriciteit kopen via een peer-to-peer uitwisseling of elke activiteit die de injectie van elektriciteit in het distributienet kan genereren.

In de loop van 2022 zal SIBELGA in totaal 11.566 slimme meters geïnstalleerd hebben, wat het totale aantal slimme meters tegen eind 2022 op ongeveer 40.000 brengt. Deze meters communiceren echter niet.

2.3. INTEGRATIE VAN ELEKTRISCHE VOERTUIGEN

In 2022 voerde BRUGEL de taken uit die haar werden toegewezen door de ordonnantie in verband met de laadpalen voor elektrische voertuigen.

Artikel 30bis§2 27° stelt dat BRUGEL belast is met het volgende: "het vooronderzoek uitvoeren en de technische clausules en gunningscriteria van de door de distributienetbeheerder georganiseerde plaatsingsprocedures voor concessie voor diensten met betrekking tot de eigendom van voor het publiek toegankelijke oplaadpunten op de openbare weg goedkeuren binnen de dertig dagen na ontvangst ervan;"

BRUGEL heeft dan ook het ontwerp⁹ van bestek goedgekeurd voor de toekenning van de concessie voor de plaatsing van laadpalen op de openbare weg voor het jaar 2023. Als gevolg van de energiecrisis, de stijgende elektriciteitsprijzen en de spanningen in de toeleveringsketens werden de technische voorwaarden en gunningscriteria voor het contract echter geacht zodanig geformuleerd te zijn dat het contract niet veel inschrijvers zou aantrekken. Om het risico van een onvoldoende aantal deelnemers te vermijden, en op vraag van bepaalde inschrijvers, werd het bestek daarom aangepast door SIBELGA en vervolgens goedgekeurd door BRUGEL¹⁰.

In het kader van de concessie voor 2022 werden er 499 oplaadpunten geïnstalleerd op 242 plaatsen op de openbare wegen in het Gewest. De concessie voor 2023 voorziet in de installatie van 1.400 oplaadpunten.

9 Beslissing 207 betreffende de goedkeuring van de technische bepalingen en gunningscriteria van de dienstenconcessieopdracht georganiseerd door de distributienetbeheerder voor de levering, de installatie en de exploitatie van publiek toegankelijke oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2022/nl/BESLISSING-207-GOEDKEURING-BEPALINGEN-UITROL-LAADPALEN-2023.pdf>

10 Beslissing 218 betreffende het voorstel tot aanpassing van de uitsluitings- en de gunningscriteria van de concessieopdracht voor diensten georganiseerd door Sibelga met betrekking tot de levering, de installatie en de exploitatie van voor het publiek toegankelijke oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2022/nl/BESLISSING-218-GUNNINGSCRITEIA-OPLAADINFRASTRUCTUUR-ELEKTRISCHE-VOERTUIGEN-2023.pdf>

BRUGEL stelt momenteel richtlijnen op voor de toekenning van concessies voor de installatie van oplaadpunten langs de openbare weg.

2.4. FLEXIBILITEIT

De flexibiliteitsmarkt is nog onderontwikkeld in de distributie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er zijn momenteel heel weinig DNG's die flexibiliteitsdiensten leveren. In 2022 waren er in totaal 18 activeringen van flexibiliteitsdiensten vanaf 5 verschillende toegangspunten. Dit aantal volgt de groeiende trend van activeringen in de afgelopen jaren (16 activeringen in 2021, 7 in 2020 en 3 in 2019). Deze activeringen hebben bijgedragen aan ELIA's mFRR¹¹-product, dat momenteel alleen toegankelijk is voor DNG's aangesloten op hoogspanning.

In 2022 konden DNG's aangesloten op laagspanning alleen deelnemen aan het FCR-product van ELIA¹², maar waren er geen Brusselse DNG's geregistreerd voor deze dienst.

In 2023 begonnen de netbeheerders een traject om het aFRR¹³-product als proefproject open te stellen voor laagspanning voor de winter van 2023-2024. Daartoe werd een reeks technische specificaties voor SYNERGRID aangepast en van 24 april tot 2 juni 2023 ter openbare raadpleging voorgelegd. BRUGEL zal deze documenten dan vervolgens moeten goedkeuren zodra ze formeel door SYNERGRID zijn ingediend.

11 Manual Frequency Restoration Reserve. Dit is de tertiaire reserve van ELIA.

12 Frequency Containment Reserve. Dit is de primaire reserve van ELIA.

13 Automatic Frequency Restoration Reserve. Dit is de secundaire reserve van ELIA.

3 FOLLOW-UP VAN DE PRIJSEVOLUTIE

3.1. EVOLUTIE VAN DE BESCHIKBARE AANBIEDINGEN IN HET BHG

Eind 2022 is het aantal aanbiedingen in het huishoudelijke segment voor elektriciteit naar een historisch dieptepunt gezakt. Er waren toen 7 aanbiedingen beschikbaar, tegenover nog 30 producten in december 2017.

De onderstaande tabel toont de evolutie van het aantal aanbiedingen voor elektriciteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tabel 3: Evolutie van het aantal aanbiedingen in het BHG, december als referentie, elektriciteit

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
27	30	24	25	29	17	7

Bron: BRUSIM

Uit de onderstaande tabel blijkt dat deze trend zich ook op de gasmarkt voordoet.

Tabel 4: Evolutie van het aantal aanbiedingen in het BHG, december als referentie, gas

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
17	21	18	19	21	11	5

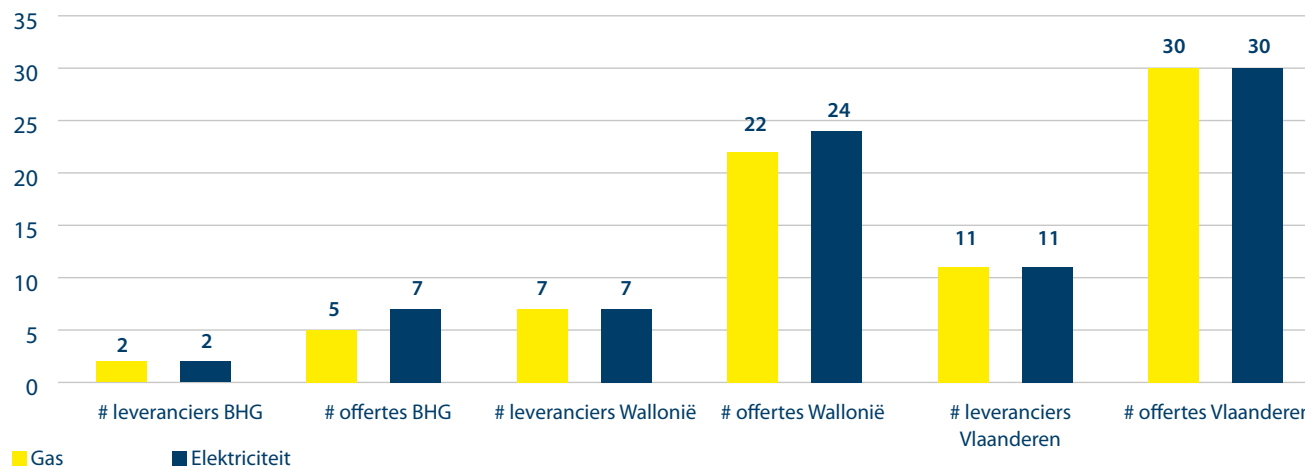
Bron: BRUSIM

Deze daling aan het einde van 2022 is voornamelijk te wijten aan het feit dat de meerderheid van de leveranciers zich heeft teruggetrokken van de Brusselse residentiële markt, ook al is dat voor sommige slechts tijdelijk (zie de uitleg bij punt 1.2).

Eind 2022 waren er namelijk slechts 2 leveranciers actief op de Brusselse residentiële markt, terwijl dat er in Wallonië en Vlaanderen veel meer waren.

De onderstaande grafiek toont de situatie per gewest van het aantal aanbiedingen voor de huishoudelijke afnemers in december 2022.

Figuur 7: Aanbiedingen per Gewest

Bron: BRUSIM, COMPACWaPE en V-TEST

3.2. PRIJS IN HET BHG EN IN DE ANDERE GEWESTEN

De grafiek hieronder toont voor elk Gewest de prijzen (inclusief btw) van de goedkoopste aanbiedingen in december 2022 op basis van een jaarverbruik van 3.500 kWh/jaar (bij tweevoudig uurtarief, 1.600 kWh piekuren en

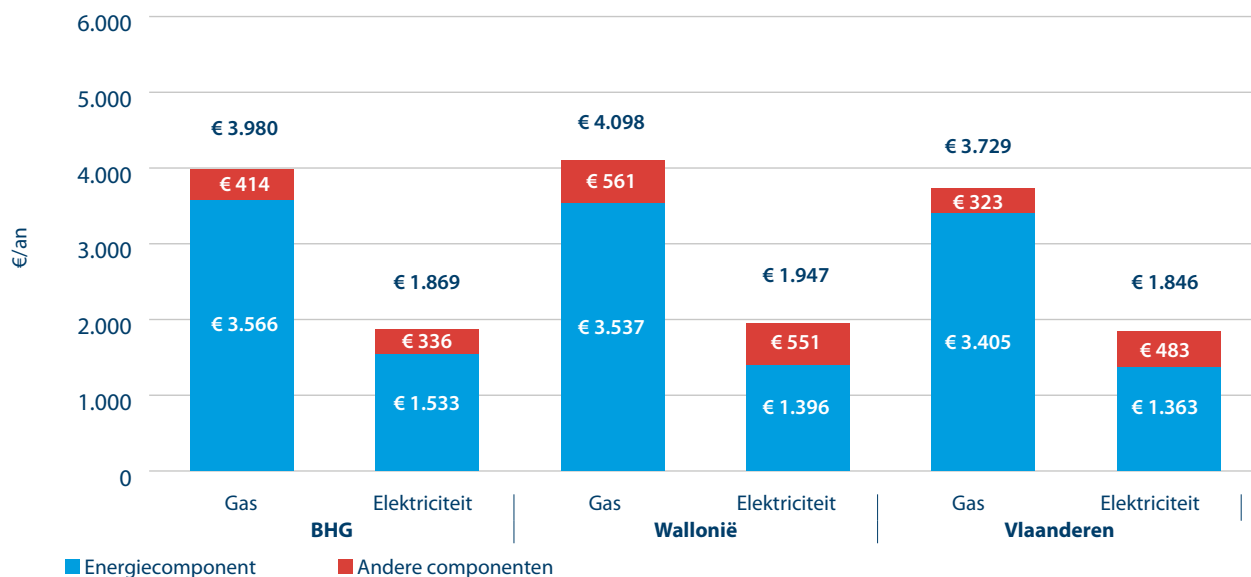
1.900 kWh daluren) voor elektriciteit en 23.260 kWh/jaar voor gas.

De jaarlijkse kosten worden opgesplitst tussen de energiecomponent, inclusief btw, en de andere gereguleerde componenten van de factuur, inclusief de verplichting om certificaten in te leveren.

Brusselaars kunnen niet meer zo goedkoop producten kopen als in de andere twee gewesten van het land. Niet alleen bestaan sommige goedkope producten niet meer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar bij een nadere analyse van de aanbiedingen die in de drie gewesten beschikbaar zijn, blijkt dat sommige leveranciers voor hetzelfde product dat in het Waals Gewest, het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt aangeboden, een prijsverschil toepassen op de energiecomponent (in €/kWh) van de factuur, die duurder is in Brussel. In feite hebben sommige leveranciers de prijs van hun aanbiedingen alleen al voor het BHG verhoogd.

Aangezien alleen de energiecomponent onderhevig is aan concurrentie, toont Figuur 8 dat een Brusselaar een gasproduct voor € 161 tot € 29 goedkoper en een elektriciteitsproduct voor € 170 tot € 137 goedkoper zou kunnen afsluiten als hij respectievelijk in het Vlaams Gewest of het Waals Gewest zou wonen.

Figuur 8: Vergelijking van de prijzen per gewest

Bron: BRUSIM, COMPACWaPE en V-TEST

3.3. EVOLUTIE VAN DE FACTUUR VAN DE HUISHOUDELIJKE VERBRUIKERS

3.3.1 Elektriciteit

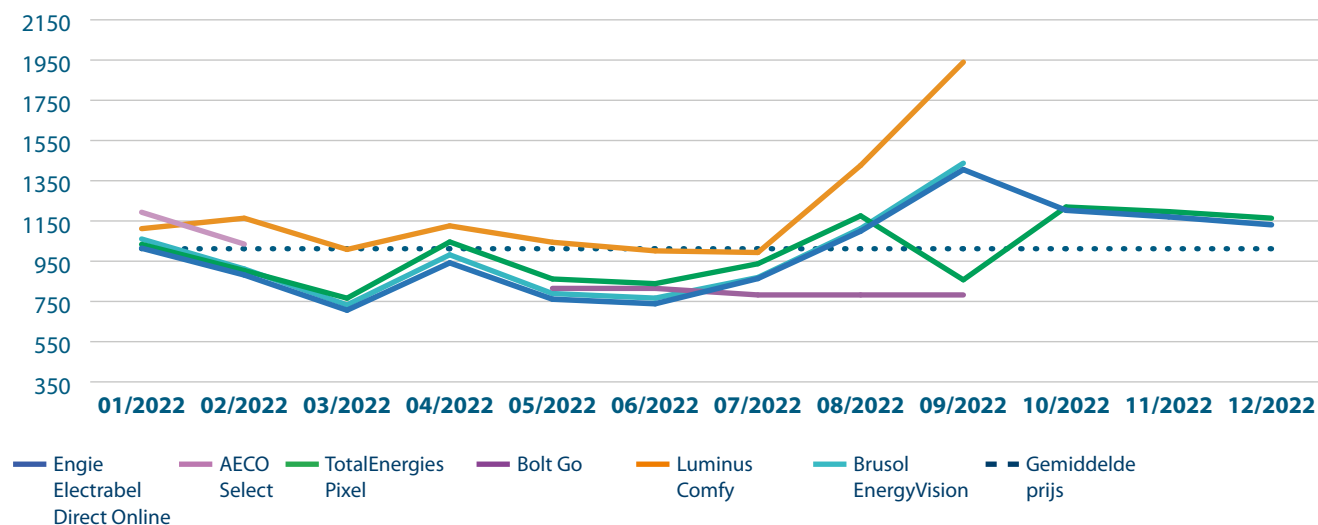
De onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het gunstigste aanbod¹⁴ van elke leverancier en het jaarlijks gemiddelde van de prijzen, alle aanbiedingen door elkaar genomen, voor de mediane Brusselse afnemer¹⁵.

De gemiddelde elektriciteitsfactuur voor de mediane klant in Brussel zal in 2022 € 1.012 bedragen, tegenover € 606 in 2021. De elektriciteitsprijs voor deze mediane consument is dus in een jaar tijd verdubbeld,

De eerste helft van 2022 onderscheidt zich door hoge maar relatief stabiele elektriciteitsprijzen. Deze stabiliteit is deels te danken aan de wijziging van het btw-tarief van 21% naar 6% in maart 2022. De prijzen stegen aanzienlijk in augustus en september voordat ze tegen het einde van het jaar langzaam begonnen te dalen. De verklaring voor deze prijsstijging ligt in de energiecrisis die Europa in 2022 doormaakte.

We stellen vast dat het verschil tussen het goedkoopste en het standaardaanbod in de periode van 2019 tot 2020 vrij groot was en dat de potentiële besparing tussen de jaarlijkse factuur van een passieve mediane afnemer (die zich door de standaardleverancier laat bevoorraden) en die van het goedkoopste aanbod op de markt in het eerste kwartaal van 2019 opliep tot een recordbedrag van € 170. Die besparing heeft echter de neiging om in 2021 af te nemen, in die mate dat het goedkoopste aanbod voor de laatste twee maanden van het jaar 2021 juist het standaardaanbod was. Vanaf 2022, na een turbulente energiemarkt, ontstaat er opnieuw een kloof tussen de standaardaanbieder en de voordeligste aanbieder, die het hele jaar door enorm schommelt. Een consument zou bijvoorbeeld in maart of september een potentiële besparing van ongeveer € 200 kunnen realiseren, terwijl deze potentiële besparing in januari en april gelijk is aan € 0 of er dichtbij ligt.

Figuur 9: Evolutie van de factuurprijs van een mediane afnemer elektriciteit

Bron: BRUSIM

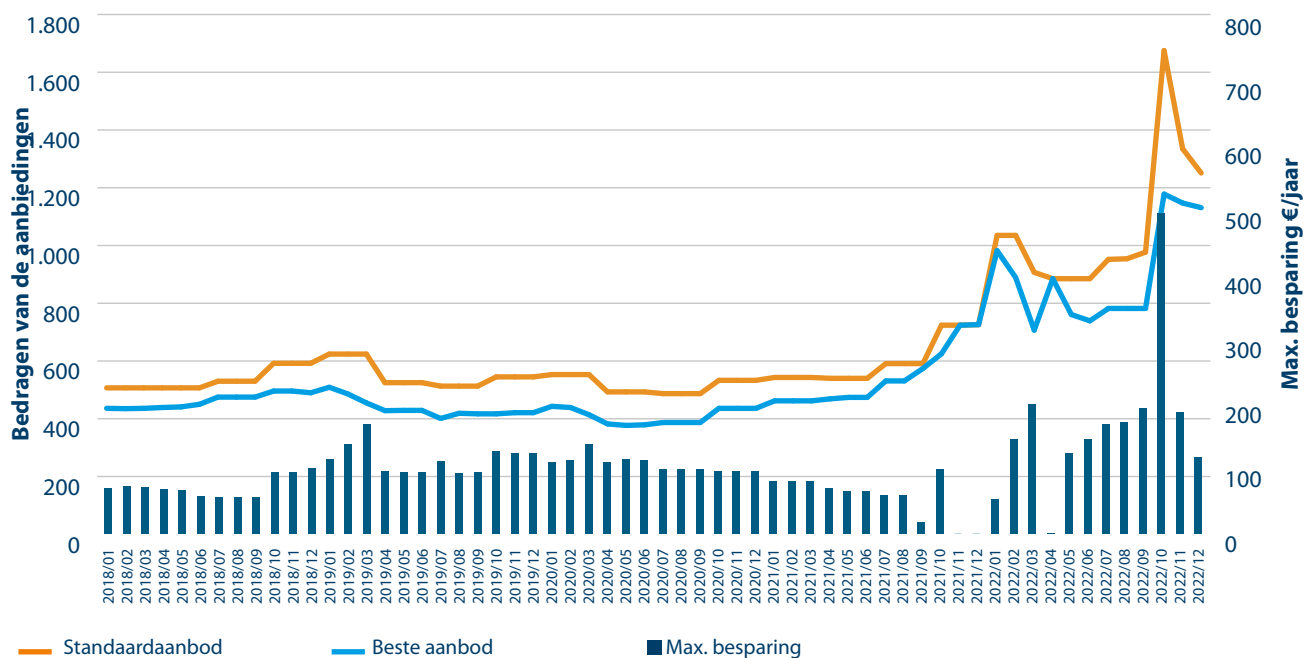
¹⁴ Gezien de prijsschommelingen van de producten in de loop van het jaar, die leiden tot meer of minder dure producten van dezelfde leverancier naar gelang van de maand, wordt de indeling van de goedkoopste producten uitgevoerd op basis van de producten die elke leverancier in januari 2022 aanbiedt.

¹⁵ Het mediane Brusselse elektriciteitsverbruik dat als referentie wordt genomen, is 2.036 kWh voor de piekuren. Het mediane verbruik betekent dat 50% van de afnemers meer en 50% van de afnemers minder dan de mediaan verbruikt. Het mediane verbruik is niet hetzelfde als het gemiddelde verbruik, dat in essentie het gemiddelde van alle bestaande verbruiken is.

Tussen maart en december merken we een prijsstijging van de elektriciteitsfactuur met 40,8% tot 46,6%, afhankelijk van de verbruiksklasse. Deze stijging houdt verband met de energiecrisis en de geopolitieke gebeurtenissen.

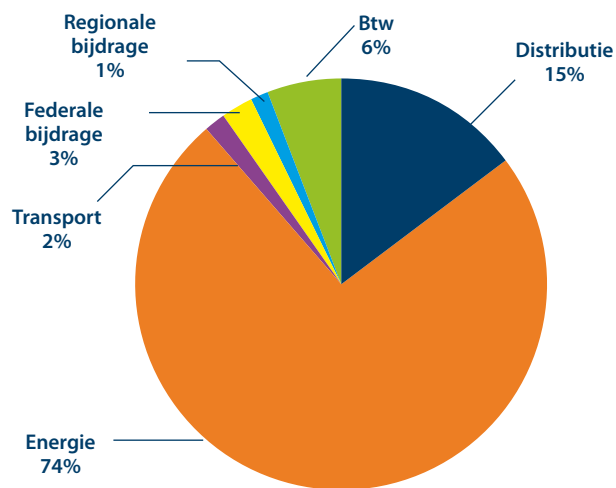
Bovendien bieden sommige aanbiedingen nog steeds besparingen ten opzichte van het standaardcontract, ook al variëren deze, zoals hierboven uitgelegd, sterk in de tijd en afhankelijk van het product.

Figuur 10: Ontleding van de elektriciteitsfactuur voor een mediane afnemer

Bron: BRUSIM

Figuur 11: Ontleding van de elektriciteitsfactuur voor een mediane afnemer

Bron: BRUSIM

Het totale bedrag dat de eindverbruiker betaalt, kan worden onderverdeeld in zes delen, die in dalende volgorde van belang voor het totaalbedrag van de factuur de volgende zijn:

- de energie, met enerzijds de prijs van de geproduceerde energie en anderzijds de vaste term van de kosten van het contract en de bijdrage hernieuwbare energie, die kan verschillen naargelang de leverancier;
- het gedeelte distributie, dat het volgende omvat:
 - de distributiekosten gedragen door de gewestelijke distributienetbeheerder, SIBELGA, voor de uitvoering van zijn opdrachten;
 - de gemeentelijke wegenisretributie;
 - de openbare dienstverplichtingen;
- de btw;
- de federale bijdrage (energie).
- de transmissiekosten gedragen door de nationale transmissienetbeheerder, Elia;

- de gewestelijke bijdrage (art 26. van de Elektriciteitsordonnantie);

De twee posten die het zwaarst doorwegen in de factuur, zijn de energie en de distributie, met bedragen van respectievelijk € 943 (incl. btw) en € 188 (incl. btw) op een totale jaarfactuur van € 1.275 (incl. btw). Eind 2022 vertegenwoordigde de energiecomponent 74% van de totale factuur, terwijl dit eind 2021 nog 48% was. In 2022 steeg het bedrag van het deel energie met 125% ten opzichte van 2021 en steeg het totale factuurbedrag met 75%.

Kleine professionele afnemer

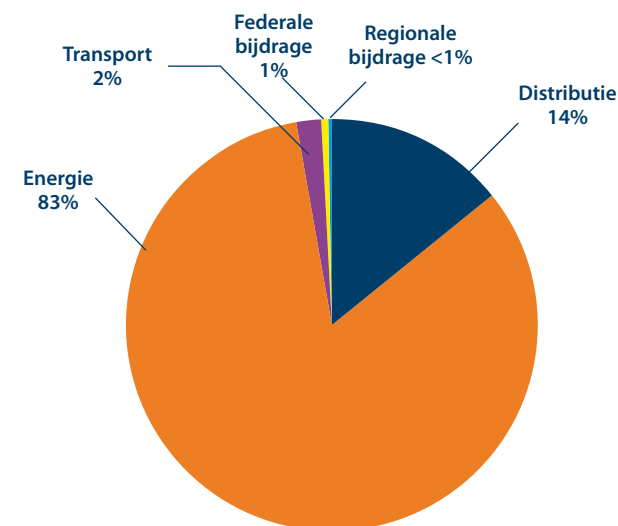
De oefening die werd uitgevoerd voor de huishoudelijke afnemer, wordt uitgebreid tot de kleine professionele afnemer met een meter (YMR). Gezien de economische configuratie van Brussel en de oververtegenwoordiging van dit activiteitssegment (horeca, verzorging en schoonheid, kleine buurtwinkels), kan het opportuun lijken om de evolutie van de elektriciteitsfactuur voor dit segment en uiteindelijk de impact ervan op de gezondheid van een deel van het Brusselse economische weefsel te vermelden.

Hieronder ziet u de samenstelling van de elektriciteitsfactuur van een kleine Brusselse professionele afnemer die 20.000 kWh per jaar verbruikt.

De kleine professionele afnemer betaalt een elektriciteitsfactuur die uit 5 delen bestaat, aangezien de btw hier niet op wordt vermeld. De post energie vertegenwoordigt hier het belangrijkste deel van de totale factuur, met een bedrag van € 8.863 op een totale jaarfactuur van € 10.673, gevolgd door de post distributie die € 1.519 bedraagt. Eind 2022 vertegenwoordigde de energiecomponent 83% van de totale factuur, terwijl dit eind 2021 nog 60% was. In 2022 steeg het bedrag van het deel energie met 191% ten opzichte van 2021 en steeg het totale factuurbedrag met 110%. De stijging van de totale factuur

is groter voor kleine zakelijke klanten dan voor particuliere klanten, omdat bij de berekening geen rekening wordt gehouden met de verlaging van de btw naar 6%.

Figuur 12: Ontleding van de elektriciteitsfactuur voor een kleine professionele afnemer

Bron: BRUSIM

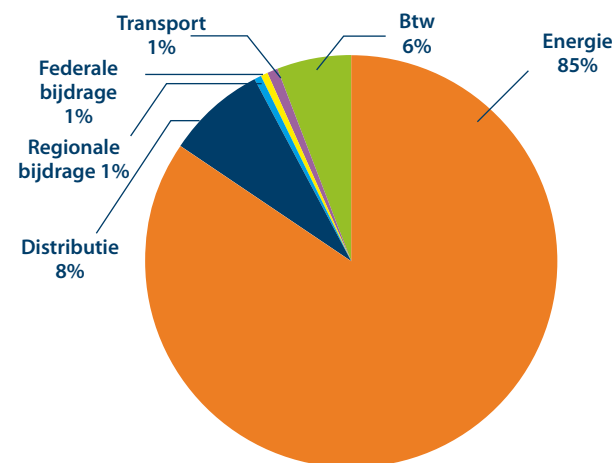
3.3.2 Gas

De huishoudelijke mediaan

De gasfactuur bestaat uit de zes volgende delen, in dalende volgorde van belang voor het totaalbedrag van de factuur:

- het energiegedeelte, met enerzijds de prijs van de geproduceerde energie en anderzijds de vaste term van de contractkosten (die dus kan verschillen van leverancier tot leverancier);
- het gedeelte distributie, dat het volgende omvat:
 - de distributiekosten gedragen door de gewestelijke distributienetbeheerder SIBELGA voor de vervulling van zijn opdrachten;
 - de gemeentelijke wegenisretributie;
 - de openbare dienstverplichtingen;
- de btw;
- de federale bijdrage;
- de transmissiekosten gedragen door de nationale transmissienetbeheerder Fluxys;
- de gewestelijke bijdrage (art. 20septiesdecies van de Gasordonnantie).

Figuur 13: Ontleding van de gasfactuur voor een mediane afnemer

Bron: BRUSIM

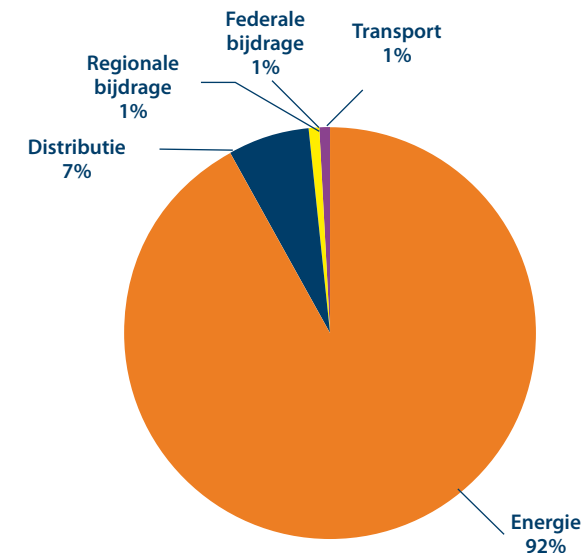
We stellen vast dat de post energie voor een mediane Brusselse afnemer 85% van zijn totale jaarfactuur vertegenwoordigt, wat neerkomt op € 2.110 (incl. btw) op een totaal van € 2.495 (incl. btw). Eind 2022 vertegenwoordigde de energiecomponent 85% van de totale factuur, terwijl dit eind 2021 nog 66% was. In 2022 steeg het bedrag van het deel energie met 117% ten opzichte van 2021 en steeg het totale factuurbedrag met 69%.

Kleine professionele afnemer

De gasfactuur van de kleine professionele afnemer bestaat uit vijf delen, volgens de hierboven vermelde opsplitsing, met als enige verschil dat geen btw wordt vermeld. Het gedeelte energie is doorslaggevend met een aandeel van meer dan 92% voor een bedrag van € 16.315 op een totale jaarfactuur van € 17.729. Eind 2022 vertegenwoordigde de energiecomponent 92% van de totale factuur, terwijl dit eind 2021 nog 83% was. In 2022 steeg het bedrag van het

deel energie met 120% ten opzichte van 2021 en steeg het totale factuurbedrag met 99%. De stijging van de totale factuur is groter voor kleine professionele klanten dan voor particuliere klanten, omdat bij de berekening geen rekening wordt gehouden met de verlaging van de btw naar 6%.

Figuur 14: Ontleding van de gasfactuur voor een kleine professionele afnemer

Bron: BRUSIM

3.4. EVOLUTIE VAN DE PRIJS VAN HET GEDEELTE ENERGIE

Aangezien de distributietarieven, de transmissietarieven en de heffingen over het algemeen worden vastgelegd voor de periode van 1 januari tot 31 december, op een zeldzame uitzondering na, kan enkel het gedeelte energie of 'commodity' van de factuur in de loop van het jaar schommelen.

We herinneren eraan dat de huishoudelijke afnemer die voor een contract met vaste prijs heeft gekozen, zijn prijs tijdens de hele duur van zijn contract behoudt. Als we het hebben over de prijsevolutie van de commodity, gaat het dus over de van maand tot maand aangeboden prijs voor nieuwe contracten.

Dezelfde logica is van toepassing op de evolutie van de variabele prijzen, met het verschil dat de prijs van het contract per trimester of per maand¹⁶ wordt geïndexeerd op basis van de in het contract vermelde index.

Wat elektriciteit betreft, bestaat het gedeelte energie op zich uit 3 componenten:

- de prijs van de verbruikte energie in €/kWh;
- de vaste termijn van de contractkosten in €/jaar, dus de abonnementsprijs;
- de bijdrage voor hernieuwbare energie in €/kWh.

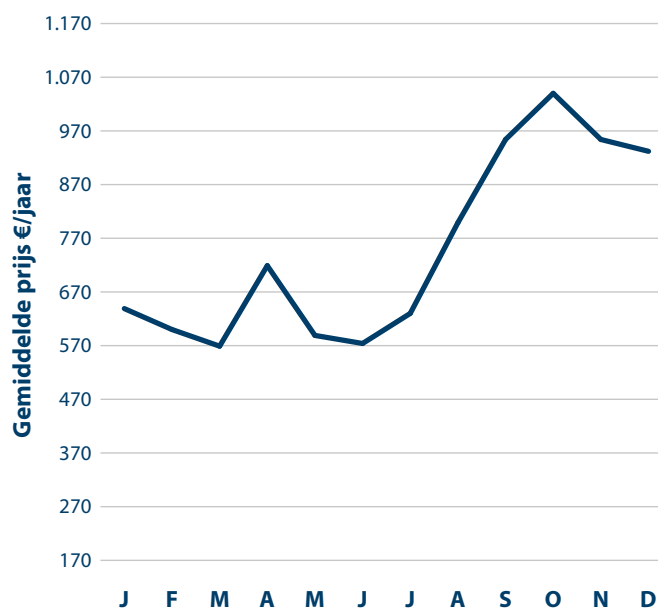
De weging van al deze posten in het gedeelte energie van de factuur verschilt van leverancier tot leverancier. Bepaalde leveranciers passen een hogere jaarlijkse abonnementsprijs en een lagere eenheidsprijs voor de geleverde energie toe en vice versa. De prijs van de bijdrage voor hernieuwbare energie wordt berekend per leverancier, om de kosten te dekken die voortvloeien uit zijn verplichtingen inzake de aankoop van groenestroomcertificaten.

¹⁶ Sinds de opheffing van het vangnet vanaf 1 januari 2018 mogen de leveranciers hun prijzen maandelijks indexeren.

Hieronder ziet u de evolutie van het gedeelte energie voor elektriciteit op de jaarlijkse factuur van 2022 van een mediane Brusselse afnemer die 2.036 kWh/jaar verbruikt.

Aangezien de overige posten ongewijzigd zijn gebleven in de loop van het jaar, zijn de vaststellingen over de evolutie van de algemene factuur die in het bovenvermelde punt werden uiteengezet, inherent aan het gedeelte energie.

Figuur 15: Evolutie van het gedeelte energie voor de elektriciteit op de jaarlijkse factuur van een afnemer

Bron: BRUSIM

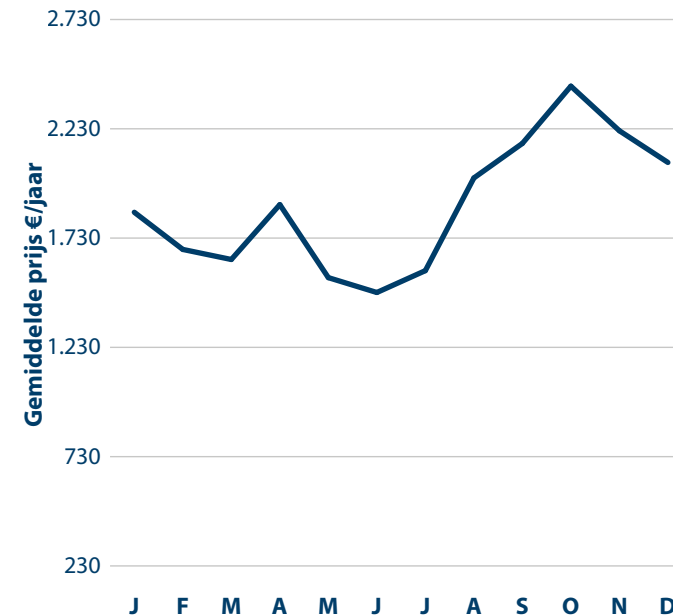
Wat gas betreft, bestaat het gedeelte energie op zich uit 2 componenten:

- de prijs van de verbruikte energie in €/kWh;
- de vaste term van de contractkosten in €/jaar, dus de abonnementsprijs.

Hieronder ziet u de evolutie van het gedeelte energie voor gas op de jaarlijkse factuur van 2022 van een mediane Brusselse afnemer die 12.728 kWh/jaar verbruikt.

Net als in het geval van elektriciteit zijn de vaststellingen over de evolutie van de globale factuur die in het bovenvermelde punt werden uiteengezet, inherent aan het gedeelte energie voor gas.

Figuur 16: Evolutie van het gedeelte energie voor het gas op de jaarlijkse factuur van een afnemer

Bron: BRUSIM

3.5. EVOLUTIE VAN HET SOCIAAL TARIEF

Om hun factuur te verlichten, hebben de huishoudens met een bescheiden inkomen of in een onzekere situatie recht op het sociaal tarief. De personen die recht hebben op dit sociaal tarief, worden op federaal niveau 'beschermde klanten' genoemd. De Brusselse wetgeving heeft deze term uitgebreid tot bepaalde categorieën van afnemers met achterstallige betalingen. De toekenningsvoorwaarden voor het Brusselse statuut van beschermde klant worden beschreven in een ander deel van het activiteitenverslag.

Het sociaal tarief wordt bepaald door de federale regulator, de CREG, en door BRUGEL gepubliceerd in zijn tariefsimulator, BRUSIM. Sinds 1 juli 2020 wordt het sociaal tarief per trimester vastgelegd, en niet langer per semester.

Tabel 5: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Elektriciteit

		01/2022-03/2022	04/2022-06/2022	07/2022-09/2022	10/2022-12/2022
Normaal tarief (c€/kWh)		24,236	22,907	24,613	26,510
Bi-uren tarief	Dag (c€/kWh)	25,032	23,657	25,417	27,379
	Nacht (c€/kWh)	20,238	19,128	20,553	22,138

Bron: CREG

Tabel 6: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Gas

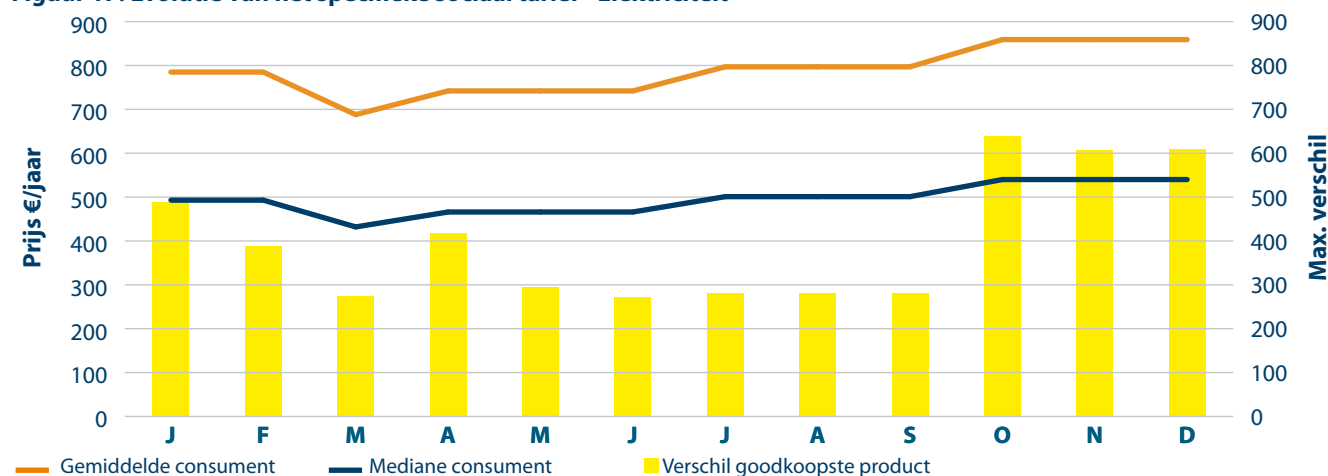
		01/2022-03/2022	04/2022-06/2022	07/2022-09/2022	10/2022-12/2022
Normaal tarief (c€/kWh)		2,961	2,846	3,093	3,400

Bron: CREG

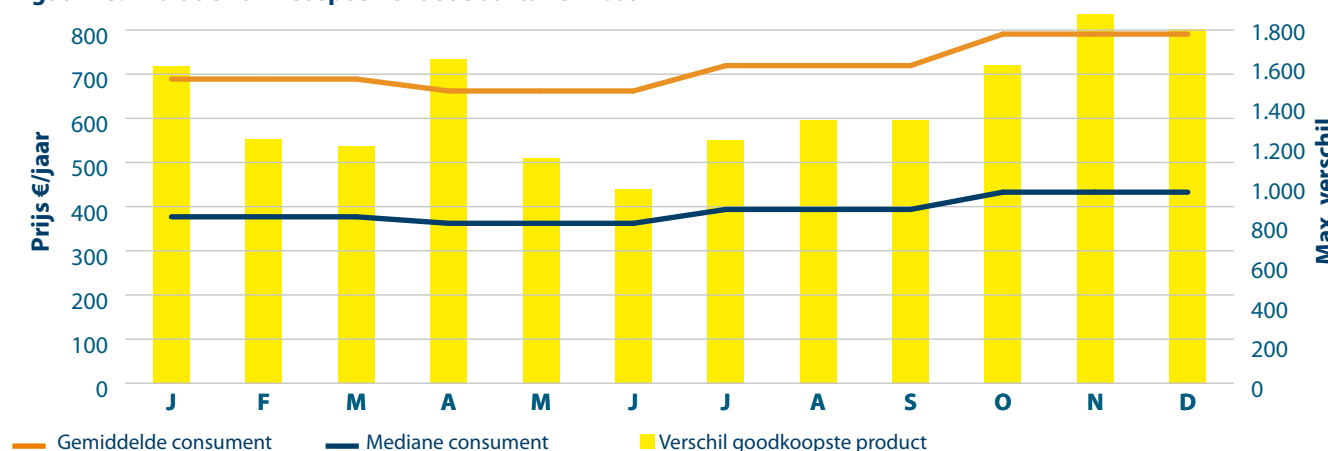
De onderstaande grafiek vergelijkt de kostprijs van het sociaal tarief voor alle verbruikerstypes en het verschil tussen de jaarlijkse kostprijs van het sociaal tarief en het beste aanbod voor de mediane afnemer. Zowel voor elektriciteit als voor gas is dit verschil aanzienlijk. Dat is toe te schrijven aan het feit dat het specifieke sociaal tarief bij een sterke prijsstijging wordt geplafonneerd, wat niet het geval is

voor de commerciële producten die door de leveranciers worden aangeboden. In december 2022 was het sociale tarief 53% goedkoper dan het beste commerciële aanbod voor elektriciteit (tegenover 36% in december 2021 en 23% in december 2020) en 80% goedkoper voor gas (tegenover 74% in december 2021 en 50% in december 2020).

Figuur 17: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Elektriciteit

Figuur 18: Evolutie van het specifieke sociaal tarief - Gas

3.6. DISTRIBUTIETARIEVEN

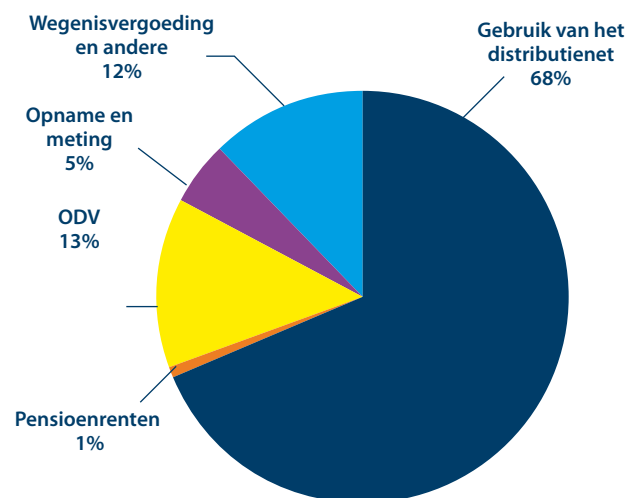
3.6.1 Distributie van elektriciteit

Sinds 1 januari 2020 werd een capaciteitstarief voor laagspanning ingevoerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit nieuwe tarief heeft niet geleid tot een verhoging van de distributiefactuur, aangezien het proportionele tarief dienovereenkomstig werd verlaagd¹⁷. De invoering van deze term in de tariefstructuur maakt een betere kostenreflectiviteit mogelijk en is een eerste stap naar een tariefsysteem dat in overeenstemming is met de energietransitie.

De onderstaande grafiek toont de uitsplitsing van de distributietarieven elektriciteit voor een klant voor laagspanning zonder piekmeting in 2022. De post 'netgebruik' is de grootste van het gedeelte distributie en vertegenwoordigt ongeveer 68% van het tarief. De meting- en tellingactiviteit vertegenwoordigt 5% van het gedeelte distributie.

Bij de toeslagen vertegenwoordigt de wegnisvergoeding (overgemaakt aan de gemeenten) een bedrag van ongeveer 22 miljoen euro. De billijke marge in de post 'gebruik van het distributienet' vertegenwoordigt een bedrag van ongeveer € 23 miljoen voor 2022.

Figuur 19: Ontleding van het distributietarief LS - Elektriciteit 2.036 kWh - 2022

Tussen 2020 en 2022 vertoont het bedrag voor het distributiedeel (exclusief transmissie) over het algemeen een zekere stabiliteit. Deze relatieve stabiliteit van de tarieven tussen 2020 en 2022 wordt ook becommentarieerd in de goedkeuringsbeslissing over het tariefvoorstel 2020-2024.¹⁸

We zien hetzelfde voor een gebruiker met een jaarlijkse meteropneming en een meter met tweevoudig uurtarief; u vindt deze als bijlage.

Het gedeelte met de doorrekening van de kosten voor het gebruik van het transmissienet is niet opgenomen in het eerder toegelichte distributietarief. Dit tarief voor het gebruik van het transmissienet vergoedt de kosten in verband met het gebruik van het transmissienet, inclusief de federale bijdragen¹⁹ en de andere toeslagen die op de transmissiekosten worden toegepast. In het Brussels Gewest is het tarief voor de facturering van de kosten voor het gebruik van het transmissienet identiek voor alle gebruikers en in verhouding tot het verbruik. Het tarief voor het doorfactureren van de werkelijke transportkosten zal tussen 2021 en 2022 aanzienlijk dalen. Bovendien zullen de verschillende toeslagen en de federale bijdrage vanaf 1 januari 2022 niet langer worden gefactureerd via de factuur van de transmissienetbeheerder, maar rechtstreeks via de leveranciers. Ze verschijnen dus niet langer in de onderstaande tabel.

Tabel 7: Evolutie distributietarieven – Elektriciteit 2.036 kWh jaarlijks

In euro excl. btw - afgerond	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebruik van het net	100	106	112	116	124	123	128
Niet-gekapitaliseerde pensioenen	9	3	3	3	2	2	2
ODV	23	19	22	20	23	22	24
Telling	12	12	13	13	10	10	10
Wegenisretributie en dergelijke (VenB ...)	21	22	22	23	21	23	23
	166	162	172	175	180	180	188

¹⁷ Meer informatie hierover vindt u in de tariefmethodologie: <https://www.brugel.brussels/publication/document/notype/2019/nl/Methodologie-Tariefmethodologie-Motivaties-Elek.pdf> p. 63

¹⁸ <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2019/nl/BESLISSING-122bis-goedkeuring-nieuwe-tarieven-ELEK.pdf>

¹⁹ De federale bijdrage was een toeslag die tot 31 december 2021 werd geheven op de verbruikte hoeveelheden elektriciteit en gas. De programmawet van 27 december 2021 schrapt de federale bijdragen en verving ze door een speciaal accijnsrecht op elektriciteit en aardgas.

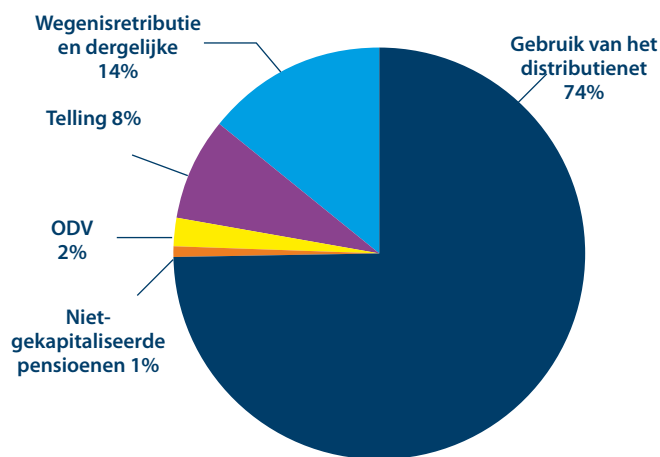
Tabel 8: Evolutie tarieven doorrekening gedeelte transmissie – Elektriciteit 2.036 kWh jaarlijks

In euro excl. btw	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Transmissiekosten Elia	22,36	22,60	22,67	23,13	23,00	24,25	22,93
Toeslagen Elia	10,12	9,64	11,92	15,42	18,26	23,89	0,00
Federale bijdrage	6,27	6,96	7,02	6,82	6,41	7,07	0,00
	38,75	39,20	41,61	45,37	47,66	55,21	22,93

3.6.2 Distributie gas

De onderstaande grafiek toont de uitsplitsing van de distributietarieven gas.

Figuur 20: Ontleding distributietarief - Gas - 12.728 kWh – 2022

Net als bij de elektriciteit neemt de post 'netgebruik' de grootste hap uit het gedeelte distributie (74% in 2022). De meting- en tellingactiviteit vertegenwoordigt 8%. De post 'telling' is niet de enige vaste post van de distributietarieven gas. Er bestaat namelijk ook een vaste post op het niveau van het netgebruik (€ 38,46 excl. btw voor een jaarlijks verbruik tussen 5.001 en 150.000 kWh in 2022). Het totale vaste gedeelte van een mediane Brusselse verbruiker bedraagt 27% van het totale bedrag van het gedeelte distributie.

Voor gas bedraagt de totale wegenisvergoeding ongeveer € 12 miljoen in 2022. De billijke marge voor dit fluïdum bedraagt in 2022 ongeveer € 15 miljoen.

Voor elektriciteit en gas samen bedraagt het totale bedrag van de billijke marge en de wegenisretributie voor 2022 iets minder dan € 73 miljoen.

Tabel 9: Evolutie distributietarieven – Gas 12.728 kWh jaarlijks

In euro excl. btw	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebruik van het net	156	163	167	168	145	146	145
Niet-gekapitaliseerde pensioenen	14	5	5	5	3	3	2
ODV	6	5	4	3	3	4	4
Telling	15	16	16	16	16	16	16
Wegenisretributie en dergelijke (VenB ...)	26	28	29	28	27	28	28
	218	216	221	220	195	196	195

Tussen 2020 en 2022 zijn de gastarieven stabiel gebleven.

4 BESCHERMING VAN DE HUISHOUDELIJKE VERBRUIKER

In totaal 27,4% van de gezinnen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt door een of andere vorm van energiearmoede²⁰ getroffen.

De Elektriciteits⁻²¹ en de Gasordonnantie²² werden opgesteld, en nadien aangepast, met een bijzondere aandacht voor de bescherming van de verbruikers²³. Er werden ook belangrijke wijzigingen doorgevoerd bij de hervorming van de ordonnantie van 14 maart 2022²⁴.

De motivatie voor deze wettelijke bepalingen is het respect voor de menselijke waardigheid, **de begeleiding van gezinnen in financiële moeilijkheden bij hun leverancier van bij de aanvang van de schuldpbouw** evenals de administratieve vereenvoudiging, en dit in het kader van de toekenning van het statuut van beschermd klant door BRUGEL en de regulatie van misbruik van het systeem van beschermd klant.

4.1. ORGANISATIE VAN DE GEWESTELIJKE BESCHERMING

De verschillende maatregelen van de wetgever zijn er vooral op gericht om ervoor te zorgen dat verbruikers toegang hebben tot essentiële goederen zoals elektriciteit en gas, om afsluitingen te voorkomen en om de administratieve kosten voor de afnemer te beperken.

4.1.1 Vermogensbegrenzers

De maatregel betreffende de installatie van een vermogensbegrenzer werd ingetrokken in de wijziging van de ordonnanties van maart 2022. Deze voorziening werd vervangen door een telefoongesprek ten laste van SIBELGA (IUA-scenario). Na een bericht van de leverancier neemt deze laatste telefonisch contact op met het huishouden en informeert het over de risico's bij niet-betaling van zijn schuld en over de sociale bijstand en maatregelen die het

huishouden ter beschikking staan (statuut van beschermd klant, acties van het OCMW, enz.).

In 2022 daalde het aantal geïnstalleerde vermogensbegrenzers ten opzichte van 2021, naar 6.884 tegenover 19.553 in 2021. Dit betekent dat bij ongeveer 1,3% van de gezinnen op die datum een vermogensbegrenzer was geïnstalleerd.

De scherpe daling van het aantal geregistreerde begrenzers sinds 2021 (-20.222) na 4 jaar stabilisatie kan worden verklaard door twee gelijktijdige factoren, aan het einde van het laatste kwartaal van 2021. Enerzijds het einde aangekondigd voor begin 2022 van de maatregel in de ordonnantie, en anderzijds de invoering van het nieuwe platform voor gegevensuitwisseling tussen leveranciers en DNB's, MIG 6, operationeel in november 2021, dat niet langer functionaliteiten bevatte met betrekking tot de installatie van vermogensbegrenzers.

20 Er zijn drie vormen van energiearmoede. Meer gedetailleerde uitleg hierover vindt u terug in onze eerdere jaarlijkse rapporten. Bron: Koning Boudewijnstichting, *Barometer energiearmoede*, Negende editie, 2023

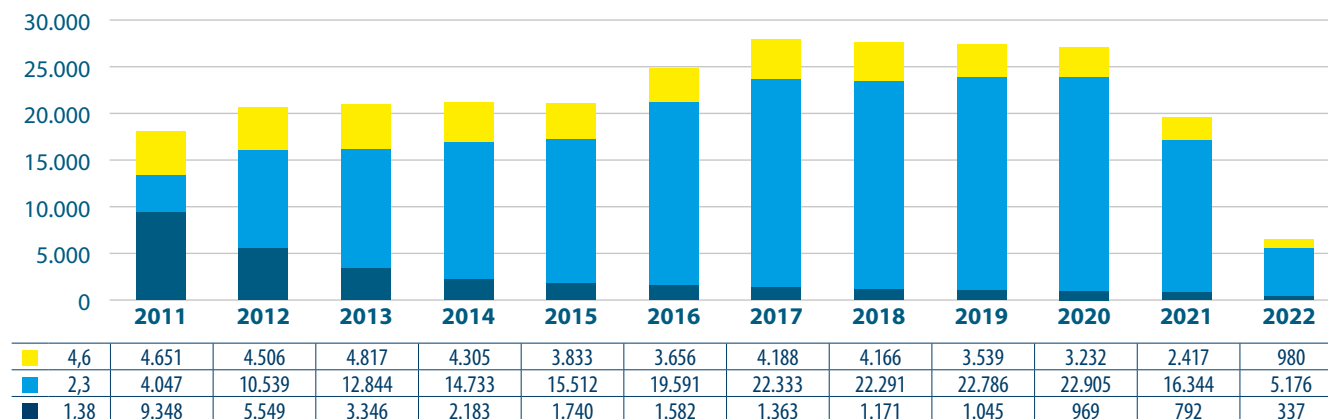
21 Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

22 Ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

23 Als bijlage vindt u een samenvatting van de federale en gewestelijke beschermingsmaatregelen.

24 Ordonnantie van 17/03/2022 tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen met het oog op de omzetting van richtlijn 2018/2001 en richtlijn 2019/944 (openjustice.be)

Figuur 21: Aantal vermogensbegrenzers, 2011-2022 (situatie op 31.12 van elk jaar)

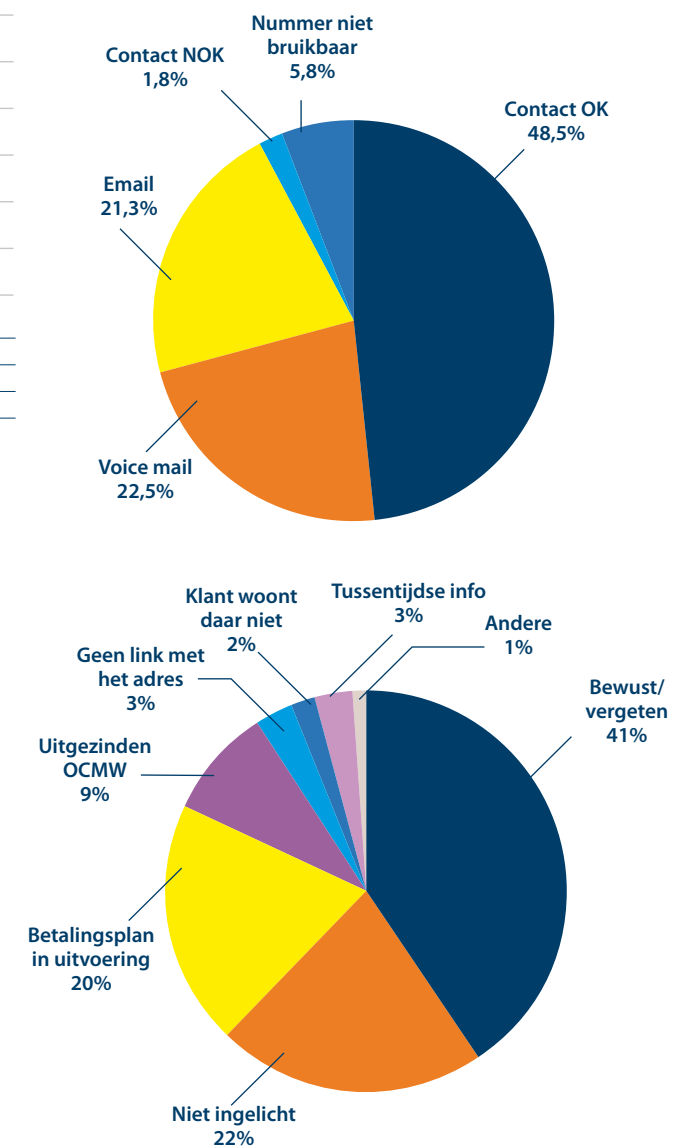
Bron: SIBELGA

4.1.2 Telefoongesprekken ten laste van SIBELGA (IUA): kwantitatieve en kwalitatieve controle

In 2022 voerde SIBELGA 16.224 telefoongesprekken met klanten met een betalingsachterstand van wie de leveranciers de namen hadden doorgegeven. Bijna de helft van deze oproepen was succesvol. Er werd rechtstreeks contact opgenomen met de klant, het bericht werd afgeleverd en er vond een uitwisseling plaats tussen de SIBELGA-medewerker en de klant. Daarnaast werd het bericht in 22% van de gevallen afgeleverd op de voicemail van de klant en in 21% werd een e-mail gestuurd naar de contactpersoon.

Bovendien blijkt uit de kwalitatieve monitoring dat 20% van de gecontacteerde personen zei dat ze hun situatie geregulariseerd hadden of bezig waren dit te doen. Aan de andere kant zei 41% van de gecontacteerde personen dat ze zich bewust waren van hun situatie en van plan waren om deze te regulariseren. 22% zei daarentegen dat ze niet op de hoogte waren van schulden bij hun leverancier. Het is interessant om vast te stellen dat na deze oproep van SIBELGA 9% van de gecontacteerde personen verzocht om het OCMW op de hoogte te brengen van hun situatie.

Figuur 22: Behandelde IUA's in 2022

Bron: SIBELGA

4.1.3 Beschermden klanten

De Gas- en de Elektriciteitsordonnantie voorzien in een uitbreiding van het voordeel van het sociaal tarief van de federale staat tot afnemers met een betalingsachterstand die voldoen aan bepaalde voorwaarden en dit vanaf de ingebrekestelling²⁵.

4.1.3.1 Follow-up van de beschermde klanten door SIBELGA

SIBELGA factureert alle beschermde klanten tegen het sociaal tarief.

Het aandeel lastens SIBELGE beschermde afnemers dat tot de categorieën begunstigden van het federaal sociaal tarief behoort, bedraagt 27% in 2022, net als in 2021.

4.1.3.1.1 Verdeling van de beschermde klanten bij de noodleverancier

Bij de hervorming van ordonnantie 2022 werd een nieuwe maatregel ingevoerd om de toekenning van het statuut van beschermde klant voor begunstigden van het sociaal tarief te automatiseren. Concreet wordt deze maatregel als volgt geïmplementeerd: huishoudens die het sociale tarief ontvangen, geleverd door hun commerciële leverancier, die een schuld hebben van minstens € 150 voor één fluïdum of € 250 voor beide fluida en waarvan de ingebrekestelling 60 dagen geleden werd verstuurd, worden automatisch overgeheveld naar SIBELGA. De voorwaarden voor de duur van de bescherming zijn vergelijkbaar met de voorwaarden die gelden voor andere toekenningskanalen.

Volgens de door SIBELGA verzamelde gegevens werd in 2022 60% van de subsidies via dit kanaal 'automatisering van de toekenningsvoorwaarden' toegekend.

Voor het overige stellen we op basis van onderstaande tabel vast dat:

- 20% van de toekenningen van het statuut van beschermde klant door de OCMW's afgeleverd wordt.
- 5% van de toekenningen gerelateerd is aan schuldbemiddeling;
- 1% van de toekenningen via het RVV-/OMNIO-statuuat gebeurt;

- 0,1% van de begunstigden het statuut automatisch verkrijgt omdat ze het federale sociaal tarief genieten;
- 0,6% in aanmerking komt via een collectieve schuldenregeling;
- BRUGEL instaat voor 14% van de statuten van beschermde klanten.

Tabel 10: Oorspronkelijk aanvraagkanaal voor de beschermde klanten per gemeente op 31/12/2022

Gemeenten	Automatisch	BRUGEL	OCMW	Schuldbemiddeling	BIM/BVI	Collectieve schuldenregeling	Sociaal tarief	Totaal
Anderlecht	602	110	27	5	10	6		760
Oudergem	68	26	4	7				105
Berchem	77	15	51	15	4	4		166
Brussel/Laken/Neder/Haren	431	125	666	212	7	1		1.442
Etterbeek	145	20	126	4	2			297
Evere	140	25	15	4	2		2	188
Vorst	253	49	4	9	4	3		322
Ganshoren	44	23	4			2		73
Elsene	148	39	34	1	3	4		229
Jette	117	52	45	5	4	7		230
Koekelberg	96	13						109
Molenbeek	564	124	84	4	7	6		789
Sint-Gillis	155	42	187	59	13	2	4	462
Sint-Joost-ten-Node	149	22	2	3	1	2		179
Schaarbeek	677	122	56	10	14	5	3	887
Ukkel	206	45	28	2	3			284
Watermaal-Bosvoorde	53	18	4	2		4		81
Sint-Lambrechts-Woluwe	107	39	37				1	184
Sint-Pieters-Woluwe	53	35		6	4	2		100
Totaal	4.085	944	1.374	348	78	48	10	6.887

Bron: SIBELGA

²⁵ De voorwaarden voor de toekenning van het statuut van beschermde klant worden in de bijlage

Deze tabel bevat, wat de toekenning van het statuut door BRUGEL betreft, het aantal gezinnen (944) dat voor het eerst bescherming heeft gekregen of voldoet aan de voorwaarden voor de verlenging van hun recht op gewestelijke bescherming.

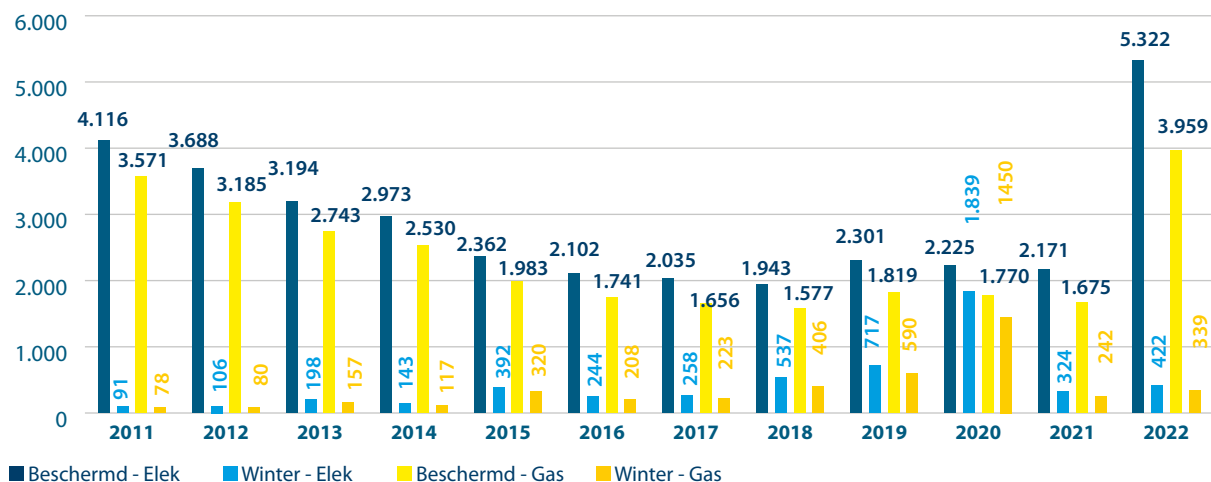
Het kanaal 'automatisering van het statuut' is het belangrijkste geworden, vóór het OCMW en BRUGEL.

Concreet zal deze maatregel tegen 2022 meer dan 4.000 huishoudens hebben beschermd tegen afsluiting.

Toch is er reden om aan te nemen dat we getuige zijn geweest van een primingeffect dat in de toekomst waarschijnlijk niet zo groot zal zijn.

De wanverhouding tussen het gebruik van de gewestelijke bescherming en de sociale situatie van de kwetsbare afnemer is in het licht van de crisis van de energieprijzen in 2022 nog steeds zorgwekkend. Normaal gezien had het aantal beschermde klanten sterker moeten stijgen. Dit is niet het geval, ondanks de verhoging van de subsidieplafonds en de verschillende communicatiecampagnes die zowel door de regelgever als door sociale spelers en verenigingen werden georganiseerd. De redenen hiervoor zijn ongetwijfeld te vinden in de invoering van overheidssteun om de factuur van de huishoudens tijdens de energiecrisis te verlichten, waaronder in het bijzonder de uitbreiding van de begunstigen van het sociaal tarief naar de Begunstigden van een Verhoogde Tegemoetkoming (BVT).

Figuur 23: Aantal beschermde klanten en winterklanten elektriciteit, 2011-2022

Bovendien moet worden opgemerkt dat de toekenning van het statuut van gewestelijke beschermde klant aan gezinnen die niet van het federale sociale tarief genieten, hen op het hoogtepunt van de crisis in oktober 2022 een gemiddelde jaarlijkse winst van naar schatting € 5.438 opleverde²⁶. Dit bedrag zou gemakkelijk kunnen worden gebruikt om de schuld bij de leverancier af te lossen.

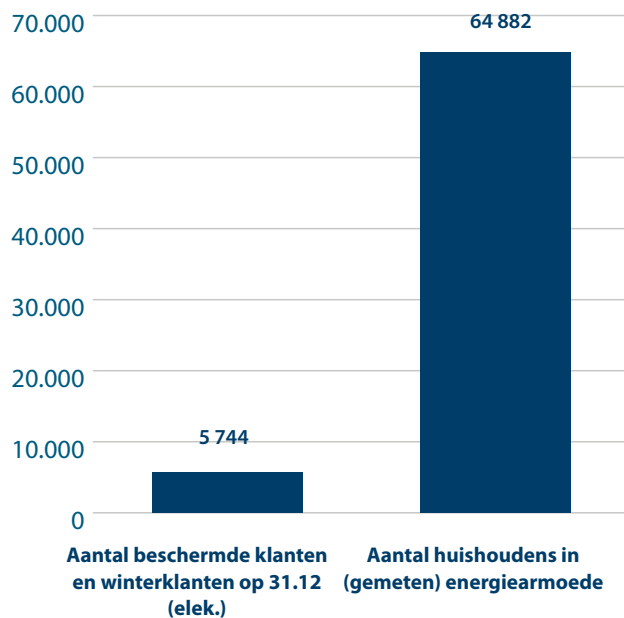
Na de inwerkingtreding van de ordonnantie in 2011 betekende het jaar 2012 een keerpunt in het aantal toekenningen van het statuut van beschermde klant. Sindsdien neemt het aantal beschermde klanten, zowel voor elektriciteit als voor gas, steeds verder af tot in 2018. Voor 2019 en 2020 wordt een stijging vastgesteld, gevolgd door een lichte daling in 2021 met een totaal van 2.171 en 1.675 beschermde klanten voor respectievelijk elektriciteit en gas.

In 2022 zal, dankzij de nieuwe maatregel om de toekenning van het statuut van beschermde klant voor begunstigen van het sociaal tarief te automatiseren, het aantal beschermde elektriciteitsklanten (situatie op 31 december 2022) 5.322 bedragen en 3.959 voor gas, wat neerkomt op een stijging van 69%.

²⁶ Op basis van een gemiddeld verbruik van 17.000 kWh aan gas en 3.500 kWh aan elektriciteit, jaar 2022

4.1.3.1.2 Aantal potentiële beschermde klanten

Figuur 24: Vergelijking van het aantal beschermde klanten en het aantal gezinnen in energiearmoede

Bron: BRUGEL en Koning Boudewijnstichting

Zoals in eerdere jaren al werd aangegeven, vertegenwoordigt het huidige aantal gewestelijke beschermde klanten over het algemeen een te klein gedeelte van de gezinnen die in gemeten energiearmoede verkeren.

4.1.3.2 Kosten van de dienst 'Beschermde Klanten' van SIBELGA

Globaal genomen bedragen de effectieve uitgaven van de ODV voor 'beschermde klanten' – deze uitgaven worden gedragen door SIBELGA en vervolgens doorgerekend aan de laagspanningsverbruikers – en dit voor elektriciteit en gas, € 1.760.000, waarvan het grootste deel naar personeelskosten (50%) en de indirecte kosten (36%) gaat.

Tabel 11: Budget van de ODV-activiteiten gerelateerd aan de beschermde klanten in €K voor 2022

	Jaarlijkse begroting 2022			Gerealiseerd einde 2022					
	Elec.	Gas	Totaal	Elec.	% begroting	Gas	% begroting	Totaal	% begroting
Personeel	586,9	316	902,9	572,1	97,5%	308,1	97,5%	880,2	97,5%
Werkingskosten. Directe en collectieve	319,7	172,1	491,8	159,3	49,8%	86,3	50,1%	245,6	49,9%
Indirecte kosten	456,1	245,6	701,6	412,3	90,4%	222,0	90,4%	634,3	90,4%
Totaal	1.362,7	733,7	2.096,3	1.143,8	83,9%	616,4	84,0%	1.760,1	84,0%

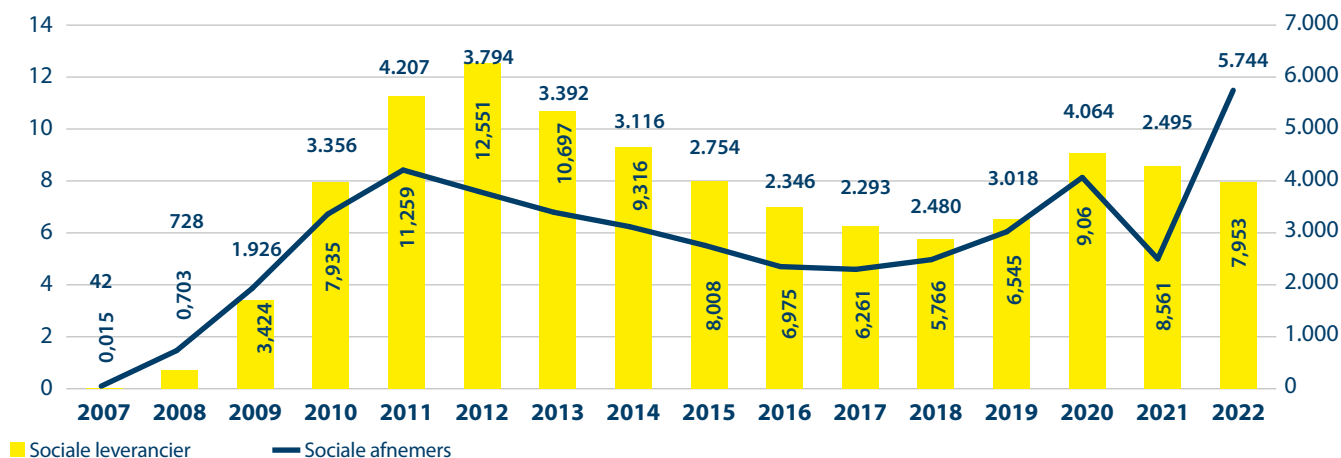
Bron: Sibelga

4.1.3.3 Evolutie van de sociale levering

SIBELGA leverde in 2021 als noodleverancier 7.952 MWh elektriciteit aan de beschermde klanten en aan de winterklanten, vergeleken met 8.561 MWh in 2020, wat overeenstemt met een daling van ongeveer 8%. Deze daling van het verbruikte volume, terwijl het aantal beschermde klanten sterk steeg in 2022, kan worden verklaard door het feit dat de huishoudens in november voor het eerst

overschakelden via het kanaal 'automatisering van het statuut van beschermde klanten met SST', waardoor een groot aantal klanten in één keer naar SIBELGA migreerden. Het aantal klanten dat eind 2022 door SIBELGA werd bevoorraad, is dus niet representatief voor het gemiddelde aantal dat over het hele jaar werd bevoorraad, wat verklaart waarom de bevoorradingsvolumes tijdens het jaar niet specifiek zijn toegenomen.

Figuur 25: Evolutie van de sociale levering elektriciteit, 2007-2022

Bron: BRUGEL

4.1.3.3.1 De schulden van 'beschermde klanten' bij SIBELGA

SIBELGA maakt het onderscheid tussen de schulden van de 'actieve' klanten, namelijk zij die worden bevoorraad onder het stelsel van 'Brusselse beschermde klant', en die van de 'inactieve' klanten, (die niet meer door SIBELGA worden bevoorraad) omdat ze naar hun commerciële leverancier zijn teruggekeerd, van leverancier zijn veranderd of zijn verhuisd.

In 2021 had 29,90% van de 'actieve' beschermde klanten schulden bij de noodleverancier, tegenover 57,67% in 2020. Dit relatieve verschil is te verklaren door de toename van het aantal klanten dat in november 2022 via het kanaal 'automatisering' werd beschermd en die dus niet of nauwelijks de tijd hadden om schulden aan te gaan bij SIBELGA.

Tabel 12: Schuldenlast van de afnemers die worden of werden bevoorraad door SIBELGA

	Type	# klanten	% klanten	Waarde	Gem. per klant
Niet betaling < € 15	Elektriciteit	227	2,45%	€ 1.372	€ 6
	Gas	107	1,15%	€ 689	€ 6
	Totaal < € 15	334	3,60%	€ 2.061	€ 6
Niet betaling > € 15	Elektriciteit	1.545	16,64%	€ 308.413	€ 200
	Gas	897	9,66%	€ 122.290	€ 136
	Totaal > € 15	2.442	26,30%	€ 430.703	€ 176
Totaal		2.776	29,90%	€ 432.764	€ 156

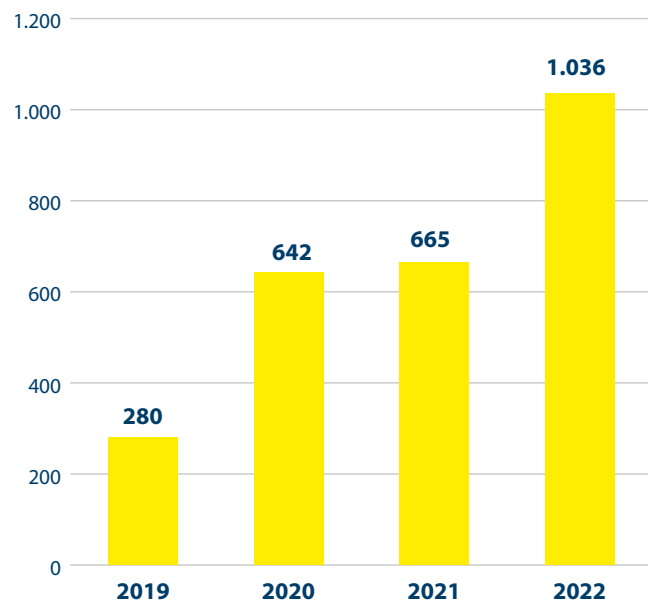
Bron: SIBELGA

4.1.3.4 Beheer van de dienst beschermde klanten bij BRUGEL

In 2022 ontving BRUGEL 1.036 statuutaanvragen²⁷ tegenover 665 in 2021. Hoewel de stijging tussen beide perioden waarneembaar is, is ze toch vrij hoog in vergelijking met het jaar 2019, toen 280 aanvragen werden geregistreerd²⁸.

Men stelt vast dat de meeste toekenningaanvragen rechtstreeks door de klanten aan BRUGEL werden gericht. Het aantal verzoeken van de verenigingssector en het OCMW is echter toegenomen.

Figuur 26: Aantal aanvragen voor het statuut van beschermde klant per maand in 2022

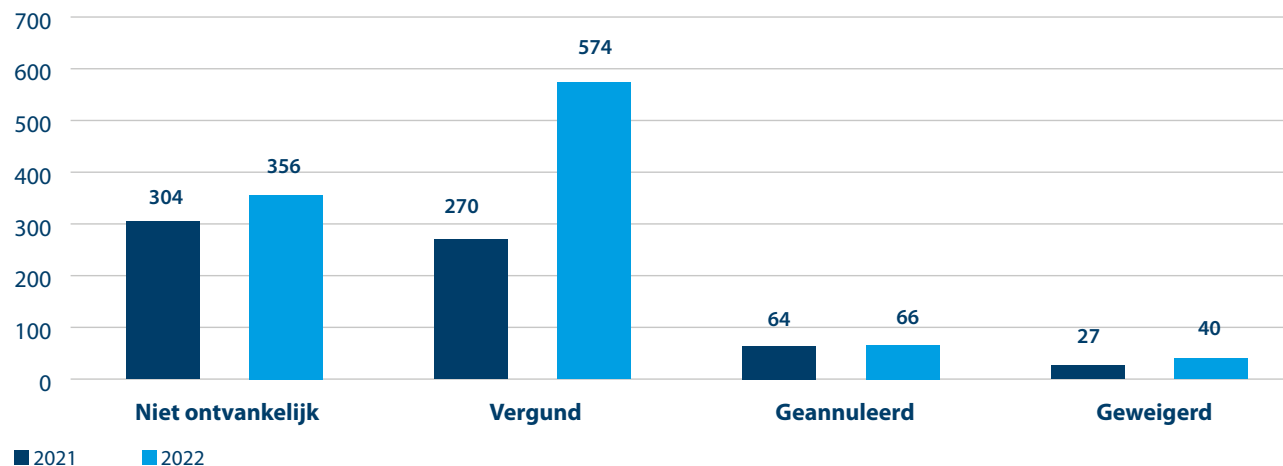
Bron: BRUGEL

²⁷ De gedetailleerde procedure voor de toekenning van het statuut van beschermde klant door BRUGEL vindt u als bijlage.

²⁸ U kunt de periodieke statistieken van de beschermde klant bij BRUGEL raadplegen op onze site 'Dashboard beschermde klanten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest' https://www.brugel.brussels/nl_BE/documents/statistics/rechercher

Deze aanvragen hebben tot de volgende beslissingen geleid:

Figuur 27: Beslissing van BRUGEL over het statuut van beschermde klant, 2022

Bron: BRUGEL

BRUGEL kende in 2022 574 statuten van beschermde klant toe, tegenover 270 in 2021. 356 aanvragen werden onontvankelijk verklaard, tegenover 304 het jaar voordien.

Het hoge aantal toekenningen wordt verklaard door een verandering in het profiel van de aanvragers, die hogere inkomens hebben en beter vertrouwd zijn met de administratieve complexiteit. Een groot deel van de ingediende aanvragen bevat alle gevraagde bewijsstukken.

ENKELE DEFINITIES:

Onontvankelijkheid van rechtswege: Onvolledige dossiers waarover BRUGEL geen uitspraak heeft kunnen doen en waarvoor de ontvangstermijnen voor aanvullende stukken zijn overschreden. We merken op dat BRUGEL geen toegang heeft tot de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ).

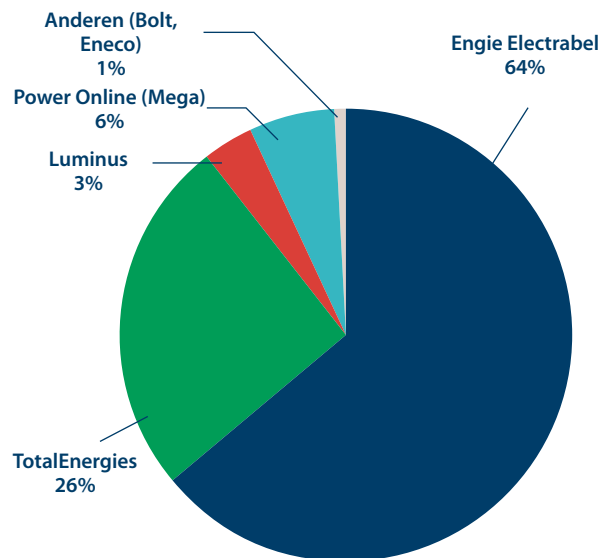
Toegekend: Volledige dossiers die voldoen aan de criteria van het besluit van 4 oktober 2007, wat de toekenning van het statuut van beschermde klant door BRUGEL met zich meebrengt.

Geweigerd: Volledige dossiers waarvoor BRUGEL het statuut heeft geweigerd wegens te hoge inkomsten.

Annulering: De annulering van een aanvraag door de aanvrager nadat deze informatie heeft gekregen over de plaatsing van een stroombegrenzer.

Overdracht SIBELGA: De aanvraag wordt rechtstreeks aan SIBELGA gericht omdat het gezin aan de voorwaarden voldoet om onmiddellijk het statuut te krijgen (bijvoorbeeld: begunstigde van het SST).

Figuur 28: Toekenning van het statuut van beschermde klant van BRUGEL per leverancier, 2022

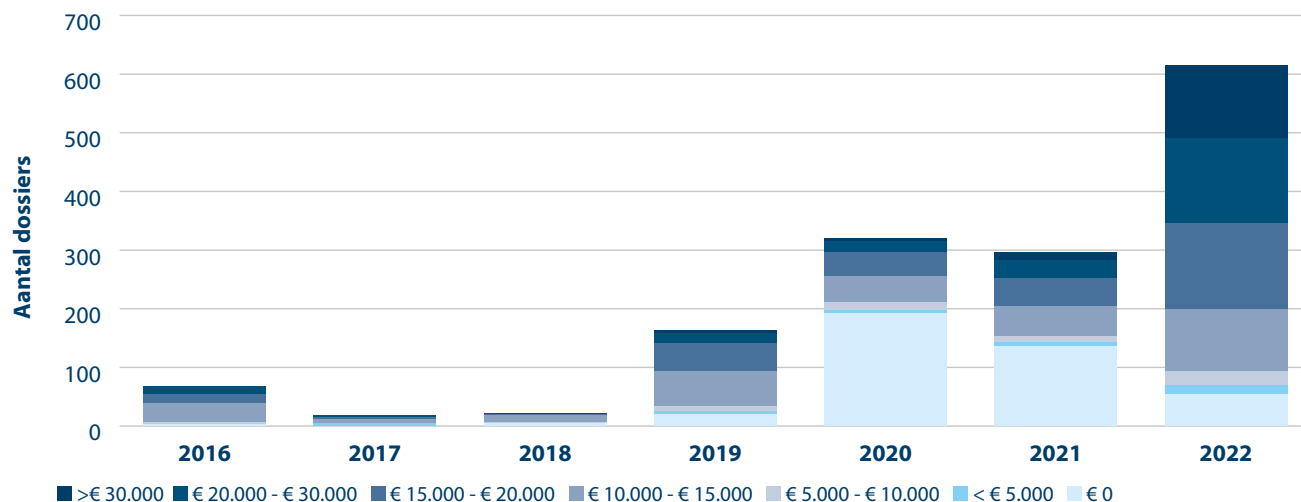

Bron: BRUGEL

We stellen vast dat de herkomst van de klanten per leverancier exact dezelfde trends volgt als de marktaandelen.

Figuur 29: Inkomsten van de gezinnen die het statuut van beschermde afnemer hebben verkregen, 2016-2022

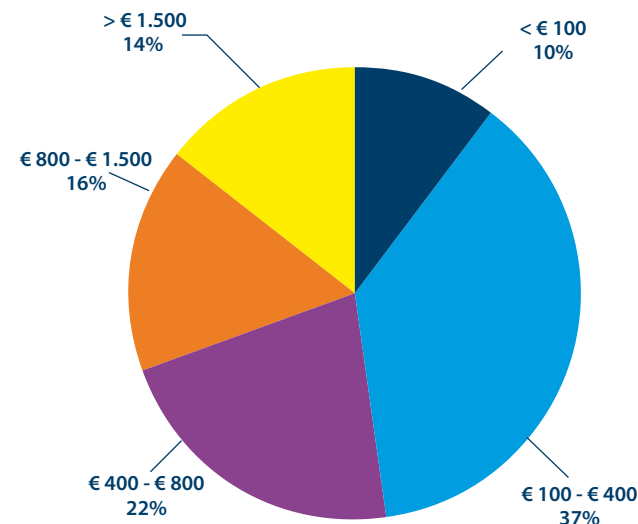
Bron: BRUGEL

We herinneren eraan dat sinds de hervorming van de ordonnanties van maart 2022²⁹ de inkomensplafonds die BRUGEL toelaten het statuut van beschermde klant toe te kennen, aanzienlijk werden verhoogd. Op de vorige figuur zien we bijgevolg een duidelijke trend in de richting van een stijging van de inkomens van de gezinnen aan wie in 2022 het statuut van beschermde klant werd toegewezen. Aanvragers hebben een jaarlijks belastbaar inkomen van meer dan € 30.000, d.w.z. inkomen uit een professionele activiteit. Voor deze inkomensgroep is het aandeel van 3% in 2021 naar 19% in 2022 gegaan, goed voor een stijging van 600% aan toekenningen voor deze inkomensgroep.³⁰

Tegelijkertijd is de inkomensgroep voor ontvangers van een toekenning met een inkomen van minder dan € 5.000, inclusief ontvangers van het leefloon, gedaald van 19% in 2021 naar 12% in 2022.

29 [beschermde klant | Brugel Website](#)
30 [Microsoft Power BI](#)

Figuur 30: Bedrag van de schuld per groep, 2022

Bron: BRUGEL

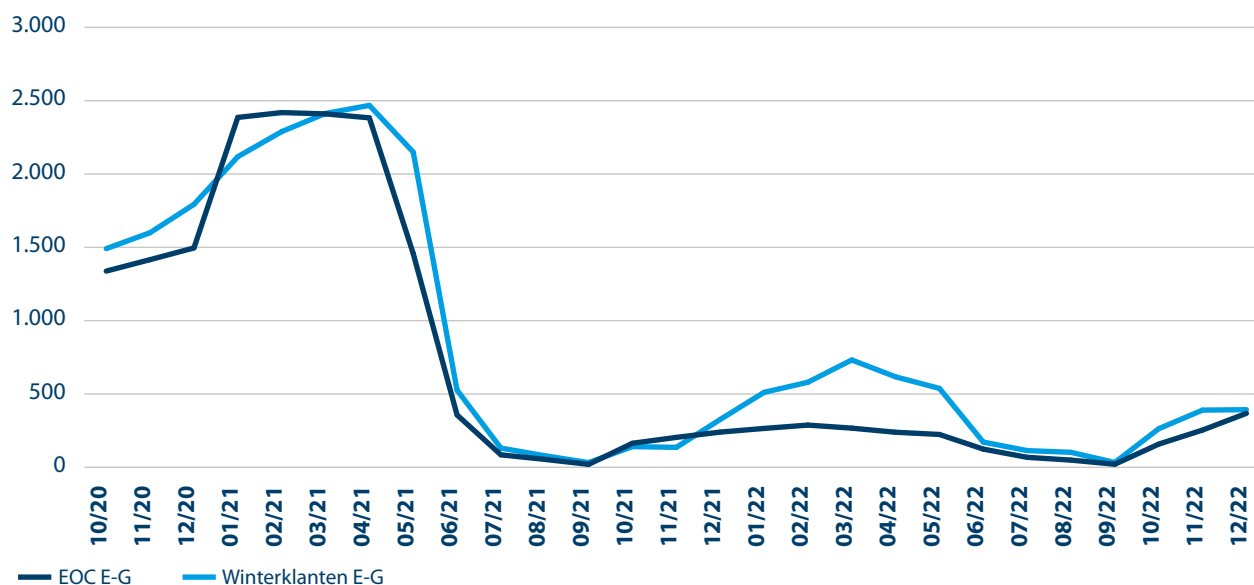
De meeste beschermde klanten (52%) hebben € 400 tot € 1.500 schulden bij een leverancier. Verder heeft 11% van de door BRUGEL beschermde klanten een schuld bij hun leverancier voor een bedrag van minder dan € 100. Als we de evolutie van de schuldbedragen tussen 2021 en 2022 volgen, kunnen we tussen beide periodes een aanzienlijke stijging vaststellen van de schuldbedragen van de gezinnen die genieten van het statuut van beschermde klant van BRUGEL.

De vaststelling uit het vorige verslag geldt dus nog steeds. Als we deze gegevens vergelijken met de gegevens over het inkomen van de beschermde klant, kunnen we alleen maar vaststellen dat, hoewel de inkomens van de huishoudens gestegen zijn, het voor de beschermde klant zeer moeilijk zal zijn om zijn volledige schuld bij zijn leverancier af te betalen.

4.1.4 Winterbevoorrading

Ter herinnering: de afsluiting van een huishoudelijke klant die is toegestaan door een vrederechter of die plaatsvindt op het einde van het contract, mag niet worden uitgevoerd tussen 1 oktober en 31 maart. De noodleverancier moet instaan voor de continuïteit van de bevoorrading tot 31 maart en tegen het sociaal tarief als de commerciële leverancier tijdens deze periode de gerechtelijke ontbinding van het contract dat hem met zijn klant verbindt, verkrijgt en laat uitvoeren.

Figuur 31: Evolutie van het aantal winterklanten voor elektriciteit en gas, oktober 2020 tot december 2022

Bron: SIBELGA

Eind 2022 voorzag SIBELGA 368 gezinnen van elektriciteit en gas. Dit cijfer ligt duidelijk lager dan in 2021, toen er 566 gezinnen werden bevoorraad.

We stellen overigens vast dat bepaalde gezinnen die tijdens de winterperiode beschermd zijn, bevoorraad blijven door SIBELGA tijdens de zomer, hoewel deze laatste alles in het werk stelt om het bevoorradingspunt af te sluiten. Men kan zich vragen stellen over de door SIBELGA gedragen kosten. Sommige leveringspunten blijven ten laste van de noodleverancier tijdens de volledige zomerperiode. Toch moet dit worden gerelativeerd. Die winterpunten werden

immers grotendeels ‘achtergelaten’ door hun gebruikers ten gevolge van een verhuizing.

We stellen hetzelfde vast voor gas, aangezien de beslissingen tot afsluiting van de vrederechters in het algemeen zowel betrekking hebben op gas als op elektriciteit.

Deze gezinnen hebben vaak een contract afgesloten met dezelfde leverancier voor de twee energietypes en de leverancier start dan slechts één procedure op voor de ontbinding van het contract voor de twee energietypes.

Ter herinnering: de rechten en de plichten van een beschermde klant verschillen van die van een winterklant. De eerste wordt door SIBELGA bevoorraad als gevolg van zijn schulden bij zijn leverancier en het feit dat hij voldoet aan de criteria voor kwetsbaarheid, wat hij kan bewijzen op administratief en/of financieel vlak om dit statuut te genieten. Bovendien wordt deze beschermde klant gedurende de volledige beschermingsperiode ‘gevolgd’ tijdens de afbetaling van zijn schulden bij zijn commerciële leverancier en wordt hij aan sancties onderworpen als hij niet betaalt. De winterklant daarentegen wordt bevoorraad tegen het sociale tarief, zonder dat hij een statuut hoeft aan te vragen, aan bepaalde kwetsbaarheidscriteria hoeft te voldoen of zelfs zijn schulden hoeft af te betalen bij zijn oude leverancier; het enige criterium - dat overigens in hoge mate van het toeval afhangt - is de datum waarop de afsluiting zou plaatsvinden.

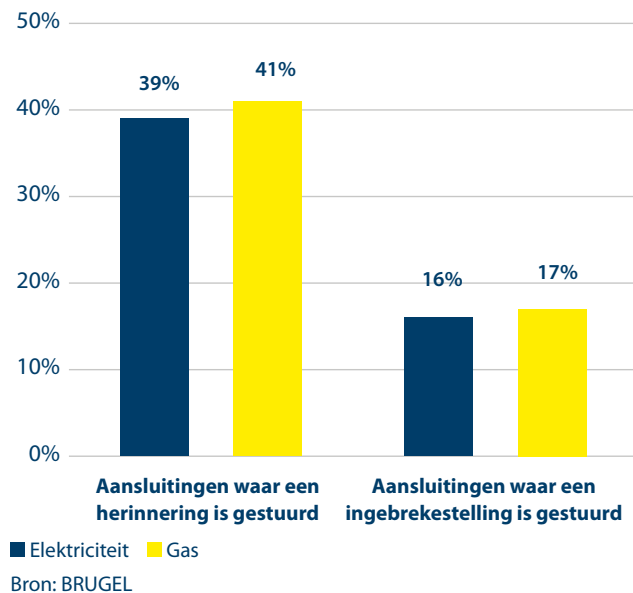
4.1.5 4.2.4 Gewaarborgde levering

De gewaarborgde levering, een nieuwe sociale maatregel die voortvloeit uit wijzigingen van de ordonnantie in 2022, wordt verstrekt door de noodleverancier. Het belangrijkste kenmerk van dit statuut is dat het niet om een opschorting van een contract gaat, maar wel om een contract dat 1 jaar geldig is. Deze bescherming kan enkel geactiveerd worden door het OCMW als de bevoorrading van het huishouden faalt of als het huishouden schulden heeft bij minstens 2 leveranciers. Deze bescherming kan worden verlengd als er geen schulden van meer dan € 300 zijn bij de noodleverancier. In 2022 profiteerden 82 huishoudens van deze maatregel.

4.2. DE PROCEDURE IN GEVAL VAN NIET-BETALING VOOR DE HUISHOUDELIJKE AFNEMERS

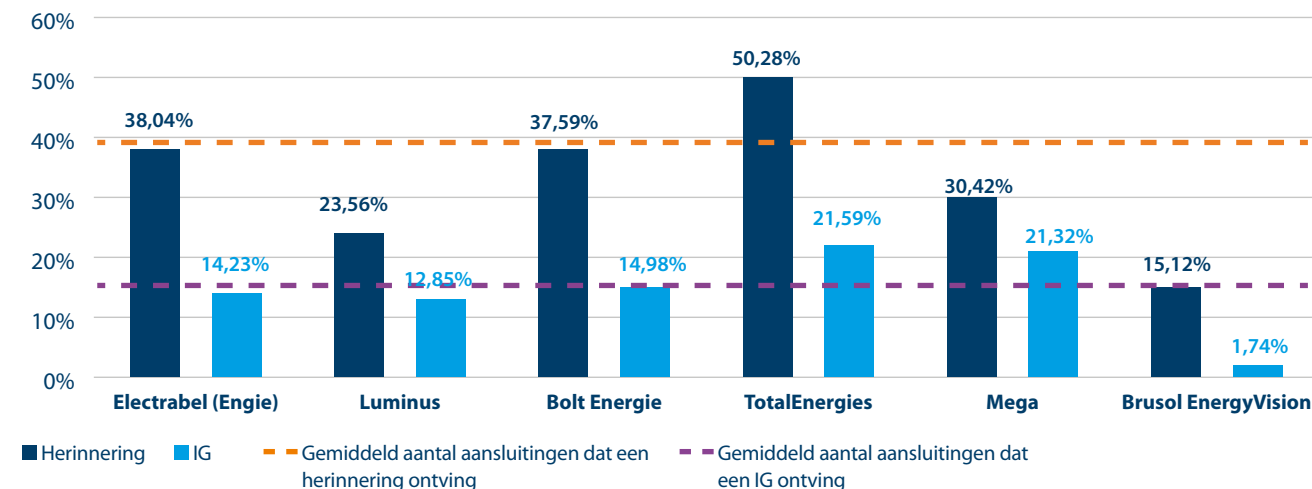
Zodra een huishoudelijke klant zijn elektriciteits- of gasfacturen niet meer kan betalen, moet zijn leverancier of zijn DNB (als deze laatste optreedt als leverancier van de afnemer) bepaalde stappen en minimumtermijnen naleven die in de Elektriciteits- en de Gasordonnantie zijn bepaald.³¹

Figuur 32: Aandeel klanten dat een aanmaning/ingebrekestelling (IG) heeft ontvangen voor elektriciteit en voor gas, 2022

Op 31 december 2022 had 39% van de gezinnen in de loop van het jaar minstens één aanmaning voor hun elektriciteitsfactuur ontvangen en 16% van hen een ingebrekestelling. Deze cijfers zijn al enkele jaren stabiel.

Figuur 33: Aandeel huishoudelijke afnemers die minstens één aanmaning/ingebrekestelling (IG) hebben ontvangen voor elektriciteit, 2022

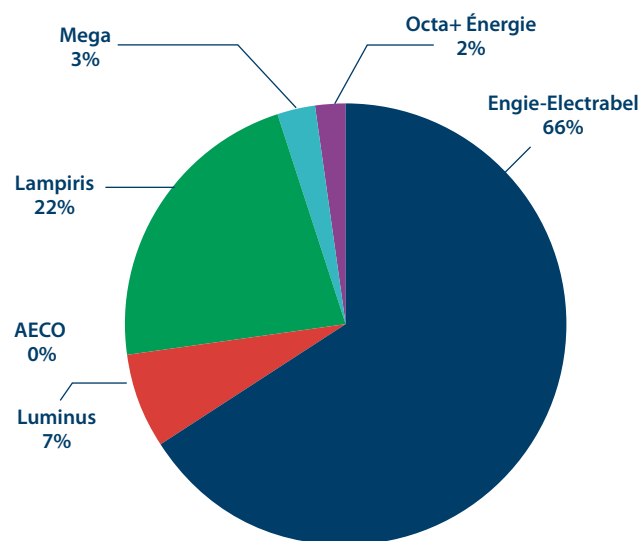

Bron: BRUGEL

Er zijn soms zeer grote verschillen tussen de leveranciers inzake het percentage klanten dat een aanmaning of ingebrekestelling heeft ontvangen. Dit verschil heeft voor een deel te maken met het gekozen commerciële beleid en de aandacht van de commerciële speler voor de optimalisatie van de interne invorderingsprocedures voor de schulden en de ontwikkeling van de bijbehorende IT-systemen. We stellen evenwel vast dat leveranciers op de Brusselse markt over het algemeen inspanningen leveren om hun procedures te versnellen en een opstapeling te voorkomen van schulden die tot een onmogelijke schuldaflossing kan leiden.

31 Hoe de invorderingsprocedures verlopen, kunt u in onze vorige verslagen lezen.

Figuur 34: Aandeel huishoudelijke afnemers die het SST genieten per leverancier, 2022

Bron: BRUGEL

De verdeling van de klanten met sociaal tarief per leverancier komt overeen met de verdeling van de marktaandeelen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4.2.1 Klanten met betalingsachterstand

In 2022 hadden 71.735 actieve klanten een openstaande schuld bij hun leverancier, vergeleken met 54.944 in 2021. Dit vertegenwoordigt 13,5% van de particuliere klanten. Dit aantal ligt hoger dan in 2021 en 2020, toen het aandeel van de huishoudelijke afnemers met een betalingsachterstand 8% bedroeg. Dit komt vooral door de gevolgen van de energieprijzen crisis en de gezondheids crisis. De sterke stijging van de energierekeningen, in combinatie met de economische crisis en de stijgende inflatie, heeft een impact gehad op het vermogen van huishoudens om hun rekeningen op tijd te betalen.

Ook hier stellen we vast, zoals we reeds hebben vermeld met betrekking tot de aanmaningen en ingebrekestellingen, dat er grote verschillen zijn tussen de leveranciers, maar relatief kleine verschillen tussen de twee energietypes.

4.2.2 Hoogte van de schuld van de klant bij de commerciële leverancier

Hieronder vindt u een overzicht van de bedragen van de openstaande schulden bij de leveranciers op 31 december 2022.

Zoals eerder al aangehaald werd, zien we bij de actieve klanten een stijging zijn van het aantal klanten met een schuld voor beide energiestromen, elektriciteit en gas, in 2022 (71.735 voor elektriciteit en 51.548 voor gas) in vergelijking met 2021 (54.944 voor elektriciteit en 36.567 voor gas) en 2020 (44.856 voor elektriciteit en 31.843 voor gas), d.w.z. **een stijging van 58% in 2 jaar tijd**. Die stijgende trend tussen de drie periodes

is ook te zien in het gemiddelde schuldbedrag per klant, dat stijgt van € 269 in 2020 naar € 271 in 2021 en € 544 in 2022 voor elektriciteit, en van € 301 in 2020 naar € 327 in 2021 en € 694 in 2022 voor gas, een stijging van meer dan 110%.

Wat de niet-actieve klanten betreft, is de trend eveneens stijgend voor het aantal klanten, terwijl het gemiddelde schuldbedrag ook toeneemt. Voor elektriciteit zullen er 91.030 inactieve klanten zijn in 2022, met een gemiddelde schuld van € 657. Er waren 71.906 klanten met een gemiddelde schuld van € 489 in 2021 en 47.780 klanten met een schuld van € 585 in 2020. Voor gas waren er in 2022 71.108 inactieve klanten met een schuld van € 780. Er waren 52.784 klanten met een gemiddelde schuld van € 573 in 2021 en 37.700 klanten met een schuld van € 690 in 2020.

Ter herinnering: een inactieve klant is een klant met een schuld bij een leverancier, die niet langer in de portefeuille van die laatste is opgenomen.

Tabel 13: Totaal van de verschuldigde bedragen aan de leveranciers op 31.12.2022

Totale bedragen van de verplichtingen aan leveranciers	2022		Variaties	
	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas
Actieve klanten met schulden - nummer	71.735	51.548	31%	41%
Actieve klanten – bedrag van schulden	€ 39.017.275	€ 35.791.217	162%	199%
Gemiddeld bedrag per actieve klant	€ 544	€ 694	101%	112%
Inactieve klanten met schulden - nummer	91.030	71.108	27%	35%
Inactieve klanten – bedrag van schulden - bedrag van de schuld niet uitgegeven als oninbaar	€ 59.823.578	€ 55.464.279	70%	83%
Gemiddeld bedrag per inactieve kant	657 €	780 €	34%	36%

Bron: BRUGEL

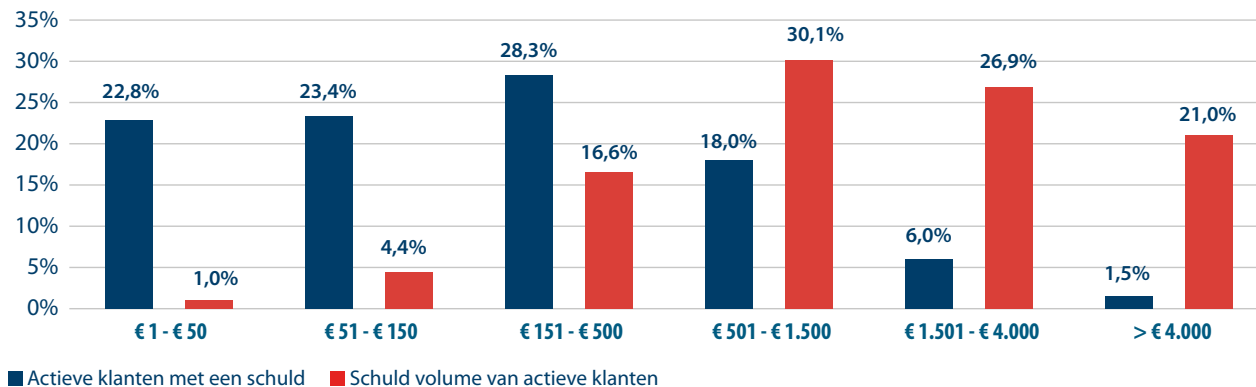
Wat de bedragen betreft, stellen we vast dat 46% van de klanten een achterstallige schuld van minder dan € 150 heeft voor de elektriciteitsfactuur tegenover 54% in 2021.

De onderstaande grafiek toont, per schijf, het aantal actieve klanten dat een schuld heeft waarvan het bedrag overeenstemt met de schijf. Deze informatie wordt in het blauw weergegeven.

We hebben overigens, voor diezelfde bedragen, het totale bedrag van de schuld bij de leveranciers berekend dat overeenstemt met de grenzen van deze schijf. Dat bedrag wordt in het rood weergegeven.

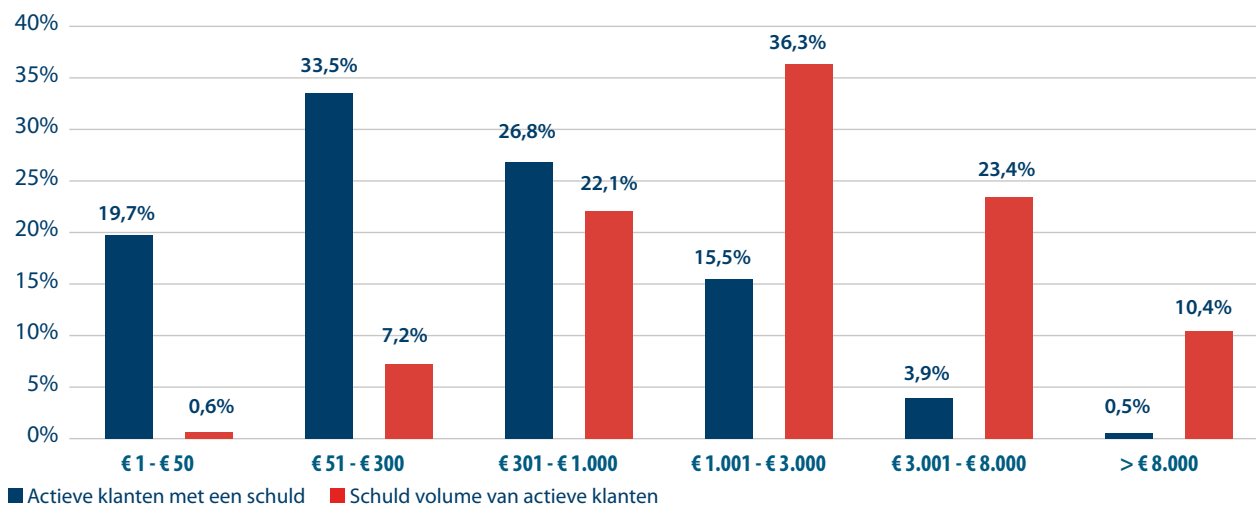
Het grootste gedeelte van de schulden is geconcentreerd bij een beperkt aantal klanten. Concreet stellen we vast dat 7,5% van de afnemers verantwoordelijk is voor 48% van het totale schuldbedrag.

Figuur 35: Volume schulden per aantal betrokken actieve klanten voor elektriciteit, 2022

Bron: de leveranciers in het BHG en Sibelga

Figuur 36: Volume schulden per aantal betrokken actieve klanten voor gas, 2022

Bron: de leveranciers in het BHG en Sibelga

Overigens stellen we vast dat 26% van de totale schuld bij 78% van de klanten is geconcentreerd, met bedragen van meer dan € 500.

De bedragen van de schulden zijn voor meer dan drie vierde geconcentreerd in de segmenten van klanten met schulden van € 500 tot meer dan € 4.000.

De situatie is in volle ontwikkeling ten opzichte van 2021, terwijl er een reële toename van de schulden met een hoog bedrag is!

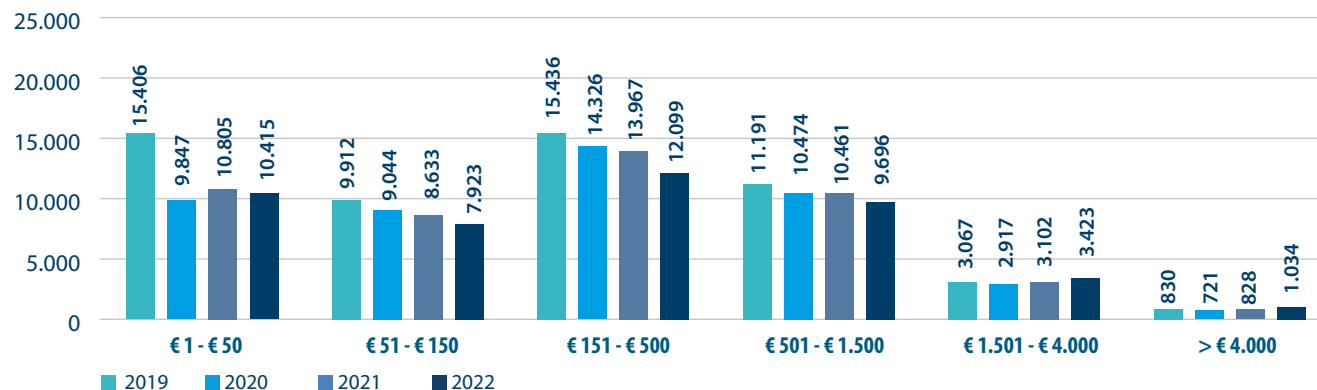
Omdat de bedragen van de schulden voor gas in het algemeen hoger zijn dan de schulden voor de elektriciteitsfactuur, werd beslist om verschillende schuldenschijven op te stellen per energietype.

We zien dat 53% van de actieve klanten een schuld van minder dan € 300 heeft. Overigens is 20% van de klanten goed voor 70% van het totale schuldvolume met bedragen van € 1.000 tot meer dan € 8.000. De situatie is dus vergelijkbaar met wat we voor elektriciteit hebben vastgesteld, namelijk een grote concentratie in de hoge schuldsschijven en een bedrag dat is gestegen ten opzichte van 2021.

Beide grafieken hieronder geven het aantal inactieve klanten weer, evenals de gecumuleerde schuldbedragen van de inactieve klanten voor de periode van 2019 tot 2022 voor elektriciteit.

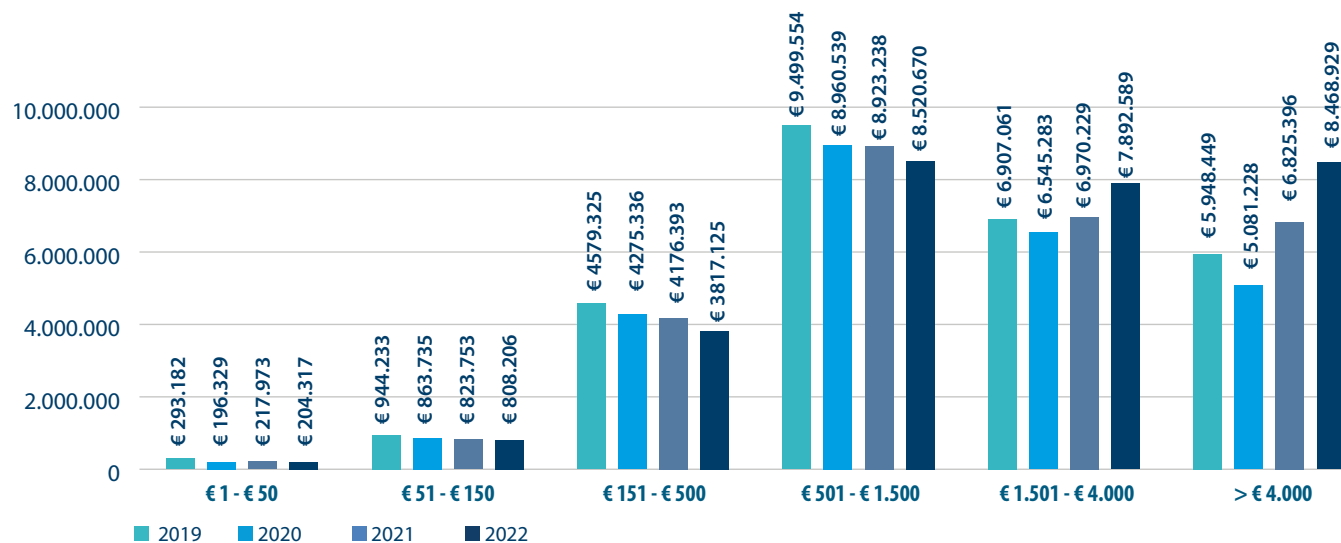
Ook hier is het grootste deel van de schulden geconcentreerd in de hoogste segmenten, namelijk schulden van meer dan € 500. We stellen in 2022 meer bepaald ten opzichte van de voorgaande jaren een opmerkelijke stijging vast van de schuldbedragen van meer dan € 1.500 bij 4.457 inactieve klanten.

Figuur 37: Inactieve klanten per schijf voor elektriciteit, 2019-2022

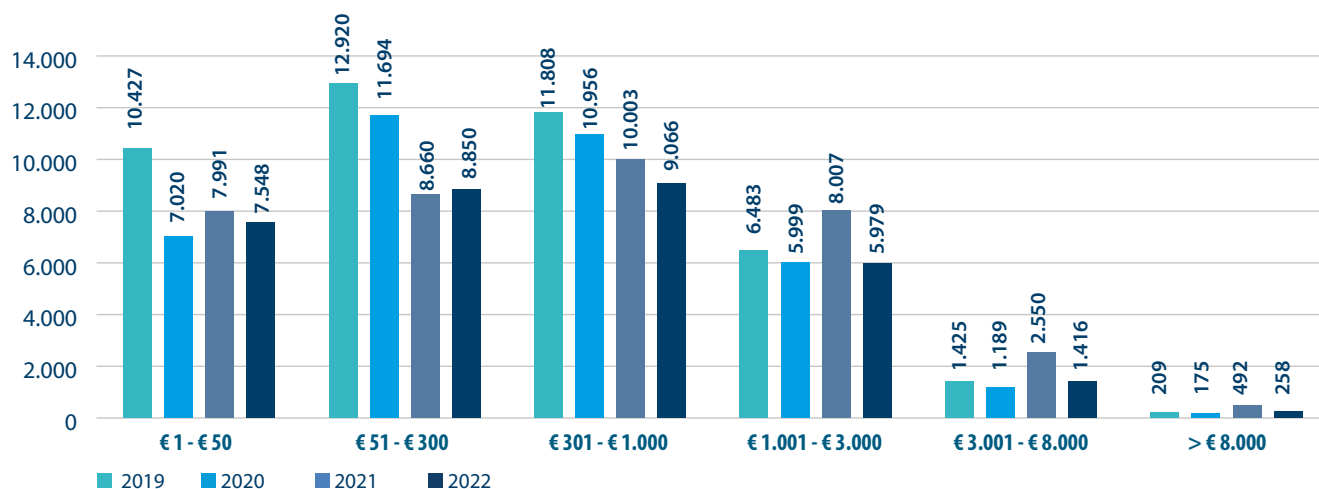
Bron: de leveranciers in het BHG en Sibelga

Figuur 38: Opgelopen schuldenlast van de inactieve klanten voor elektriciteit, 2019-2022

Bron: de leveranciers in het BHG en Sibelga

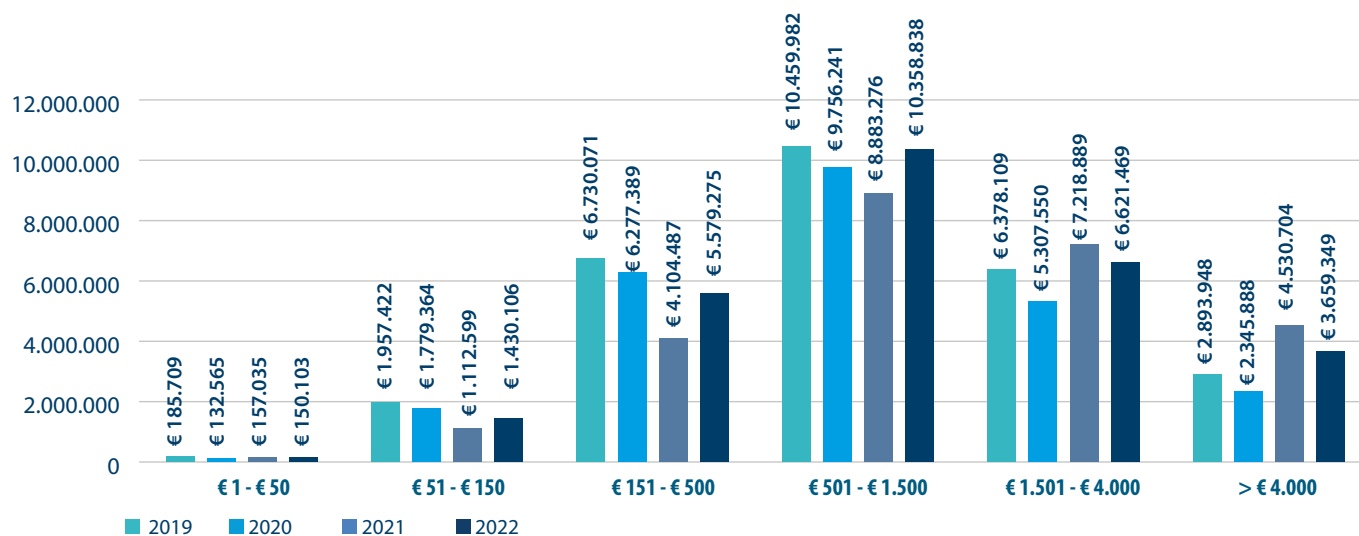
Figuur 39: Inactieve klanten per schijf voor gas, 2019-2022

Bron: de leveranciers in het BHG en Sibelga

Zoals voor de actieve klanten werden de schuldsegmenten voor gas aangepast en verhoogd ten opzichte van de segmenten elektriciteit. Ook hier stellen we vast dat het grootste gedeelte van de schuld geconcentreerd is in de hoogste segmenten (van € 1.000 tot > € 8.000), wat begrijpelijker lijkt aangezien een bepaald aantal klanten met schulden hun leverancier moet verlaten wanneer deze laatste een procedure tot ontbinding van het contract opstart op het ogenblik waarop de schuld is opgelopen en nog moeilijk kan worden terugbetaald.

Figuur 40: Gecumuleerde schuldenlast van de inactieve afnemers per drempelwaarde voor gas, 2019-2022

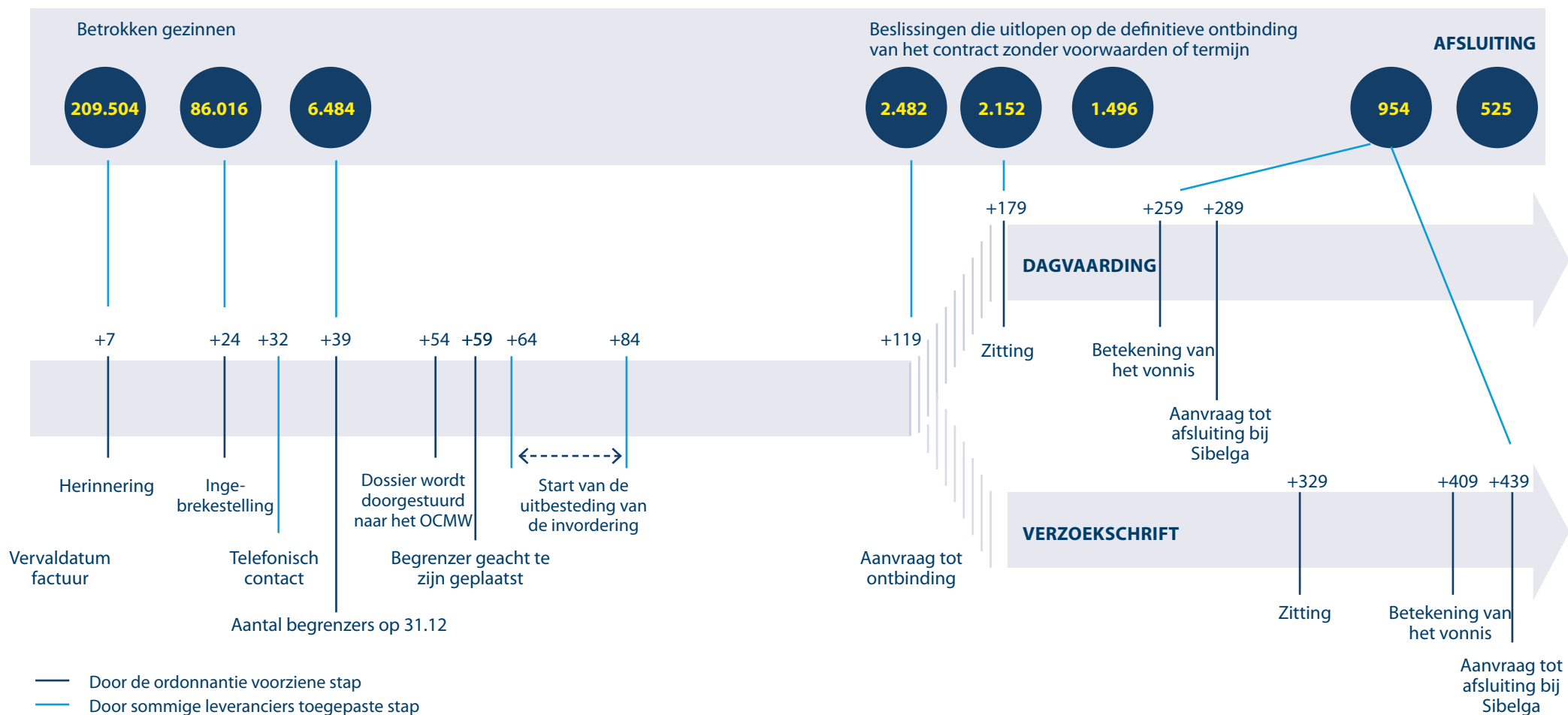

Bron: de leveranciers in het BHG en Sibelga

4.2.3 Afsluiting van de elektriciteits- en gasvoorziening

De volgende figuur geeft de hele vorderingsprocedure weer die aan de afsluiting voorafgaat en het aantal betreffende gezinnen.

Figuur 41: De invorderingsprocedure in fasen en het aantal betrokken gezinnen voor elektriciteit, 2022

Bron: de leveranciers in het BHG en Sibelga

4.2.3.1 Aantal 'cut - off'- en 'End of Contract'-afsluitingen

Het aantal afsluitingen van huishoudelijke afnemers dat werd aangevraagd door de leveranciers bij SIBELGA en volgde op een beslissing van de vrederechter en na een End of Contract (EOC) bedraagt 921 gevallen in 2022 tegenover 2.341 in 2021.

Zoals reeds eerder vermeld in dit verslag, gebruiken de meeste leveranciers die actief zijn in het Brusselse huishoudelijke segment in geval van wanbetaling door een afnemer twee scenario's: ofwel de procedure voor het vredegerecht, ofwel die van de niet-verlenging van het leveringscontract. Om deze keuze te maken, houdt de leverancier rekening met verschillende parameters: het bedrag van de schuld, de resterende periode tot het

einde van het contract, het herhaalde karakter van de wanbetalingen, de kostprijs van de procedure voor het vredegerecht.

Concreet betekent dit dat een klant met een schuld van € x (het bedrag varieert van leverancier tot leverancier), 3 tot 6 maanden vóór het einde van zijn contract binnen de termijn een aangetekende brief zal ontvangen waarin hij op de hoogte wordt gesteld van de niet-verlenging van zijn contract. Zoals blijkt uit de voorgaande figuur maken de leveranciers steeds vaker gebruik van deze procedure.

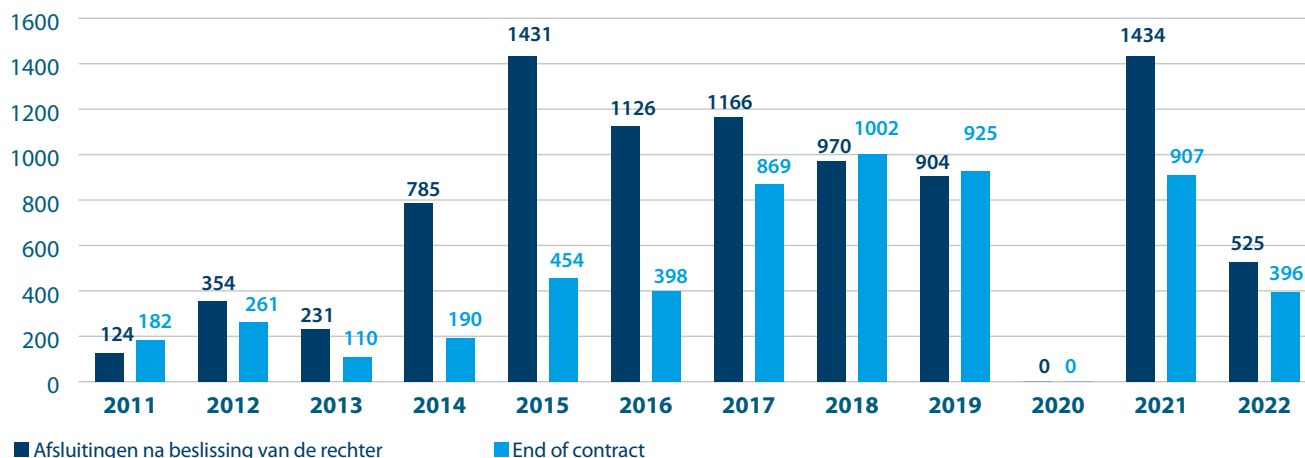
Gelukkig eindigen niet alle End of Contract-procedures van de leveranciers met een afsluiting. Veel klanten stappen over naar een andere leverancier. Niettemin wordt een groot deel van hen toch afgesloten, onder wie de meest kwetsbare klanten.

Deze figuur toont twee gevallen van afsluiting: afsluiting na een beslissing van de vrederechter (525) en na beëindiging van het contract door de leverancier (396). In totaal heeft SIBELGA in 2022 921 afsluitingen verricht.

Het totale aantal afsluitingen in 2022 is aanzienlijk lager dan in 2021, en ook lager dan in voorgaande jaren. Deze situatie wordt verklaard door de invoering van het sociale tarief voor de begunstigen van een verhoogde tegemoetkoming op 1 februari 2021. Dankzij deze federale maatregel konden 14% meer Brusselse gezinnen genieten van dit tariefschild op het hoogtepunt van de prijzen crisis.

Deze vaststelling doet ons geloven dat de introductie van gerichte hulp aan huishoudens voordat ze schulden maken een oplossing is die zal helpen om afsluitingen zoveel mogelijk te voorkomen,

Figuur 42: Aantal afsluitingen na beslissing van de vrederechter en aantal afsluitingen in het kader van een 'End of Contract', 2011-2022

Bron: Sibelga

4.2.3.2 Afsluitingen na een problematische verhuizing

Bij een verhuizing bepaalt de Brusselse wetgeving dat het leveringscontract wordt voortgezet op het nieuwe adres van de afnemer en volgens dezelfde voorwaarden.

Deze bepaling is niet van toepassing in de volgende vier gevallen:

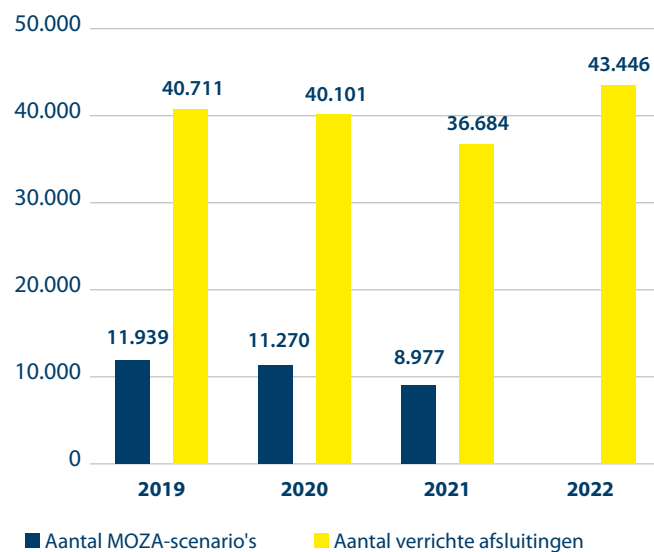
- de afnemer ontbindt het leveringscontract vanaf de datum van de verhuizing;
- de afnemer sluit een contract af met een andere leverancier vanaf de datum van de verhuizing;
- de afnemer verhuist naar een ander Gewest;

Zowel de intredende als uitgaande afnemer moeten de datum van hun intrek/verhuizing meedelen aan hun respectieve leverancier, alsook de meterstanden met het oog op de facturering van hun verbruik.

In de praktijk komt het echter voor dat een leverancier op de hoogte wordt gebracht van de verhuizing van een van zijn afnemers, maar dat er zich geen nieuwe afnemer aanmeldt op het betrokken leveringspunt. Het eventueel afgenomen verbruik kan in dit geval aan geen bepaalde afnemer worden toegekend en wordt bijgevolg gelijkgesteld met een onrechtmatige afname van elektriciteit of gas van het net.

In dit geval wordt de MoZa³²-procedure in werking gesteld, die tot de volgende afsluitingen kan leiden:

Figuur 43: Aantal energieafsluitingen naar aanleiding van een MOZA voor elektriciteit (E) en gas (G), 2019-2022

Bron: Sibelga

De gegevens die ons door de netbeheerder werden meegegeven, kunnen niet per energietype worden opgesplitst.

De cijfers voor 2022 laten een aanzienlijke stijging van het aantal afgesneden aanvragen zien. De stijging bedraagt 18% in 2022 in vergelijking met 2021, rekening houdend met beide energiestromen.

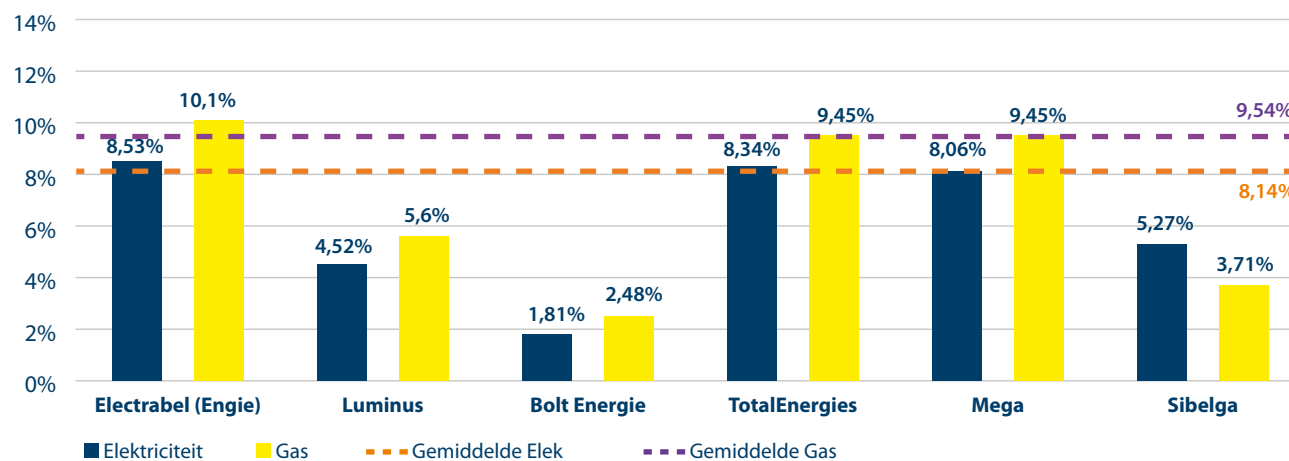
Als gevolg van de invoering van het nieuwe MIG 6-gegevensuitwisselingsplatform en de problemen met het ILC-scenario, zoals eerder in het verslag vermeld, was het voor de netbeheerder niet mogelijk om ons betrouwbare gegevens te verstrekken over het aantal uitgevoerde uitvallen.

4.2.3.3 Afbetalingsplannen

De Elektriciteits- en de Gasordonnantie bepaalt dat de leverancier een redelijk afbetalingsplan voorstelt om de achterstallige facturen te betalen. De leveranciers zijn meestal geneigd om een afbetalingsplan over een beperkte periode voor te stellen en hebben elk een eigen commercieel beleid. De afbetalingsplannen worden meestal toegekend in functie van de betalingsgeschiedenis van de klant, het bedrag van de schuld of de fase van de wanbetalingsprocedure waarin het plan wordt aangevraagd. De leveranciers zijn geneigd om zich soepeler op te stellen wanneer over een afbetalingsplan wordt onderhandeld door een OCMW.

De onderstaande figuur geeft een overzicht van het aantal afbetalingsplannen dat in de loop van 2022 door de leveranciers werd toegekend voor elektriciteit en gas.

Figuur 44: Aantal toegekende afbetalingsplannen voor elektriciteit en gas (uitgedrukt per leverancier en in % van de huishoudelijke afnemers), 2022

Bron: Leveranciers en Sibelga

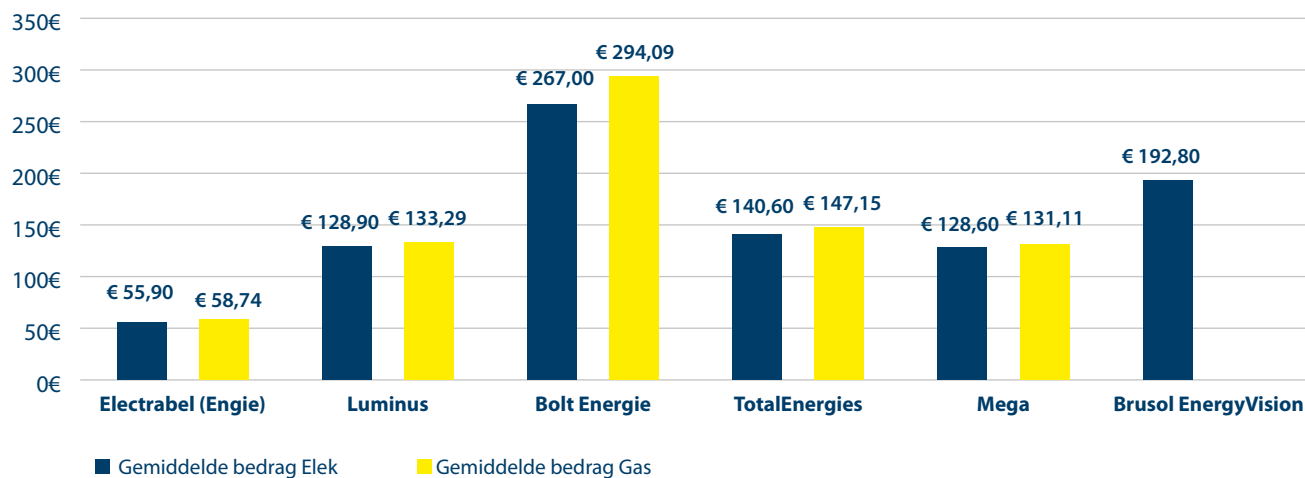
32 move out zonder afspraak

Voor elektriciteit hebben de leveranciers in 2022 gemiddeld aan 9,5% van de huishoudelijke afnemers een afbetalingsplan voor elektriciteit toegekend en aan 8,1% voor gas. Dit is een stijging ten opzichte van de percentages die in 2021 werden vastgesteld, toen 7,3% voor elektriciteit en 8,1% voor gas werden genoteerd. Deze stijging laat zich verklaren door de sterke stijging van de energieprijzen³³.

Er zijn grote verschillen tussen de leveranciers wat de gemiddelde bedragen van de afbetalingsplannen van de actieve en inactieve afnemers betreft. Dat verschil is het resultaat van het beleid dat elke leverancier voert voor de recuperatie van vorderingen. Sommige leveranciers staan langdurige afbetalingsplannen toe; andere wenden zich meteen tot het vredegericht of opteren voor de niet-verlenging van het contract.

De grafieken hieronder geven per leverancier het gemiddelde jaarlijkse bedrag weer van de afbetalingsplannen voor elektriciteit en voor gas. Zoals blijkt uit de twee grafieken, bestaan er verschillen tussen de leveranciers voor de toegekende bedragen - en dit zowel voor elektriciteit als voor gas. Voor elektriciteit bijvoorbeeld stellen we een gemiddeld bedrag van € 55,90 vast voor Engie tot € 267 voor Bolt.

Figuur 45: Gemiddeld jaarlijks bedrag van de afbetalingsplannen voor elektriciteit (E) en gas (G) per leverancier, 2022

Bron: BRUGEL

Deze figuur toont de gemiddelde bedragen van de aflossingsplannen die de leveranciers hebben afgesloten. Deze bedragen variëren van € 55,90 tot € 2.687. De voorwaarden en termijnen die worden overeengekomen bij het onderhandelen over een aflossingsplan zijn specifiek voor het commerciële beleid van elke leverancier. Tijdens de crisis van 2022 versoepelden sommige leveranciers hun voorwaarden, waardoor hun klanten plannen konden afsluiten voor een periode van 60 maanden.

33 <https://www.brugel.brussels/publication/document/studies/2023/nl/STUDIE-42QUATER-MONITORING-IMPACT-PRIJZEN-ENERGIECRISIS-T4.pdf>

5.1. CONTROLE VAN DE OPENBARE DIENSTVERPLICHTINGEN

De openbare dienstverplichtingen (ODV) ten laste van de netbeheerder worden bepaald in de ordonnantie van 14 december 2006³⁴.

Elk jaar moet de DNB aan de regering vóór 1 oktober van het jaar dat voorafgaat aan zijn aanvraag, een programma voor de uitvoering van zijn verplichtingen inzake openbare diensten bezorgen.

Hij is ook verplicht om de regering vóór 31 maart van het jaar dat volgt op het boekjaar een verslag te bezorgen over de uitvoering van zijn openbare dienstverplichtingen.

Zowel het programma als het verslag over de uitvoering bevatten een volledige beschrijving van de verschillende opdrachten, alsook de budgetramingen voor het ODV-programma of het bestede budget voor het verslag over de uitvoering van de openbare dienstverplichtingen.

Deze documenten worden onderworpen aan een advies dat BRUGEL ter goedkeuring aan de regering voorlegt.

5.2. DE KOSTPRIJS VAN DE OPENBARE DIENSTVERPLICHTINGEN

In het algemeen is de kostprijs van de openbare dienstverplichtingen toegespitst op de bescherming van de consument stabiel gebleven sinds 2007. De tabellen hieronder geven de grote posten ervan weer.

Een meer gedetailleerde analyse van de ODV-kosten die geen sociaal karakter hebben, wordt door BRUGEL uitgevoerd in zijn advies betreffende het verslag over de uitvoering van de openbare dienststopdrachten van SIBELGA voor 2022.³⁵

In tegenstelling tot de voorgaande jaren heeft de netbeheerder een budget voor elektriciteit voorgesteld dat overeenkomt met het budget dat werd besteed. Deze situatie is te wijten aan het feit dat de elektriciteitskosten voor openbare verlichting sterk zijn gestegen, terwijl de investeringen in openbare verlichting sterk zijn gedaald. Bovendien werden andere posten overschat.

³⁴ Zie hoofdstuk IV, artikelen 24 tot 25noviesdecies, in het bijzonder artikel 24bis.

³⁵ Advies 349, dat op 13 september 2022 werd goedgekeurd, betreffende het verslag van de distributienetbeheerder over de uitvoering van de openbare dienststopdrachten inzake elektriciteit en gas voor het jaar 2021.

5.3. FINANCIERING VAN DE OPENBARE DIENSTVERPLICHTINGEN IN 2022 VOOR ELEKTRICITEIT EN GAS

De ODV's met een sociaal karakter worden geboekt op het nettatarief. De inhouding gebeurt per kilowattuur ten laste van de laagspanningsverbruikers. De gegenereerde ontvangsten compenseren de kosten, zodat dit neutraal is voor de netbeheerder.

Zowel voor elektriciteit als voor gas worden de openbare dienstverplichtingen uitsluitend en volledig gefinancierd door het nettatarief dat door de gezinnen wordt betaald in de vorm van een duidelijk aangeduide meerkost.

De activiteit met betrekking tot beschermde klanten geniet negatieve financiering. Deze situatie is het gevolg van de terugbetaling door de CREG van de verhouding tussen het referentietarief en het sociale tarief dat de CREG op kwartaalbasis berekent.

Tabel 14: Overzicht van de kosten voor elektriciteit, 2022

	Lasten		Financiering
	Budget 2022	Gerealiseerd in 2022	Tarief Gridfee
Plaatsing en verwijdering van de vermogensbegrenzers	€ 2.396.372	€ 1.943.650	€ 1.943.650
Activiteit beschermde klanten	€ 1.390.704	€ 573.046	€ 573.046
Openbare verlichting	€ 35.018.793	€ 36.627.548	€ 36.627.548
<i>Bouw</i>	<i>€ 19.563.838</i>	<i>€ 13.504.522</i>	<i>€ 13.504.522</i>
<i>Onderhoud en herstellingen</i>	<i>€ 6.255.034</i>	<i>€ 6.152.404</i>	<i>€ 6.152.404</i>
<i>Elektriciteitsverbruik</i>	<i>€ 6.599.921</i>	<i>€ 15.589.761</i>	<i>€ 15.589.761</i>
<i>Projecten OR</i>	<i>€ 2.600.000</i>	<i>€ 1.380.861</i>	<i>€ 1.380.861</i>
Opvolging van klachten	€ 375.676	€ 357.804	€ 357.804
Kermis en feestelijkheden	€ 179.714	€ 269.965	€ 269.965
End of contract residentieel	€ 205.577	€ 167.128	€ 167.128
ChargyClick	€ 553.427	€ 482.412	€ 482.412
Consumentenindex		€ 78.286	€ 78.286
TOTAAL programma	€ 40.120.263	€ 40.499.840	€ 40.499.840

Tabel 15: Overzicht van de kosten voor gas, 2022

	Lasten		Financiering
	Budget 2022	Gerealiseerd in 2022	Tarief Gridfee
Activiteit beschermde klanten	€ 619.497	€ -472.673	€ -472.673
Veiligheid van de binnengasinstallaties	€ 761.673	€ 842.078	€ 842.078
Plaatsing gasstop	€ 78.423	€ 43.797	€ 43.797
Opvolging van klachten	€ 202.287	€ 192.664	€ 192.664
Conversie arm naar rijk gas	€ 339.206	€ 345.040	€ 345.040
End of contract residentieel	€ 129.315	€ 88.500	€ 88.500
Consumentenindex	€ 0	€ 42.154	€ 42.154
TOTAAL programma	€ 2.130.401	€ 1.081.560	€ 1.081.560

6 GROENE ELEKTRICITEITSPRODUCTIE³⁶

6.1. PARK VOOR DE PRODUCTIE VAN GROENE STROOM

Tabel 15 toont het aantal en de capaciteit, opgesplitst per technologie, van de installaties voor de productie van

groene stroom in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die tot op heden gecertificeerd zijn of waarvan de certificering in behandeling is³⁷ en operationeel zijn tegen eind 2022³⁸. Dit wordt het 'actieve park eind 2022' genoemd³⁹.

De energiecrisis en de stijgende elektriciteitsprijzen hebben geleid tot een toename van fotovoltaïsche installaties in Brussel. Zo bleek 2022 het tweede recordjaar qua aantal geïnstalleerde fotovoltaïsche eenheden. Een andere factor die heeft geleid tot een toename van dit type installatie is de verlaging van het steunniveau vanaf 1 januari 2023. Tussen 2022 en 2023 is het tempo waarin groene certificaten per MWh worden toegekend met ongeveer 30% gedaald voor kleine elektriciteitscentrales. Deze aanpassing van het steunniveau houdt verband met de stijging van de elektriciteitsprijs, waardoor de rentabiliteit van fotovoltaïsche energie de facto is toegenomen.

Tabel 16: Actief park voor de productie van groene stroom eind 2022

	2022			
	Aantal		Vermogen	
	[-]	[%]	[kW]	[%] P
Fotovoltaïsch	16.190	97%	241.552	71%
WKK	564	3%	45.625	13%
WKK biogas	3	0,0%	3.739	1,1%
WKK vloeibare biomassa	5	0,0%	1.295	0,4%
WKK aardgas	556	3,3%	40.591	12,0%
Verbranding van huisvuil	1	0%	51.000	15%
Totaal	16.755	100%	338.177	100%

Het jaar 2022 werd ook gekenmerkt door de ingebruikname van een aanzienlijk aantal warmtekoppelingseenheden in appartementsgebouwen. Net als bij fotovoltaïsche installaties is de belangrijkste reden hiervoor de verlaging van het steunniveau vanaf 1 mei 2022.

Zoals blijkt uit Tabel 16, bestaat de overgrote meerderheid van de actieve installaties voor de productie van groene stroom in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan het einde van 2022 uit fotovoltaïsche installaties (16.755 installaties, of 97%). De rest bestaat uit warmtekoppelingseenheden (564 installaties, of 3%) en de huisvuilverbrandingsoven⁴⁰. De meeste WKK-centrales die eind 2022 in bedrijf zijn,

gebruiken aardgas als primaire energiebron (556 van de 564 installaties), 5 draaien op vloeibare biomassa en 3 op biogas.

³⁶ Meer gedetailleerde informatie over de productie van groene stroom in Brussel in 2022 wordt gepresenteerd in het specifieke thematische deel.

³⁷ Situatie op 22 mei 2022. Installaties die vóór eind 2022 in dienst zijn genomen, kunnen nog steeds bij BRUGEL worden geregistreerd nadat dit verslag is opgesteld.

³⁸ Anders is BRUGEL niet op de hoogte van het bestaan van de installatie.

³⁹ Hierbij dient opgemerkt dat wanneer een installatie het 10e jaar van haar subsidiabiliteitsperiode bereikt, BRUGEL er geen informatie meer over heeft. Fotovoltaïsche installaties worden dan verondersteld nog steeds actief te zijn (geschatte levensduur van 25 jaar), terwijl warmtekoppelingseenheden worden behandeld als buiten gebruik.

⁴⁰ De twee door BRUGEL gecertificeerde windturbines worden niet als dusdanig voorgesteld, gelet op hun vermogen (12,4 kWe) te klein is om op een relevante manier te worden opgenomen in deze tabel.

6.2. CERTIFICERING VAN DE INSTALLATIES

Om in aanmerking te komen voor groenestroomcertificaten moet een installatie voor de productie van groene stroom eerst worden gecertificeerd. Vóór 1 maart 2022 zorgde BRUGEL voor deze certificering. Sindsdien is de procedure overgedragen aan erkende certificeringsorganen (ECO). Voor elke nieuwe aanvraag voor certificering van een fotovoltaïsche of warmtekrachtkoppelingsinstallatie moeten Brusselse consumenten nu contact opnemen met het ECO van hun keuze, tegen betaling van een verwerkingsvergoeding. Concreet is de gekozen ECO nu verantwoordelijk voor de operationele procedure. Vervolgens wordt een kopie van het dossier naar BRUGEL gestuurd. Voorts dient nog gepreciseerd dat de ECO's eerst moeten worden goedgekeurd door BRUGEL en uiteraard worden opgevolgd door de regulator.

6.3. ELEKTRICITEIT DELEN

Sinds april 2022 en de invoering van het wettelijke kader kunnen Brusselaars deelnemen aan een energiedeling, hetzij via een energiegemeenschapsmodel, het delen van energie binnen eenzelfde gebouw hetzij via een peer-to-peer uitwisseling.

De modellen voor het delen van energie bieden veel voordelen. Naast het versterken van de sociale banden tussen de deelnemers, stellen de uitwisselingen rond de implementatie van een energiedeling de leden in staat om zich het thema opnieuw toe te eigenen. De verschillende modellen bevorderen ook de toegang tot betaalbare energie en garanderen tegelijkertijd een grotere prijsstabiliteit en lagere energierekeningen. Door elektriciteit te produceren met installaties voor hernieuwbare energie hebben de deelnemers toegang tot groene, lokale energie, waardoor ze minder afhankelijk worden van meer vervuilende energiebronnen.

Om deze nieuwe manieren van energieverbruik te promoten, biedt een speciale website⁴¹ alle informatie over het bestaande kader en de verschillende beschikbare modellen. Daarnaast is er ook een kaart beschikbaar met de verschillende bestaande aandelen.

⁴¹ <https://energysharing.brugel.brussels/>

7 INFORMATIE VOOR CONSUMENTEN

In het kader van haar informatieopdrachten heeft BRUGEL de plicht om een proactieve en kwaliteitsvolle externe communicatie te ontwikkelen. Als Brusselse reguleringsinstantie op het vlak van prijscontrole voor elektriciteit, gas en water, behandelt BRUGEL namelijk tal van onderwerpen die alle inwoners en ondernemingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aanbelangen. Het is daarom belangrijk om regelmatig over deze verschillende thema's te communiceren.

Daarom heeft BRUGEL de voorbije jaren een aantal communicatiecampagnes gevoerd. Het jaar 2022 was geen uitzondering op de regel en er werden verschillende communicatiecampagnes ontwikkeld.

7.1. ENERGIECRISIS

De energiecrisis was een echt aandachtspunt voor de communicatie in 2022. Naar aanleiding van de ongekende stijging van de energieprijzen en om de Brusselse consumenten te informeren over de verschillende vormen van bijstand die beschikbaar waren, werden er een aantal communicatiecampagnes gevoerd.

7.1.1 Infografie

Om Brusselse huishoudens beter te informeren over de verschillende beschikbare vormen van bijstand in geval van betalingsmoeilijkheden, hebben we een specifieke visueel ontwikkeld. Deze infografie in de vorm van een dubbelzijdige A4 geeft een duidelijke uitleg van de verschillende stappen die je kunt nemen als je in betalingsproblemen komt of een ingebrekestelling ontvangt. De site bevat ook links naar tips om het energieverbruik te verminderen en contactgegevens van overheidsinstanties en verenigingen die kunnen helpen.

De infographic werd niet alleen op onze website geplaatst, maar ook verspreid onder de OCMW's, de FDSS en de energieleveranciers. We hebben ook een papieren versie van de infographic beschikbaar gesteld aan de OCMW's, zodat zij deze rechtstreeks onder hun begunstigen kunnen verspreiden.

Sibelga is ook gevraagd om de infographic te publiceren in het tijdschrift Energiguide. Deze ongeadresseerde brievenbusreclame die verdeeld werd onder alle inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bevatte de volledige visueel in zijn 'wintereditie', die werd verspreid in november 2022.

Als u problemen heeft om uw gas- en elektriciteitsrekening te betalen, laat de situatie dan niet aanslepen. Er zijn oplossingen!

U heeft BETALINGSPROBLEMEN

- Neem contact op met uw energieleverancier en vraag of hij u een aangepast betalingsplan kan aanbieden.
- Controleer of u in aanmerking komt voor een sociaal tarief*. Daarmee kunt u momenteel 50% besparen op uw elektriciteitsrekening en 60 tot 70% op uw gasrekening.

U heeft een BETALINGSHERINNERING of een INGEBREKESTELLING ontvangen

Dan zijn er 2 opties:

- Komt u niet in aanmerking voor het sociaal tarief? **Actieve dan het statuut van beschermde klant***. Dat zal u beschermen tegen het risico op afsluiting. Vraag het aan bij BRUGEL via www.brugel.brussels/het_BE/page/client-protège
- Komt u niet in aanmerking voor het statuut van beschermde klant? Uw OCMW beschikt over specifieke budgetten om **ALLE gezinnen** te helpen die door de stijgende energieprijzen worden getroffen. Aarzel niet om bij hen aan te kloppen!

OVERWEEG OOK om

- Uw consumptiepatronen te wijzigen en zo minder energie te verbruiken. www.ledefamilie.brussels/sites/default/files/userfiles/25_handelingen_energie_fraai.pdf
- Uw woning te renoveren. Alle Brusselaars kunnen via de **RECOLITITEIT**-gemeins en het **ECORENO-crediet** een beroep doen op financiële steun. www.renovation.brussels

* Komen in aanmerking voor het sociaal tarief?
 1. Gezinnen met een leefloon, met een tegemoetkoming voor personen met een handicap, met een tegemoetkoming voor hulp aan ouderen, huurders van een sociaal appartement, enz.
 2. Huishoudens van de energiegereguleerder voor de gemeenschap (REG).
 3. Huishoudens van de energiegereguleerder voor de gemeenschap (REG).
 * Wie komt in aanmerking voor het statuut van beschermde klant?
 Dit statuut kan alleen worden toegekend na een aanvraag bij de OCMW van de woonplaats van de consument.

GRATIS GROENNUMMER 0800 35 243

Waar hulp krijgen?

Bij BRUGEL om het statuut van beschermde klant te krijgen
www.brugel.brussels
 BRUGEL kent het statuut toe aan alle Brusselse gezinnen die een betalingsherinnering of een ingebrekestelling hebben ontvangen en die een bepaald inkomensniveau niet overschrijpen.

Via Infor GasElek
www.inforgaslek.be
 Deze gratis en onafhankelijke dienst, opgericht door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, kan u helpen om de beschikbare aanbiedingen te vergelijken, maar kan u ook verspreid maken in de bestaande sociale maatregelen of consumentenrechten. De dienst is beschikbaar voor alle Brusselse consumenten - particulieren en professionals.

Bij het OCMW of de energieleverancier van uw gemeente
www.ocmw.info-cpas.be/info-FV-af-fis-adresse-et-horaires-des-ouvertures-des-19-cpas-de-la-region-de-bruxelles-cap
 De OCMW's beschikken over specifieke budgetten om Allez getroffen te helpen die door de stijgende energieprijzen worden getroffen. De energieleverancier is er voor alle gezinnen van een gemeente die energiefacturen moeten betalen (gas, elektriciteit, water). De energieleverancier geeft advies, informatie en indien nodig begeleiding.

Via Homegrade
www.homegrade.brussels/nl
 Adressen en begeleidingsteam voor huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het centrum is er voor alle gezinnen, huurders en eigenaars die de kwaliteit van hun woning willen verbeteren. Homegrade kan u ook begeleiden voor de premies.

Via schuldbemiddelingdiensten
www.meditationdesdettes.be
 Bij financiële moeilijkheden of schulden kunnen Brusselse gezinnen contact opnemen met een erkende schuldbemiddelingdienst die hen zal helpen om een oplossing te vinden.

GRATIS GROENNUMMER 0800 35 243

7.1.2 Campagne over het statuut van beschermde klant

Naast het produceren en verspreiden van deze infographic, werden er een aantal informatiecampagnes gevoerd op sociale netwerken om het bestaan van het statuut van beschermde klant onder de aandacht te brengen.

In maart 2022 werd een mediacampagne gevoerd over het statuut met de realisatie van:

- Twee campagnes op Facebook en Instagram (een awarenesscampagne en een trafficcampagne). Deze campagnes genereerden 307.701 weergaven en 6.515 clicks;
- Een Teads-campagne met 39.000 volledige views van onze videoanimatie over het statuut van beschermde klant.
- Een samenwerking met la DH voor de publicatie van twee artikelen, met meer dan 13.000 views van de twee artikelen.

In september 2022 werden verschillende publicaties over het statuut van beschermde klant geproduceerd op onze sociale netwerken, met sponsoring voor deze verschillende publicaties. Dankzij deze sponsoring hebben we een brede dwarsdoorsnede van de Brusselse bevolking kunnen bereiken.

In maart 2023 zal ook een gezamenlijke mediacampagne van BRUGEL, Leefmilieu Brussel en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie worden gelanceerd om te blijven communiceren over de bestaande oplossingen om de Brusselaars te helpen.

7.2. CAMPAGNE IN DE MASSAMEDIA

In december 2022 hebben we ook beslist om een massamediacampagne te voeren om BRUGEL te positioneren als de referentieautoriteit voor alle energiekwesties. Naast slagzinnen over hernieuwbare energie, verhuizen en meterstanden, ging de aandacht opnieuw uit naar de maatregelen die in Brussel werden genomen om de energiecrisis aan te pakken.

De campagne liep 7 weken en werd ingezet op Instagram, Facebook, YouTube en via het Google Display-netwerk.

De campagne genereerde:

- 1.926.239 impressies op Facebook en Instagram voor in totaal 28.383 clicks naar onze website;
- 9.066.680 impressies op het Google Display-netwerk voor in totaal 121.048 clicks naar onze website;
- 1.106.892 impressies op YouTube met 625.218 mensen die onze video bekeken.

8 CONCLUSIES

Dit residentieel jaarverslag van 2022 heeft de evolutie van de marktaandeelen, de prijsaanbiedingen, de resultaten van de sociale maatregelen en de openbare dienstverplichtingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belicht.

De verschillende tabellen en cijfers die werden besproken, benadrukten de toenemende onaantrekkelijkheid van de Brusselse residentiële elektriciteits- en gasmarkt voor energieleveranciers. Dit heeft geleid tot een gestage daling van het aantal aanbiedingen voor residentiële klanten in Brussel, die niet langer toegang hebben tot de goedkoopste gas- en elektriciteitsproducten die beschikbaar zijn in de andere twee gewesten van het land. Al deze gegevens benadrukken eveneens, net als in de voorbije jaren, de toenemende structurele moeilijkheden van een deel van de huishoudelijke afnemers, zowel op het niveau van het volume van de schuldenlast als van het aantal afsluitingen.

Op de energiemarkt werd 2022 gekenmerkt door extreem hoge gas- en elektriciteitsprijzen op de groot- en kleinhandelsmarkten. Deze prijsituatie was toe te schrijven aan een economische oververhitting na corona en geopolitieke gebeurtenissen. Zowel huishoudens met contracten met variabele prijzen die niet beschermd werden door het sociale tarief als bepaalde leveranciers kwamen in de problemen.

Zowel de huishoudelijke als de professionele afnemer zal nu wellicht nog voor onbepaalde duur moeten wachten op de terugkeer van 'betaalbare' gas- en elektriciteitsfacturen.

De crisis en de rechtstreekse gevolgen ervan voor het economische weefsel hebben de commerciële actoren gedwongen flexibeler om te gaan met de invordering van facturen, met name in het segment van de kleine professionele klanten, die bijzonder zwaar worden getroffen in het BHG.

Op 31 december 2022 had 39% van de Brusselse gezinnen minstens één aanmaning voor hun elektriciteitsfactuur ontvangen en 16% een ingebrekestelling. Voor gas had meer dan 41% van de gezinnen een aanmaning voor hun factuur ontvangen en 17% een ingebrekestelling.

Ten gevolge van de verhoging van de inkomensplafonds en de automatisering van het statuut van de begunstigden van het sociaal tarief, maatregelen voorzien in de ordonnanties die in maart 2022 werden herzien, is het aantal beschermde elektriciteitsklanten gestegen van 2.171 in 2021 tot 5.322 in 2022. Dit aantal is nog steeds te laag gezien de 68.882 huishoudens die volgens de Koning Boudewijnstichting in energiearmoede leven⁴².

Toch moet de ontwikkeling van het in 2022 ingevoerde kader voor 'beschermde klanten' worden benadrukt. Er werd een positieve dynamiek rond de maatregel op gang gebracht.

Daarbij komt nog het aantal afsluitingen. In 2022 werden 921 huishoudens afgesloten, vergeleken met 2.341 in 2021. Deze duidelijke daling kan worden verklaard door de uitbreiding van het sociale tarief tot de begunstigden van de verhoogde interventie (BVI) begin 2021, waardoor 14% van de Brusselse

gezinnen van het tariefschild kon genieten. In totaal geniet 27% van de huishoudens in Brussel van het federale sociaal tarief.

Het werk dat tijdens dit crisisjaar met betrekking tot de energieprijzen en in samenwerking met de marktspelers (politieke verantwoordelijken, leveranciers, netbeheerder, sociale actoren) werd verricht, was bedoeld om een beter inzicht in de energiemarkt te verstrekken, de diensten die ermee verband houden te verruimen en vooral erop toe te zien dat afnemers in energiearmoede een doeltreffende, toegankelijke en rechtvaardige bescherming krijgen.

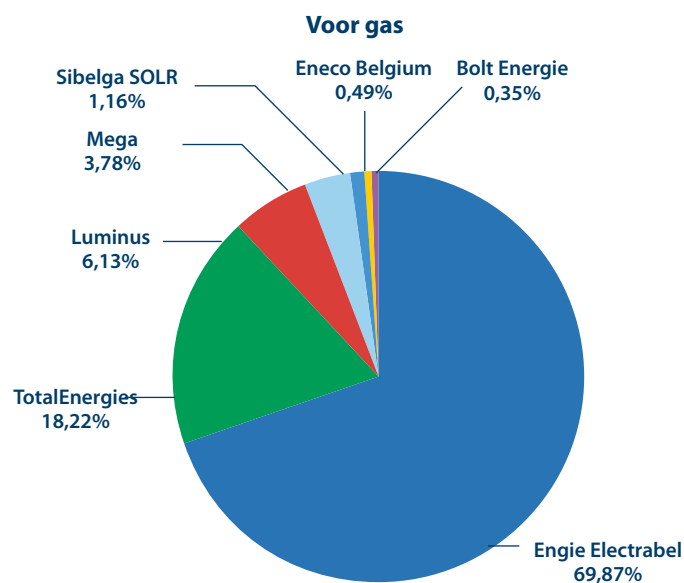
⁴² Bron: Koning Boudewijnstichting, *Barometer energiearmoede*, Negende editie, 2023

BIJLAGE 1: ECONOMISCHE BIJLAGE

1.1. MONITORING VAN DE HUISHOUDELIJKE MARKT

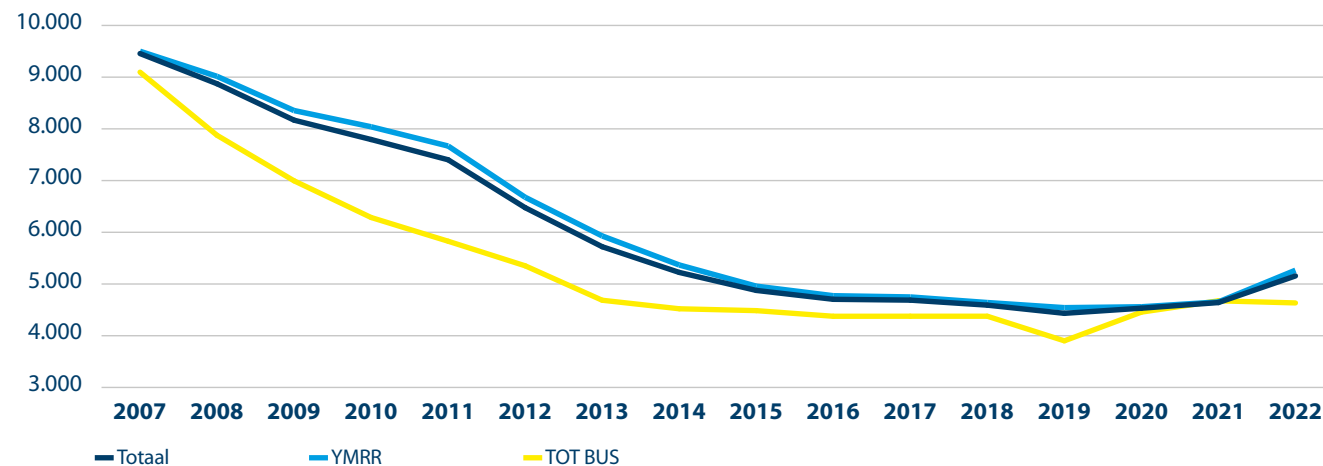
1.1.1 Marktaandeelen

Figuur 46: Marktaandeelen van de leveranciers (in percentage leveringspunten) op 31.12.2021, huishoudelijke afnemers

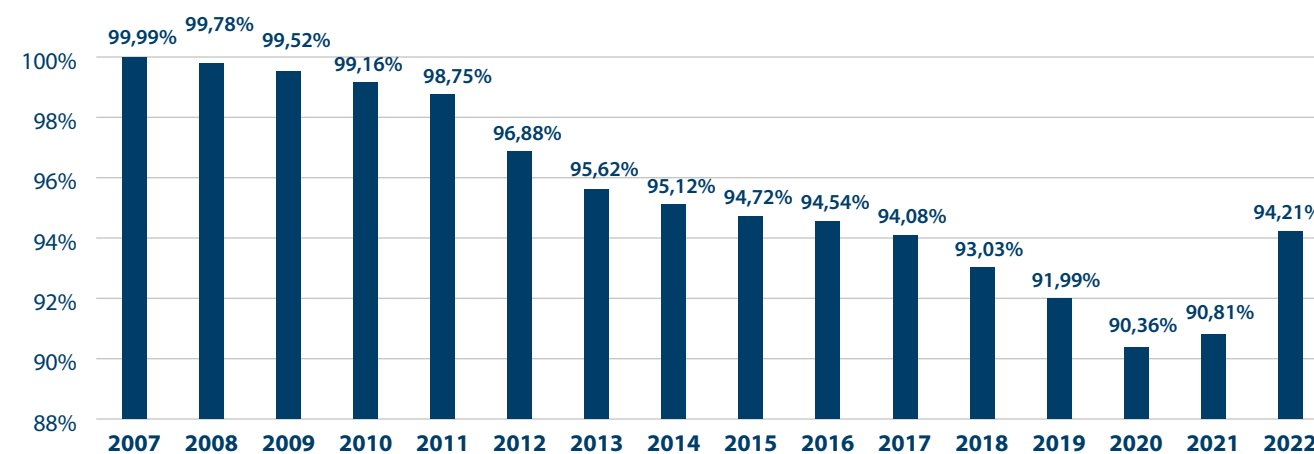
Bron: SIBELGA

Figuur 47: Evolutie van de HHI voor gas, huishoudelijke afnemers

Bron: BRUGEL

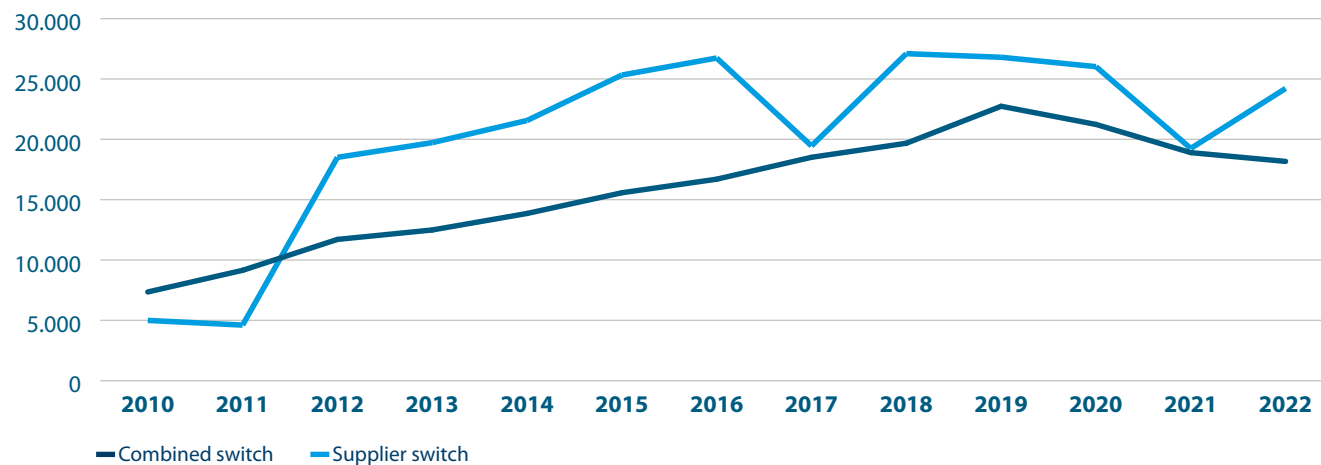
Figuur 48: Evolutie van de C3-index voor gas, huishoudelijke afnemers

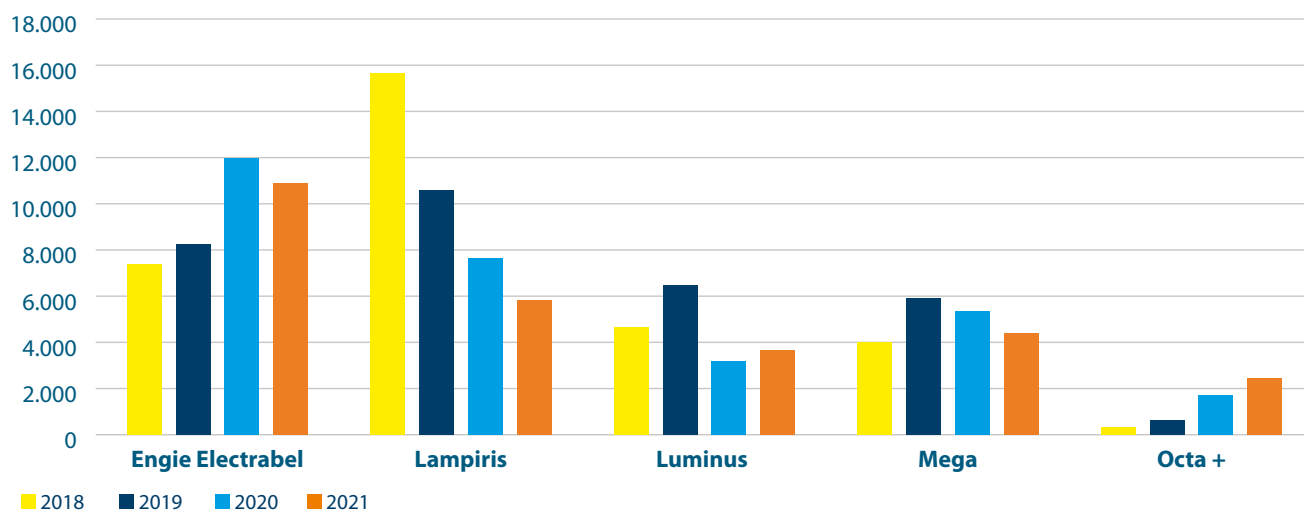
Bron: BRUGEL

1.1.2 Switching

Figuur 49: **Supplier Switch – Huishoudelijk – Gas**

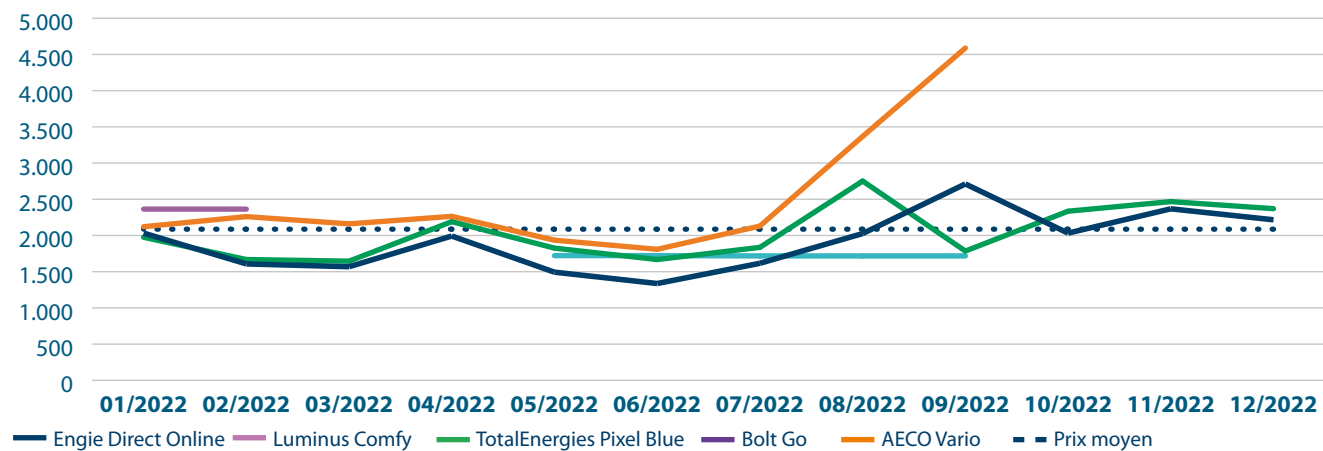
Bron: BRUGEL

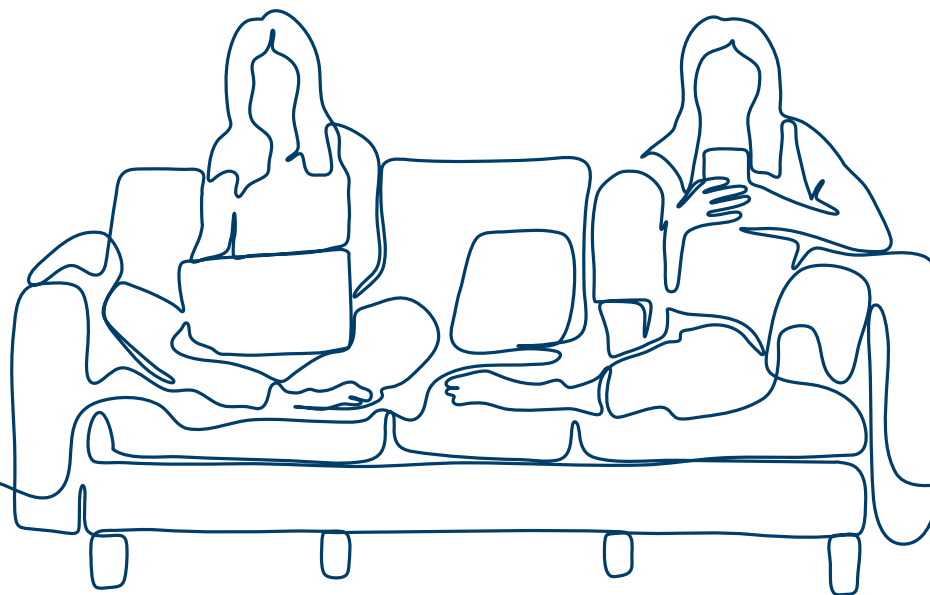
Bron: BRUGEL

1.1.3 Evolutie van de factuur van de huishoudelijke gasverbruikers

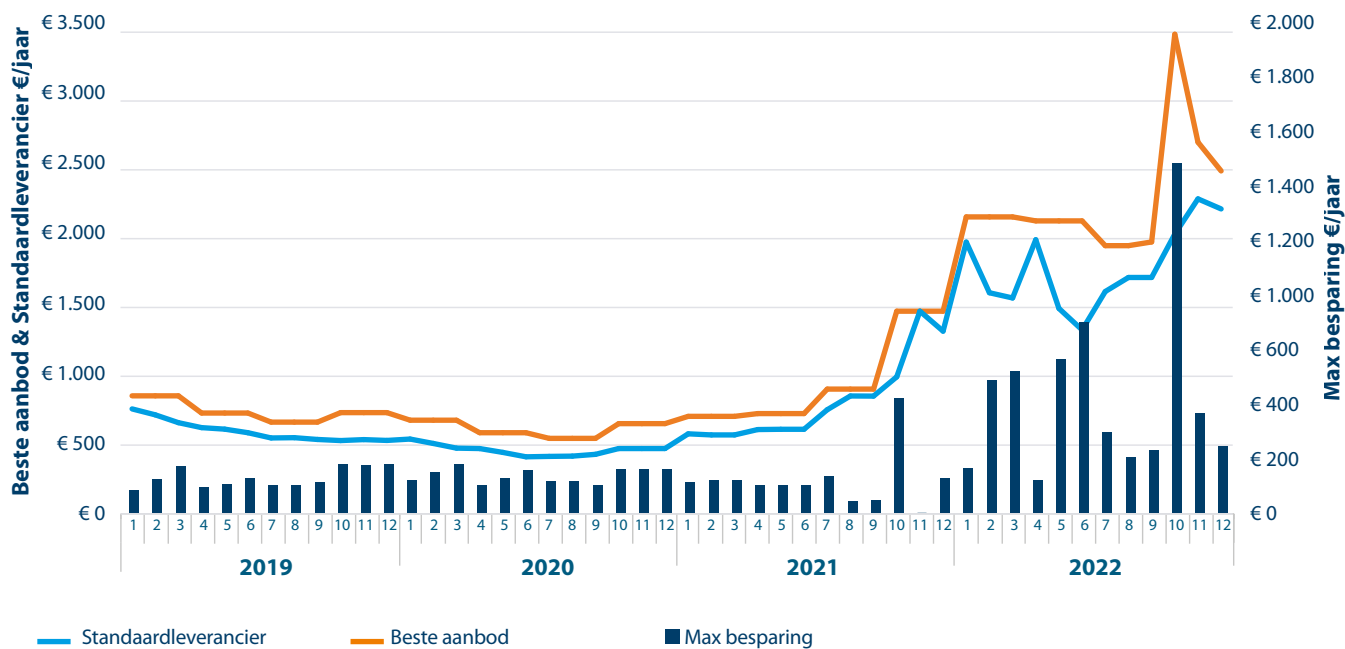
Figuur 50: Evolutie van de factuurprijs van een mediane afnemer gas (verbruik van 12.728 kWh/jaar)

Bron: BRUSIM

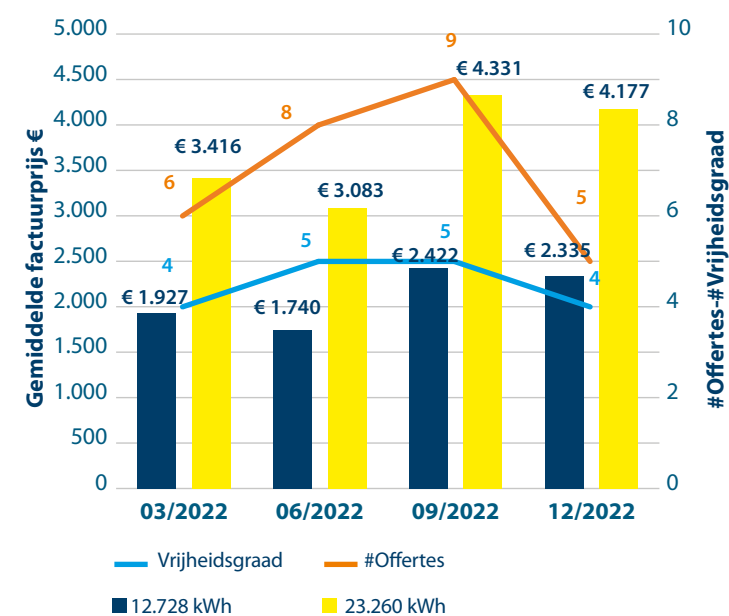

Figuur 51: Meest voordelige aanbod ten opzichte van standaardaanbod, gas

Bron: BRUSIM

Figuur 52: Evolutie van de gemiddelde factuurprijs, gas

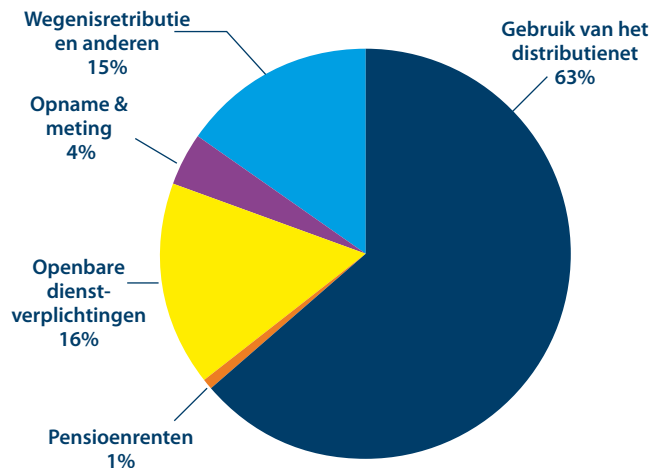

Bron: BRUSIM

1.2. DISTRIBUTIETARIEVEN

1.2.1 Distributie van elektriciteit

Figuur 53: Ontleding van het distributietarief LS - Elektriciteit 3.500 kWh - 2022

Tabel 17: Evolutie van de distributietarieven LS – Elektriciteit 1.600 kWh + 1.900 kWh jaarlijks

In euro excl. btw - afgerond	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gebruik van het net	135	142	151	156	157	156	163
Niet-gekapitaliseerde pensioenen	15	6	6	5	4	4	4
ODV	40	33	37	35	40	38	42
Telling	12	12	13	13	10	10	10
Wegenisretributie en dergelijke (VenB ...)	37	37	39	39	36	39	40
	239	230	245	248	247	247	258

BIJLAGE 2: SOCIALE BIJLAGE

2.1. OVERZICHT VAN DE BESCHERMINGSMAATREGELEN DIE DOOR DE FEDERALE STAAT WERDEN GETROFFEN

Het is nuttig om alle beschermingsmaatregelen die de federale staat voor de energiemarkt heeft genomen, nog eens op een rij te zetten. Deze beschermingsmaatregelen hebben zowel betrekking op juridische bescherming zoals het akkoord *'De consument in de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkt'* dat door de grote energieleveranciers werd ondertekend, als op financiële bescherming door bepaalde categorieën van personen van het SST (Specifiek Sociaal Tarief) te laten genieten.

2.1.1 Het consumentenakkoord

Dit 'consumentenakkoord'⁴³ gaat over eerlijke handelspraktijken jegens de consument, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming. De Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, ziet toe op de correcte toepassing van dit akkoord en de gedragscode. Dit akkoord beoogt onder meer de bescherming van de consumenten tegen eventueel misbruik of misleidende informatie in hun relaties met de energieleveranciers.

In deze optiek omvat het akkoord een Gedragscode voor de 'verkoop buiten de onderneming' en de 'verkoop op afstand'.

De verplichtingen van de Gedragscode gelden voor de leverancier en zijn eventuele verkopers met betrekking tot de informatie voor de consumenten en het afsluiten van leveringscontracten voor elektriciteit en/of gas.

2.1.2 Het specifiek sociaal tarief

Het sociaal tarief⁴⁴ voor aardgas en/of elektriciteit bestaat sinds 2004. Het stelt bepaalde natuurlijke personen of gezinnen in staat om lagere tarieven voor gas en/of elektriciteit te genieten. Het is de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) die dit sociaal tarief om de zes maanden moet berekenen.

Dit tarief bevat geen vaste vergoedingen en wordt uitgedrukt in €/kWh.

Voor elektriciteit bestaan er 3 sociale tarieven naargelang het type meter:

1. het enkelvoudig tarief voor de enkelvoudige meters of het 'piekuur'-register van de tweevoudige meters;
2. het tarief 'daluren' voor de 'nacht'-meter van de tweevoudige meters;
3. het tarief exclusief nacht alleen voor de 'exclusief nacht'-meter.

Voor aardgas bestaat er slechts één sociaal tarief.

Het sociaal tarief wordt toegekend aan elke persoon die of elk gezin dat tot een van de categorieën behoort die vallen onder het door de federale staat ingevoerde begrip van huishoudelijke 'beschermden klanten'.

Er bestaan 4 categorieën:

Categorie 1: Een of meer personen gedomicilieerd op hetzelfde adres krijgen een uitkering van het OCMW (leefloon); een sociale bijstand gelijkwaardig aan het leefloon (een vreemdeling met machtiging tot verblijf voor onbeperkte tijd); een sociale bijstand die geheel of gedeeltelijk door de staat wordt betaald (zie artikels 4 en 5 van de wet van 2 april 1965); een voorschot op de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) of op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden (GIB), op een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB) of op een tegemoetkoming voor gehandicapten.

Categorie 2: Een of meer personen gedomicilieerd op hetzelfde adres krijgen een uitkering van de FOD Sociale Zekerheid (tegemeetkoming voor een persoon met een handicap op basis van een blijvende arbeidsongeschiktheid van 65%. Opgelet, het gaat hier niet om een tegemoetkoming van het ziekenfonds; inkomensvervangende tegemoetkoming; integratietegemoetkoming; tegemoetkoming voor hulp van derden; bijkomende kinderbijslag voor kinderen die getroffen zijn door een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid van minstens 66%).

Categorie 3: Een of meer personen gedomicilieerd op hetzelfde adres krijgen een uitkering van de Rijksdienst voor Pensioenen (GIB; THAB; tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden; tegemoetkoming voor een persoon met een handicap op basis van een blijvende arbeidsongeschiktheid van minstens 65%; tegemoetkoming voor hulp van derden).

⁴³ Het akkoord *'De consument in de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkt'*, 28.06.2017.

⁴⁴ www.tarifsocial.economie.fgov.be

Categorie 4: De sociale huurder in een appartementsgebouw: dit gebouw moet met een sociaal doel worden verhuurd door een sociale woningmaatschappij en de verwarming op aardgas moet worden verzekerd door een collectieve installatie.

- Het sociaal tarief is niet van toepassing op:
- tweede verblijfplaatsen;
- gemeenschappelijke delen van appartementsgebouwen;
- professionele klanten;
- occasionele klanten, tijdelijke aansluitingen.

Dit tarief is hetzelfde bij alle energieleveranciers en distributienetbeheerders (DNB) die de verplichting hebben om 'beschermde' afnemers, in de federale betekenis, te bevoorraden.

Sinds 1 juli 2009 wordt het sociaal tarief door de energieleveranciers in principe automatisch toegekend aan de klanten die tot een van de drie eerste categorieën behoren. De FOD Economie bezorgt de energieleveranciers om de drie maanden de lijst van de afnemers die recht hebben op het sociaal tarief, voor welke aansluitingspunten (contracten) en voor welke periode.

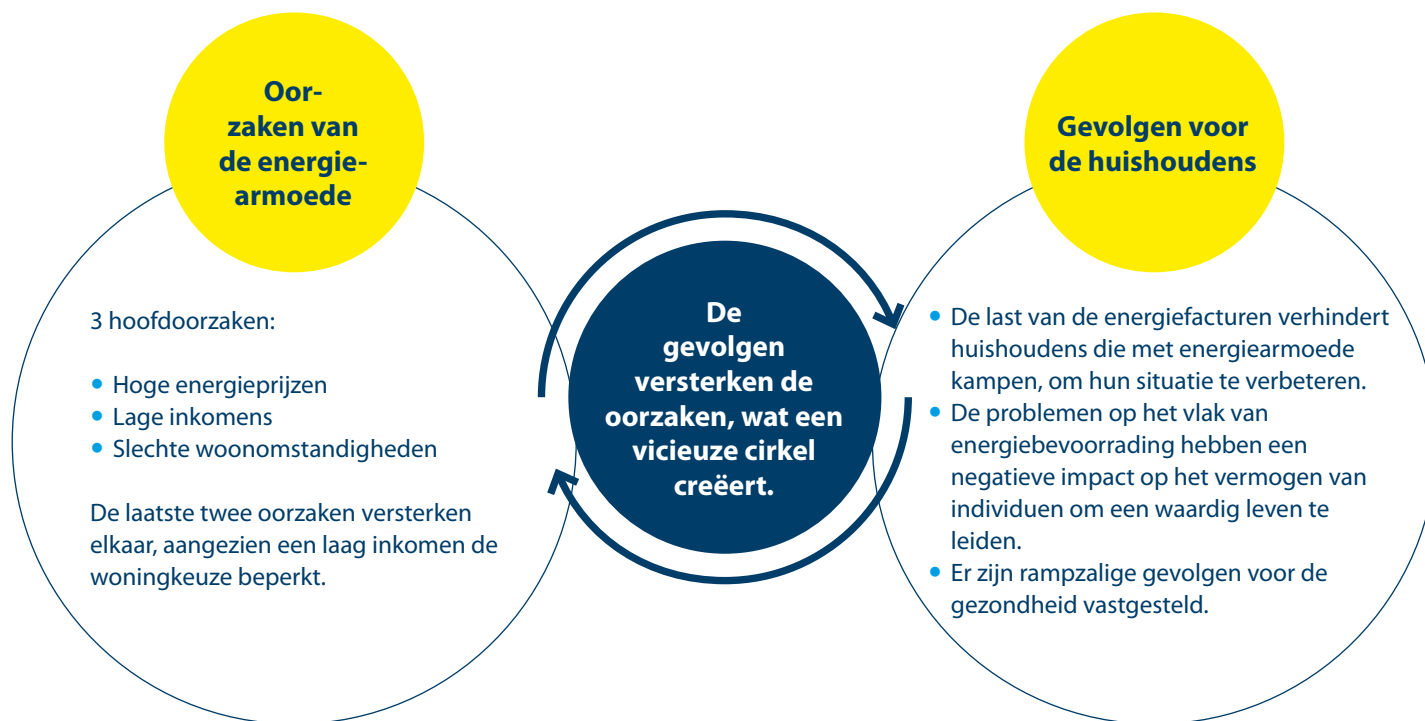
Voor de 4e categorie (sociale huurder in een appartementsgebouw) gebeurt de toepassing van het sociaal tarief niet automatisch: de klant die het tarief wil genieten, moet het dus aanvragen bij zijn leverancier door hem een attest te sturen dat afkomstig is van de eigenaar/beheerder van de sociale woningen.

In 2021 is het sociale tarief uitgebreid tot de begunstigden van de verhoogde interventie.

In 2023 genoot 23% van de gezinnen in Brussel het sociale tarief⁴⁵.

2.2. ENERGIEARMOEDE, EEN ZEER GROOT PROBLEEM IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

2.2.1 Oorzaken en gevolgen

45 Bron: CREG <https://www.creg.be/sites/default/files/assets/Prices/Dashboard/boordtabel202112.pdf>

2.2.2 Samenvatting van de beschermingsmaatregelen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De Elektriciteits⁴⁶ en de Gasordonnantie⁴⁷ werden opgesteld, en nadien aangepast, met een bijzondere aandacht voor de bescherming van de verbruikers. Deze maatregelen zijn het resultaat van drie vaststellingen:

- Een historische vaststelling: reeds vóór de vrijmaking hechtte de wetgeving over de Brusselse energiemarkt al veel belang aan de bescherming van de verbruikers en in het bijzonder van de verbruikers in een precaire situatie;
- een socio-economische vaststelling: het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onderscheidt zich, zoals we hebben gezien, van de andere gewesten van het land door een hoger percentage van de bevolking dat zich in een kwetsbare situatie bevindt;
- een humanitaire vaststelling: de toegang tot energie is een onontbeerlijke voorwaarde om waardig leven te kunnen leiden.

Op het niveau van de **leveranciers** zijn de belangrijkste pijlers:

- verplichting tot transparantie van de commerciële offertes;
- verplichting voor de leveranciers om een aanbod te doen voor een termijn van drie jaar aan elke afnemer die daarom verzoekt en die geen schulden heeft uitstaan bij de betrokken leverancier;
- omkaderde invorderingsprocedure voor onbetaalde facturen: aanmaning, ingebrekestelling, enz.;
- beperking van de inningskosten tot € 55 per energietype en per procedure;

- vrijheid voor de afnemer om een einde te maken aan zijn contract met een 'opzegtermijn' van een maand;
- geen waarborg als de afnemer geen openstaande schulden heeft bij de leverancier;
- opschorting van het contract tijdens de gewestelijke beschermingsperiode tegen afsluiting en hervatting van de bevoorrading van de afnemer op het einde van de bescherming.

De **klant** is op zijn beurt verplicht om:

- een contract aan te gaan met een commerciële leverancier;
- zijn facturen te betalen.

Wat de **distributienetbeheerder** betreft, heeft de Elektriciteitsordonnantie in artikel 24 en 24bis meerdere openbare dienstverplichtingen met een sociaal karakter vastgelegd:

- telefoongesprek (IUA) gericht op klanten in een incassoprocedure met hun commerciële leverancier;
- levering van elektriciteit of gas aan beschermde klanten en winterklanten;
- gewaarborgde levering aan huishoudens met schulden bij twee leveranciers;
- organisatie van een follow-updienst voor deze afnemers;
- algemene informatie aan de huishoudelijke afnemers.

Bovendien voorziet de wetgever in een aantal andere algemene bepalingen:

- Een verbod om tot energieafsluitingen over te gaan tijdens de winterperiode die loopt van 1 oktober tot 31 maart.

- De mogelijkheid om de Brusselse afnemer te beschermen tegen afsluiting vanaf de eerste ingebrekestelling – deze bescherming kan aan de (Brusselse) beschermde klanten worden toegekend.
- De effectieve afsluiting van een bevoorradingspunt enkel na een beslissing van de vrederechter.

De motivatie voor deze wettelijke bepalingen is het respect voor de menselijke waardigheid, **de begeleiding van gezinnen in financiële moeilijkheden bij hun leverancier van bij de aanvang van de schuldopbouw** evenals de administratieve vereenvoudiging, en dit in het kader van de toekenning van het statuut van beschermde klant door BRUGEL en de regulatie van misbruik van het systeem van beschermde klant.

2.2.2.1 Toekenningsvoorwaarden voor het statuut van beschermde klant

Zoals eerder vermeld, moeten we een onderscheid maken tussen de bescherming die het federale niveau biedt en de bescherming die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest biedt.

De Gas⁴⁸ en de Elektriciteitsordonnantie⁴⁹ voorziet in een uitbreiding van het voordeel van het sociaal tarief van de federale staat tot afnemers met een betalingsachterstand die voldoen aan bepaalde voorwaarden en dit vanaf de ingebrekestelling.

De gezinnen kunnen hun aanvraag onmiddellijk indienen bij de noodleverancier door een bewijs voor te leggen dat ze beantwoorden aan een van de volgende voorwaarden:

46 Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

47 Ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

48 Artikel 20quinquies van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

49 Artikel 25septies van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- het sociaal tarief genieten;
- betrokken zijn in een proces van schuldbemiddeling;
- betrokken zijn in een collectieve schuldenregeling;
- het RVV-statuuat (verhoogde tegemoetkoming) genieten.
- Het is ook mogelijk om een aanvraag voor het statuut van beschermde klant in te dienen via:
- het OCMW van zijn gemeente (de toekenning van het statuut gebeurt dan op basis van een sociaal onderzoek);

BRUGEL (de toekenning van het statuut gebeurt dan op basis van het inkomen).

Het sociaal tarief is in het algemeen minder hoog dan het gemiddelde tarief dat de leveranciers voorstellen. Het wordt vier keer per jaar berekend door de CREG op basis van, voor het distributiedeel, een gemiddelde van de tarieven van de DNB's en voor het 'commodity'-gedeelte het gemiddelde van de door de leveranciers toegepaste prijzen.

2.2.2.1.1 Duur van de bescherming

Het is ook nuttig te beseffen dat, ook al kan het statuut van beschermde klant worden beschouwd als een tijdelijke bescherming, deze beperkt is tot 5 jaar. De gemiddelde duur voor elektriciteit bedraagt meer dan 2,5 jaar⁵⁰.

2.2.2.1.2 Controlemechanismen

De wijzigingsordonnantie van 2011 voorzagt ook in een bepaling die SIBELGA toestaat/aanmoedigt om te controleren of de toekenningsvoorwaarden nog van toepassing zijn. Deze controles werden eerder al door

BRUGEL gevraagd. Sinds 2022 is SIBELGA verplicht om de subsidievoorwaarden om de twee jaar te controleren.

2.2.2.1.3 Follow-up van en communicatie over de afbetalingsplannen

Na een eerste advies in 2012, dat de bepaling van de wijzigingsordonnantie van 2011 toelichtte, en na de vaststelling dat noch de leveranciers, noch Sibelga op een efficiënte manier de in de ordonnantie⁵¹ voorziene gegevens uitwisselden, startte BRUGEL in 2013 met een consultatie van deze actoren. Die consultaties mondden in 2014 uit in een beslissing van BRUGEL⁵² om de concrete modaliteiten voor de informatie-uitwisseling vast te leggen. In oktober 2014 werd zo de bepaling ingevoerd over het maximumtarief voor de klanten die hun afbetalingsplan bij hun commerciële leverancier niet naleven.

2.2.2.1.4 Houding van de leveranciers

De leveranciers volgen de betalingsplannen beter op en aarzelen niet om tijdens de beschermingsperiode tegen hun klanten op te treden via incassobedrijven of het vredegerecht.

Ontbinding van een gereguleerd contract

In tegenstelling tot gewone contracten worden de energiecontracten gereguleerd door de Brusselse wettelijke bepalingen.

Het is dus de speciale wet, met name de Elektriciteits- en de Gasordonnantie en hun uitvoeringsbesluiten, die voorrang heeft op het gemeen recht (de algemene regel).

Wanneer een leverancier een energiecontract van een huishoudelijke klant wil ontbinden wegens niet-betaling, moet deze leverancier de bepalingen van de ordonnantie naleven (cf. artikel 25sexies, § 4 van de ordonnantie). Dit betekent dat alleen de vrederechter bevoegd is om een energiecontract te beëindigen vanwege niet-betaling.

Concreet heeft de leverancier een intern proces voor de ontbinding van contracten opgesteld dat verloopt volgens het schema op de volgende pagina. De termijnen van de procedure die in het schema zijn vermeld, stellen de leverancier in staat een prognose 'einde contract' van de klant en dus het einde van zijn bevoorrading op te stellen.

2.2.2.2 De beschermde klanten bij BRUGEL

2.2.2.2.1 Analyse van de procedure

Het besluit van 4 oktober 2007, gewijzigd door dat van 2012, bepaalde aan welke voorwaarden de gezinnen die het statuut van beschermde klant aanvragen, moesten voldoen en welke procedure BRUGEL moest volgen om de aanvraagdossiers te behandelen.

Het besluit bepaalt dat het gezin dat elektriciteit of gas verbruikt een aanvraag voor het statuut van beschermde klant kan indienen zodra het de ingebrekestelling heeft gekregen die zijn commerciële leverancier heeft verstuurd wegens achterstallige betaling.⁵³

50 Gegevens Sibelga

51 Art. 25octies, § 7 en § 8 van de Elektriciteitsordonnantie van 19 juli 2001.

52 Beslissing 20140509-14 betreffende de toepassing van art. 25octies, § 7 en § 8 van de Elektriciteitsordonnantie (mutatis mutandis van toepassing op art. 20sexies, § 7 en § 8 van de Gasordonnantie).

53 Sinds januari 2023 is er, als gevolg van de energieprijzen-crisis, een uitzonderlijke maatregel die het mogelijk maakt om aanvragen in te dienen bij eenvoudigweg een herinnering van de factuur. Deze maatregel is één jaar geldig en kan worden verlengd tot 31/12/2023.

Het besluit bepaalt ook dat het kandidaat-gezin zijn aanvraag voor het statuut van beschermde klant indient op het hiervoor bestemde formulier dat door BRUGEL wordt opgesteld en door de commerciële leverancier samen met de ingebrekestelling wordt overhandigd, of dat deze laatste de klant kan informeren over de manier waarop het formulier kan worden verkregen. BRUGEL herzielt het formulier jaarlijks.

De volgende documenten moeten bij de indiening van de aanvraag worden voorgelegd: het aanslagbiljet betreffende de inkomsten van het referentiejaar en, voor elk lid van het gezin een verklaring op eer, door dit gezinslid voor echt verklaard en ondertekend, die de gezinssamenstelling en ofwel het ontbreken van inkomsten vermeldt, ofwel de aard en de bedragen van alle inkomsten vermeldt die niet op het aanslagbiljet voorkomen en die werden ontvangen in de loop van datzelfde jaar.

Om het statuut van beschermde klant te kunnen genieten, mogen de samengevoegde inkomsten voor een gegeven belastingjaar niet hoger zijn dan € 38.840 voor een gezin met één inkomen en € 54.334 voor een gezin met meerdere inkomens. Deze bedragen variëren naargelang van het aantal personen ten laste en zijn geïndexeerd. De aanvankelijke spilindex is die van de maand augustus 2007. Deze bedragen werden gewijzigd in 2022.

Concreet levert dit voor december 2022 de volgende cijfers op:

Tabel 18: Inkomensniveau volgens de gezinssamenstelling dat toegang geeft tot het statuut van beschermde klant op 31.12.2022

Aantal personen ten laste	1 inkomen of minder in het gezin	2 of meer inkomens of minder in het gezin
0	39.989	55.942
1	43.180	59.133
2	44.775	60.728
3	46.370	62.323
4	47.965	63.918
5	49.561	65.514
6	51.156	67.109

Bron: BRUGEL

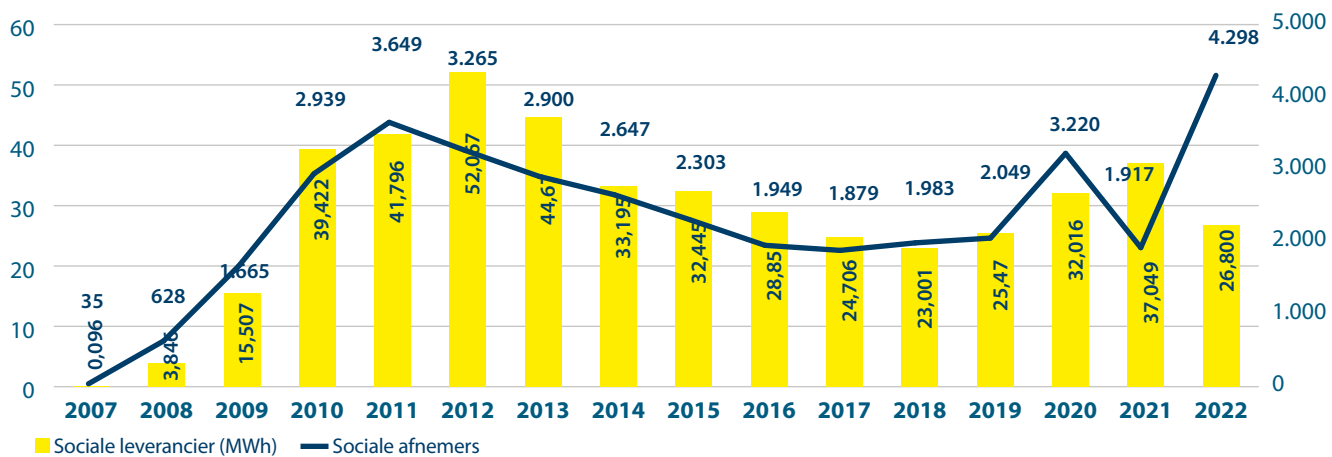
Figuur 54: Proces voor de follow-up van een aanvraagdossier voor het statuut van beschermde klant bij BRUGEL

Een aanvrager die na een uitnodiging om zijn aanvraagdossier te vervolledigen vraagt om door BRUGEL te worden gehoord, wordt uitgenodigd om naar de kantoren van de regulator te komen en kan, als hij dat wil, worden bijgestaan door een persoon van zijn keuze.

Ook in dit opzicht werd de procedure vereenvoudigd, zowel voor de aanvrager als voor BRUGEL.

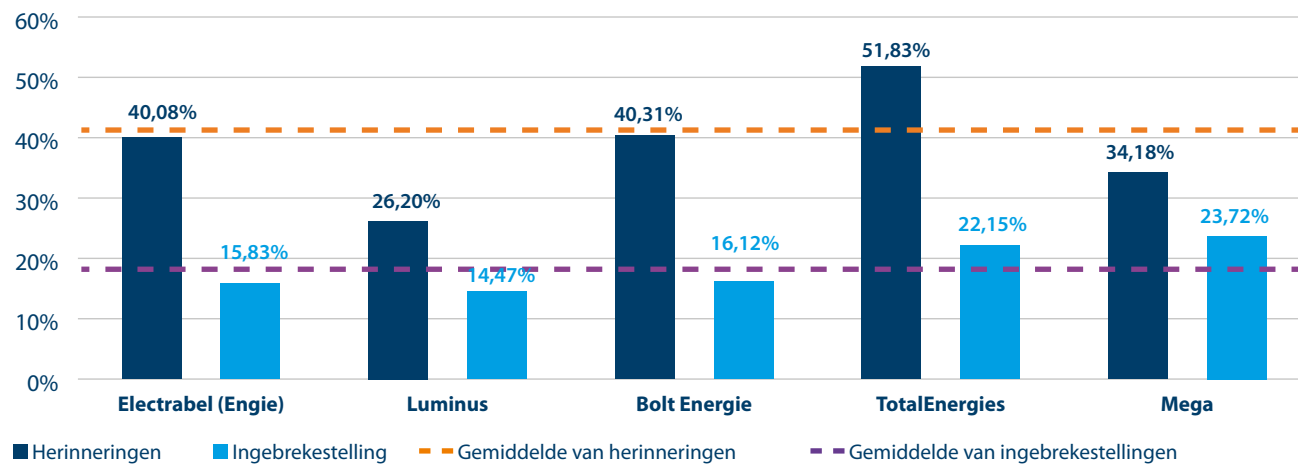
Figuur 55: Evolutie van sociale levering gas, 2007-2022

Bron: BRUGEL

Figuur 56: Aandeel huishoudelijke klanten dat minstens één aanmaning/ingebrekestelling (IG) heeft ontvangen voor gas, 2022

Bron: BRUGEL

Verantwoordelijke uitgevers

K. Welch - E. Mannès - BRUGEL, Kunstlaan 46 - 1000 Brussel.

Design en vormgeving

www.inextremis.be

Foto's

stock.adobe.com - BRUGEL

Ce cahier thématique est aussi disponible en français.

brugel ● ●

DE BRUSSELSE REGULERENDE INSTANTIE VOOR
ELEKTRICITEIT, GAS EN CONTROLE VAN DE WATERPRIJS.

Kunstlaan 46/14
1000 Brussel
info@brugel.brussels

www.brugel.brussels